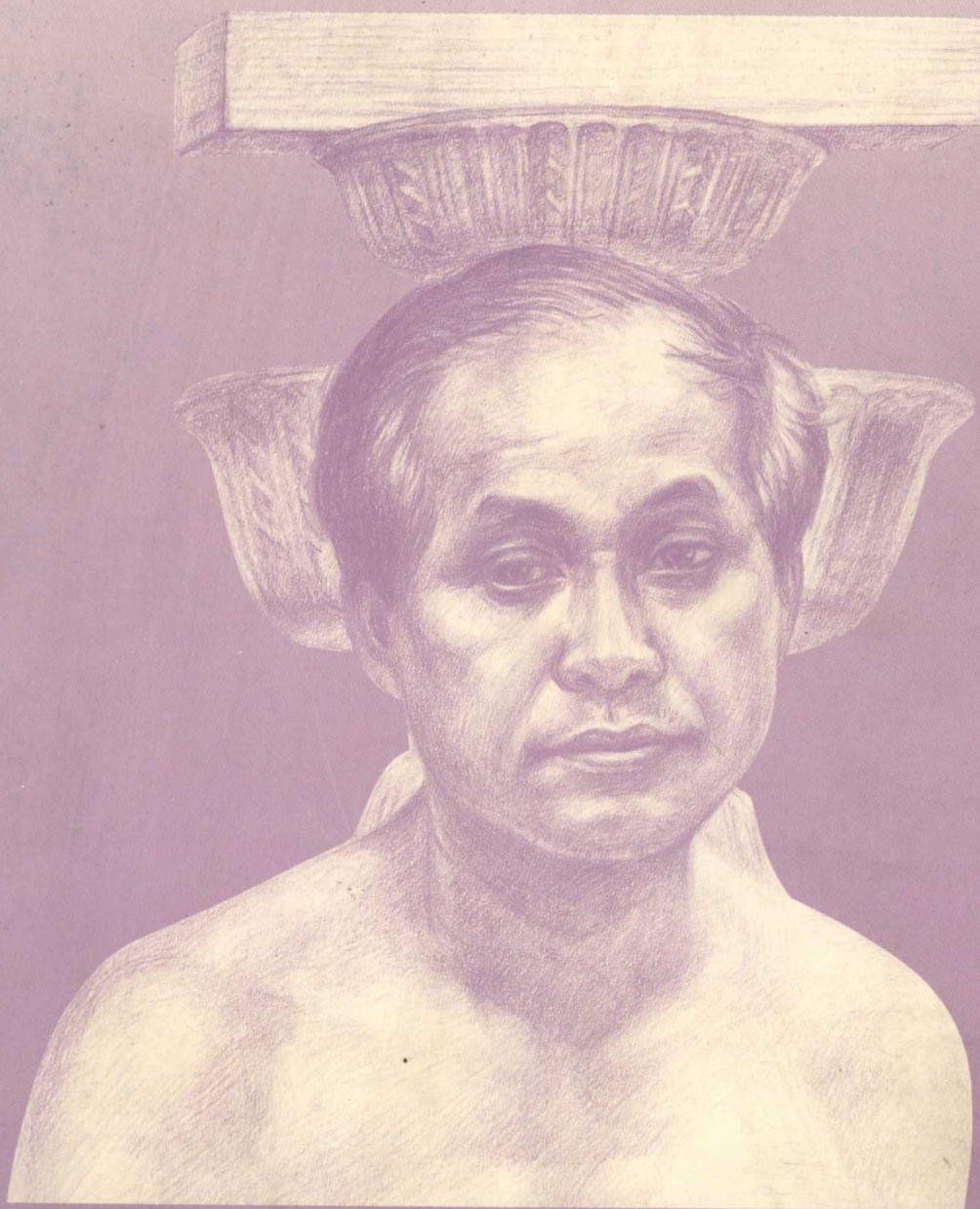

เสวยธรรม

ถนนหนังสือ □ ฉบับที่ ๒๒ ปีที่ ๔ เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๗

กับ

ฉลาด วรฉัตร
รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย

ภาพจากปก : ลาวัญย์ อุปอินทร์
ภาพจากปกหลัง : ทวีศักดิ์ อุซุคตานนท์

■ ผู้จัดทำ ■

กลุ่มเสขีธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

■ การเป็นสมาชิก ■

เสขีธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๖ ฉบับ ราคาฉบับละ ๒๐ บาท คำสมัค
สมาชิก ๑๐๐ บาท/๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาคติ
หรือตัวแลกเงินในนาม **นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์** หมายเลขที่ **๑๒๔ ซอย**
วัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
ปณ.คลองสาน

■ กลุ่มเสขีธรรม ■

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธ-
ศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรม
เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงาน
และเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆแล้ว
ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์
ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของ
สังคมและเพื่อสมดุลของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจาก
อบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะ
พลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงาน**กลุ่ม**
เสขีธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา เขตคลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๘๔๔๕, ๔๓๗-๘๔๕๐

■ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.) ■

ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา
พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. ฝึกอบรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุน
ส่งเสริม หน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขีธรรม

เป็นนิตยสารข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้
และประสบการณ์
การประยุกต์หลักธรรม
มาใช้กับชีวิต และสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
นายธำรง ปัทมภาส

คณะสาราณีเยกร
ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย
พระอธิการทับทิม อนาวีโร
พระอธิการวิทยา จิตตธมโม
พระมหาประจวบ ปญญาทีโป
พระมหานรินทร์ สุภธมโม
พระมหาเจิม สุวโจ
พระไพศาล วิสาโล
พระสุทัศน์ วชิรญาโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข โสภณสิริ
นายนิพนธ์ แจ่มดวง
น.ส.บัณฑิตา ยรรยงยุทธ
นายปริดา เรื่องวิชาธร
นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์
นายสมเกียรติ มีธรรม
นายวรพงศ์ เวชมาลีพันธ์
น.ส.อภิญา สุวรรณสวัสดิ์
น.ส.นุชรี ศรีวิโรจน์
นายสานนท์ สุขกิจ

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง	
๓	จดหมายสหายธรรม	
๗	หน้าแรก	
	- คนติดเอตส์เป็นล้านในสิ้นศตวรรษนี้	
๘	เรื่องจากปก	
	- ฉลาด วรฉัตรกับรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย	
	- ความเห็นของ ส.ตีวรักษ์ และพระเสขิยธรรมบางรูป	
	- แดงการณกลุ่มเสขิยธรรม	
	- แดงการณกลุ่มพิราบเหลือง	
	- เสียงเรียกร้องจากต่างประเทศ	
๑๙	บทนำ	
	- วิกฤตเดือนมิถุนา	ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
๒๕	ปาฐกถาธรรม	
	- การทำวัตรตามแบบโบราณ	พุทธทาสภิกขุ
๓๑	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
	- ธรรมดุรงค์	“นักข่าวหัวหลิม”
	- มีอะไรในกลุ่มสังฆอาสาพัฒนาที่กุดชุม	ปรีดา เรื่องวิชาธร
๓๗	อนุทินเสขิยธรรม	
	- ประชุมพระสงฆ์เสขิยธรรมครั้งที่ ๕	กองเลขาฯ เสขิยธรรม
๔๔	ทุกขสังข์ของสังคม	
	- เสียงหนึ่งจากวัดพระบาทน้ำพุ	
	- ชะตากรรมพม่า : ห้าปีหลังการคุมขังนางซูจี	
๕๐	มองลอดหน้าต่างวัด	
๕๓	สตรีและเด็ก	
	- ทูตแห่งความรัก ภิกษุณี ดิซ นู ตีรี ไฮ	มาร์ติน เอช เพทริก
๕๗	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
๖๑	บทกวี	
	- ประชาธิปไตยของประชาชน	อังคาร กัลยาณพงศ์
๖๓	มุมมองใหม่	
	- คำโครงการด้านศาสนา	พระไพศาล วิสาโล
๖๕	แขงแขวในดงขมิ้น	
๖๘	พุทธทาสปริทรรศน์	
	- ปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่ ๑	พิภพ อุดมอิทธิพงศ์
	- นักเขียนผู้มีผลงานยืนยง	กุลชรี ดันสุภาพล
	- สดุดี พิภพ ธงไชย	

ยังทยอยเข้ามาเรื่อยๆ ครับ จดหมายพร้อมแบบสอบถามเพื่อการประเมินผลจดหมายข่าว*เสขियธรรม* เป็นเรื่องน่ายินดีที่พระคุณเจ้าตื่นตัวมากขึ้น เทียบกับการประเมินผลเมื่อ ๒ ปีก่อน ซึ่งมีการตอบรับกลับมาค่อนข้างน้อย

เช่นเดียวกับการประชุมประจำปีกลุ่มเสขियธรรมปีนี้ที่คึกคักเป็นพิเศษ มีการพูดถึงการจัดองค์กรดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นรูปแบบมากยิ่งขึ้น เป็นเรื่องน่ายินดีเช่นกัน รายละเอียดคงหาได้จากรายงานผลการประชุมในเล่ม

ตามความเห็นที่ส่งมาหลายท่าน เราจะได้พยายามนำธรรมะของครูบาอาจารย์ในเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์มาลงมากยิ่งขึ้น เล่มนี้เริ่มต้นด้วย *การทำวัตรตามแบบโบราณ* ของท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งเคยตีพิมพ์แล้วแต่ต้องลงเป็น ๒ ตอน เนื่องจากเนื้อที่มีจำกัด ในวาระที่การเมืองกำลังเข้มข้น เราไม่ได้ละเลยที่จะรายงานให้ท่านทราบ ฉบับนี้เราขออุทิศให้คุณฉลาด วรฉัตร นักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย จนกว่า*เสขियธรรม* ฉบับนี้จะออกไปสู่มือของผู้อ่าน ไม่ทราบว่

สถานการณ์จะพลิกผันไปเพียงไร ก็ได้แต่เอาใจช่วยครับ

ต้องฝากถามละครับว่า แล้วพระเราจะมีบทบาทอย่างไรบ้าง ความจริงไม่ยากนักหรอก เราอาจรอเช่นเดียวกับเมื่อ ๒ ปีที่แล้วก็ได้ คือรอจนได้สวดบังสกุลผู้เสียชีวิตครับ

วงการพุทธที่ต่างๆ ทั่วโลก เริ่มตั้งคำถามกับบทบาทของพระภิกษุต่อปัญหาสังคมด้านต่างๆ เพราะนั่นคือ **ทุกซ์** ที่สรรพสัตว์ทั้งหลายต่างต้องเผชิญ หากยากลำบากต่างกันไปตามสถานะในสังคมที่ยังปราศจากความยุติธรรม

เรื่องราวของพระภิกษุณีเวียดนาม **ดิชฌุตรีโย** ที่ผ่านสงครามและการปราบปรามมามากมายในประเทศนั้น จนภายหลังถูกจองจำเป็นนักโทษ และได้ออกมาเพื่อช่วยเหลือสังคมจนตราบทุกวันนี้ น่าจะเป็นอุทธาหรณ์ที่ดีอีกเรื่องหนึ่งที่พระภิกษุเราน่าจะสังวรบ้างหรือไม่

เช่นเดียวกับกรณีของคุณฉลาด หากต่างที่ยุคสมัย กุลหลาบ **สายประดิษฐ์** หรือ **ศรีบูรพา** เป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยอีกท่านหนึ่ง ในฐานะนักเขียนเรื่องสั้น นัก-

หนังสือพิมพ์ ปีนี้ครบรอบ ๒๐ ปีแห่งมรณกรรมของท่าน เราขอร่วมรำลึกคุณูปการของท่านด้วย

งานปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่หนึ่งโดย **ศ.น.พ.ประเวศ วะสี** ประธานคณะกรรมการบริหารศพพ. ณ สวนโมกขพลาราม เมื่อวันที่ ๒๘ พ.ค. ผ่านไปด้วยดี ติดตามดูบทสรุปจากคอลัมน์ **“พุทธทาสปริทรรศน์”** ได้ครับ

๘ ก.ค.นี้ครบรอบ ๑ ปีแห่งมรณกรรมท่านพุทธทาสศพพ. กับมหาจุฬายา จัดงานเสวนาครั้งสำคัญในวันที่ ๖ กค. เรื่อง **“คุณูปการท่านพุทธทาสกับบทบาทที่พวกเราจะสานต่อ”** มีนักวิชาการระดับสากล อย่าง อ.ดอนัลด์ สแควร์เรอร์ แห่งวิทยาลัยสวาร์ทมัวส์ สหรัฐ อ.หลุยส์ กะโบด แห่งสำนักปลายบูรพทิศ ฝรั่งเศส ท่านสันติกโร แห่งสวนโมกข์ และ อ.สุวรรณา สถาอานันท์จากจุฬายา อนุสนธิจากงานคงมีรายงานต่อไปครับ

ยังคงรอรับฟังความเห็นเพื่อการปรับปรุงของท่านผู้อ่านอยู่เสมอครับ

"สมาธิิกษ์"

วัดป่ามหาวัน บ้านตาตรินทอง
ต.ธาตุดอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

อาตมาได้อ่าน*เสขิยธรรม* ฉบับที่ ๒๐ เป็นเล่มแรก รู้สึกประทับใจและได้ประโยชน์จากเนื้อหาสาระแทบทุกหน้าของหนังสือ จึงพยายามค้นหา*เสขิยธรรม* ฉบับก่อนหน้าของหลวงพี่ที่นี้มาอ่าน เมื่ออ่านก็ยิ่งมีความหวังและกำลังใจในอันที่จะดำรงสมณเพศและปฏิบัติธรรมเพื่อที่จะได้รับสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์พึงจะได้รับ (ดังคำสอนของท่านพุทธทาส)

อีกทั้งทำให้มองเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคมไทย ทั้งทางด้านศีลธรรมและสิ่งแวดล้อม ให้กลับสู่ความสมดุลและความปกติสุขต่อไปด้วย

พระณัฐพัส ไก่วิโท

"บุษกรัพย์จากพระโษฐุ"

วัดเพลงบางพรหม ซ.จรัลช
๓๕ แขวงบางพรหม ดลิ่งชัน กรุงเทพฯ

หลังจากที่อาตมาได้อ่านหนังสือ*ชุมทรัพย์จากพระโษฐุ* (ที่ศพพ.จัดส่งไปให้ตามคำขอของอาตมา) ของหลวงพ่อกุศลทาสแล้ว นับว่าเป็นหนังสือที่มีประโยชน์อย่างมากในการปฏิบัติตนเองของภิกษุ เสมือนกับว่ามีคนมาคอยชี้แนะแนวทางอยู่ตลอดเวลา ตักเตือนยามที่พลาดพลั้ง และย้ำพร้อมกับขนาบให้สำนึกต่อหน้าที่ของตนเองแม้ว่าพุทธองค์จะปรินิพพานนานแล้วก็ตาม แต่*ชุมทรัพย์*

ของพระองค์ยังคงคอยขนาบแก่ภิกษุหวั้ตั้งอยู่เสมอ ในขณะเดียวกัน ผู้อื่นที่เห็น*ชุมทรัพย์*ก็พลอยได้รับ*ทรัพย์*กันอย่างมหาศาลเช่นกัน

สามเณรวัดนชัย

"ผู้สื่อข่าวจากดอยสูง"

โครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค
วัดศรีโสดา ถ.ห้วยแก้ว
ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ทราบข่าวจาก*อนุรักษ* ฉบับที่ผ่านมาว่าทางคณะของเราจะจัดงานประชุมประจำปี ๒๕๓๗ ที่วัดอรุณญาวาส จ.น่าน ในวันที่ ๔-๘ มิถุนายน ก็ยินดีด้วย แต่คิดว่าคงจะไปร่วมงานไม่ได้ เพราะจัดอบรมตัวเข้มพระธรรมจาริก (นักศึกษา กศ.บป.รุ่นที่ ๓/๒๕๓๗) จำนวน ๕๘ รูป ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องยาวนานถึง ๔๕ วัน คือตั้งแต่ ๑๕ พ.ค.-๓๐ มิ.ย.๓๗)

ถึงแม้ไปร่วมไม่ได้ก็คงไม่เป็นไร เพราะทางกลุ่มอักษเมืองน่าน คงเตรียมการต้อนรับไว้เรียบร้อยแล้ว เห็นว่าจะมีการจัดพิธีสืบชะตาแม่น้ำน่านบริเวณทำนบน้ำหน้าวัดดอนแก้ว อ.ท่าวังผา ซึ่งเป็นแหล่ง*อนุรักษ*พันธุ์สัตว์น้ำแห่งแรกในจังหวัดน่านด้วยก็นึกเสียดายมาก

งานที่เชียงใหม่แตกต่างจากงานที่บนดอย คือเป็นงานที่ต้องสร้างพระเพื่อออกไปทำงานกับชาวเขา ซึ่งในแผนงานปี ๒๕๓๘ เป็นต้นไป ทางโครงการพระธรรมจาริกจะระดมพลังด้าน*ทรัพย์*ากรบุคคลที่มีแนวความคิดสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันไปร่วมงานกับโครงการฯ และยกระดับมาตรฐาน

การศึกษาให้สูงขึ้น ขณะนี้เปิดสอนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร ๔ ปี (วิชาเอก การศึกษานอกระบบ วิชาโท
จิตวิทยาและการแนะแนว) เมื่อจบแล้วจะได้รับวุฒิ
ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) เปิดสอนมา ๒ รุ่นแล้ว รุ่น
๑/๓๔ มี น.ศ. ๒๐ รูป รุ่น ๒/๓๕ มี น.ศ. ๒๓ รูป
ส่วนรุ่น ๓/๓๗ ที่กำลังตัวเข้มอยู่ขณะนี้ มี น.ศ. ๕๘
รูป และจะจบภายในปี ๓๘ นี้ โดยตั้งความหวังไว้ว่า
จะหาโอกาสเรียนต่อ ถ้าไม่ได้เรียนต่อก็จะกลับไป
ทำหน้าที่เจ้าอาวาสที่นั่นต่อไป

พระอธิการวาทย์ ปญฺญารโ

*ขอบพระคุณที่หลวงพี่ยังติดต่อ ส่งข่าวคราวมาให้
ทราบเป็นระยะๆ และขออวยพรให้ประสบความสำเร็จ
ในสิ่งที่หวังครับ

สวนโมกขพลาราม

อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

อาตมาได้รับทราบข่าวทางกองสาราษฎรต้องการ
การยืนยันการตอบรับการเป็นสมาชิก จึงรีบเขียน
ตอบมาเพื่อแสดงความประสงค์ว่ายังสนใจเป็น
สมาชิก *เสขิยธรรม* ต่อไปอีก

เนื่องจากอาตมาไม่ได้รับ *เสขิยธรรม* ฉบับที่
๒๐ (ที่แนบแบบประเมินผลมาด้วย) จึงไม่ได้ตอบ
แบบประเมินผลกลับไปยังศพพ.

อันที่จริง อาตมาเพิ่งได้รับฉบับนี้ (๒๑) เป็น
ครั้งแรก แต่ก็ได้พยายามติดตาม *เสขิยธรรม* โดย
อาศัยอ่านจากห้องสมุด ซึ่งทำให้ไม่ได้อ่านทุกฉบับ
จึงได้ส่งการยืนยันความสนใจเพื่อจะได้ติดตามได้
ต่อเนื่อง กว่าเดิม

สำหรับการวิจารณ์ *เสขิยธรรม* นั้น อาตมา
ยังไม่มีข้อเสนอแนะ

พระวีรพงศ์ วีรวโส

*พระคุณเจ้าที่ยังไม่ได้ตอบแบบประเมินผล และ
ยืนยันการรับจดหมายข่าว *เสขิยธรรม* บัดนี้เหลือ
เวลาไม่มากแล้ว ถ้าไม่ตอบมาอีก ทางเราขอสงวน
สิทธิตัดรายชื่อก่อนออกครับ

อยู่บนโลกแต่ไม่ติดโลก?

อาศรมอนาคาริก บ.แก้งกสิน

ต.นาหม่อมมา อ.อำนาจเจริญ จ.อำนาจเจริญ

มีเรื่องเล่าสนุกๆ ว่า พระกรรมฐาน ๓ รูป
สัญญาจะไม่พูดจาต่อกัน ขณะภาวนาไปได้ช่วงหนึ่ง
ทว่าด้วยสังขารไม่เข้าใครออกใคร และเมื่อไม่รู้เท่า
ทันแล้วย่อมผิดพลาดได้เสมอ ทำให้พระองค์ที่หนึ่ง
พูดออกมา องค์ที่สองได้ยินดังนั้น จึงพูดว่า “ไหน
เราสัญญาว่าจะไม่พูดไป” องค์ที่สามได้ยินเช่นนั้น
อีกจึงพูดว่า “มีผมไม่ได้พูดองค์เดียว” ???

ครั้งหนึ่งขณะหลวงปู่ดุลย์เข้าโรงพยาบาล
พยาบาลที่มาจ่ายยาคิดในใจว่า นี่หรือพระอรหันต์
คนทั้งประเทศเคารพยกย่อง ขนาดบุญหรือยังละไม่ได้
เลย (หลวงปู่สูบบุหรี่อยู่ในขณะนั้น) ท่านได้พูดลอยๆ
ว่า “มันเรื่องของข้า ข้าไม่ได้ไปทำให้ใครเดือดร้อน
ข้าจะสูบมันไปจนวันตาย” และต่อคำถามที่ลูกศิษย์
ถามว่า “ที่เจ้าคุณบัญญัติท่านท้าวถวายบุญหรือพระ
เป็นบาป” ท่านตอบว่า “เป็นบาปก็อย่าถวาย” แล้ว
ท่านก็สูบบุหรี่ต่อไปอย่างสบายๆ เฉยๆ

เท่าที่ปรารภมาเพียงบางส่วนนี้ ได้นำไป
โยนโสมนสิการ ได้คำตอบในใจของอาตมาว่า เป็น
เช่นนั้นเอง เป็นธรรมดา นี่คือโลก สว่าง-มืดก็อยู่ที่นี้
พระอาทิตย์ขึ้นก็สว่าง พระอาทิตย์ตกก็มืด สกปรก
อยู่ที่นี่ พอเช็ดถูสะอาดก็อยู่ตรงนั้น บุญ-บาปก็อยู่ที่
เดียวกัน สุข-ทุกข์ก็อยู่ที่เดียวกันนั่นแหละ ใจที่เห็นผิด
ก็อย่างหนึ่ง เห็นถูกก็อย่างหนึ่ง ก็ใจดวงเดียว นี่
แหละมันถูก-ผิด ปรารภน้อยไม่พอบรรยายใน

กระดาษ เขียนมากก็ใช้กาล

สรุปความเฉพาะคอลัมน์ใน “อนามัยโลกซีโรคี๋ยาเพิ่มในเอเชีย” ขอโทษนะ ให้เพิ่มหมดโลกด้วย มันก็เช่นนั้นเอง เพียงเราๆ ท่านๆ อย่าให้เหมือนในปรารภข้อ ๑ และข้อ ๒ เลยก็แล้วกัน (แม้ในเรื่องอื่นๆ ก็นัยเดียวกัน เช่น ประหยัดกระดาษเพราะสังฆาร (ในปฏิจกสมุปบาท) มาก นักวิชาการมาก ตำรับตำรามาก เป็นสมุทัยทั้งนั้น เพราะดีก็ทุกข์แบบคนดี คนรวยก็ภัยทุกข์แบบคนรวย ขึ้นชื่อว่าเกิดแล้ว (อวิชชา) สุขมีที่ไหน นี่ก็สังฆารเช่นกัน ทำอย่างไรให้เหมือนน้ำที่อยู่บนใบบัวแล้วไม่ติดบัว อยู่บนโลกแล้วไม่ติดโลก นาคิดทีเดียว แต่ทำยาก

อาตมาขออนุโมทนากับความจริงใจต่อการดำเนินงานของเสขิยธรรม และ ปาจารย์สารอนุรักษ์ หากมีสิ่งใดช่วยได้ทั้งทางตรงและอ้อมก็จะไม่นิ่งดูตาย ถือว่าทำตามหน้าที่แห่งความเป็นพระ เป็นมนุษย์ ฯลฯ ให้เกิดแต่ประโยชน์ต่อส่วนรวม แม้ทุกข์กายก็ยอมทน แต่จะไม่ให้ทุกข์ใจ

พระสัมเริง ปโมทโน

*ขอบพระคุณกับความเห็นเหล่านี้ แต่ออกจะขឹងใจอยู่บ้างที่ว่า “ขึ้นชื่อว่าเกิดแล้ว (อวิชชา) สุขมีที่ไหน นี่ก็สังฆารเช่นกัน ทำอย่างไรให้เหมือนน้ำที่อยู่บนใบบัวแล้วไม่ติดบัว อยู่บนโลกแล้วไม่ติดโลก” เพราะเหตุนี้กระมัง ที่แม้มะเร็งจะขึ้นแป้นเป็นอันดับต้นๆ ของโรคที่คร่าชีวิตมนุษย์ปีละมากๆ พระก็ยังไม่บูหรู้กันอยู่เป็นสัดส่วนสูงสุด และทั้งที่มีเด็กประสบภาวะทุพโภชนาการเป็นหมื่นๆ ทั่วประเทศ ‘แต่รถขยะยังมารอที่หน้าวัดพระคุณเจ้า (ในเมือง) เพื่อรอรับสิ่งปฏิภูลจากอาหารบิณฑบาตทุกวัน เรามา นั่งรอเฉยๆ จนกว่าจะถึงโลกยุคพระศรีอารียกันเถิดครับ

พระสวนโมกข์

สวนโมกขพลาราม วัดธารน้ำไหล
อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

เดี๋ยวนี้ทางสวนโมกข์นั้น พระที่อยู่มานานทุกรูปทำงานกันหนักขึ้นกว่าเดิม ทุกคนมีหน้าที่แบ่งกันทำตามที่ตนถนัด เพื่อสืบทอดงานของหลวงพ่อกุญชรทาสให้เป็นประโยชน์แก่สังคมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ที่นี้ทำงานแบบครบวงจร คือพูดให้ฟัง ทำให้ดู อยู่ให้เย็น เป็นสุขให้ชม ทำอะไรก็ต้องทำกันจริงๆ ถึงจะได้รับผลจริงๆ แม้แต่การสอนธรรม ก็ต้องมีความตั้งใจเป็นผู้เสียสละจริงๆ และมีความบริสุทธิ์ใจจริงๆ ถึงจะได้ผลจริง แล้วก็จักสนุก มีความสุขจริงๆ อย่างที่หลวงพ่อกุญชรทาสสอน ซึ่งเป็นความสุขทางวิญญานที่ได้รับจากกฎแห่งเหตุและผลตามธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า กฎอิทัปปัจจยดา

ที่นี้ถ้าทุกคนในประเทศทำหน้าที่กันสักครึ่งหนึ่งของคนทั้งหมด คิดว่าปัญหาสังคมทุกอย่างคงจะหมดไป เพียงแค่เรามีการศึกษาที่สมบูรณ์เท่านั้น

ถ้าหากว่าการศึกษาในโรงเรียนได้เน้นให้เข้าใจในกฎธรรมชาติเสียก่อน เรื่องอื่นก็จะง่ายขึ้น คือมีความสามารถควบคุมตัวเองได้ เพราะมีทั้งสติ สมาธิ ปัญญา ถ้าคนมีการศึกษาจริงและปฏิบัติจริง ก็จะได้ผลจริง และยังผลให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก

พระสุริยันต์ โอภาโส

วัดเกษตรอาราม ๒/๓๐ หมู่ ๓

ต.ท่ากระดาน อ.ศรีวิชัย จ.สุราษฎร์ธานี

อาตมาขอบอกว่า การที่จะเปลี่ยนความรู้สึก
ของคนที่จะให้พวกเขาเข้าถึงธรรมชาติและสังขารธรรม
ตามความเป็นจริงมันยากมาก เอากันง่ายๆ คือ
สอนคนใหญ่คนโตมันสอนยาก สอนควายให้ไถนา
มันง่ายกว่ากันเยอะ ไม่แก้ตัวยาก ไม่อ่อนดัดง่าย
อาตมาอยากให้ท่านเข้าใจด้วย

อาตมาได้สอนเด็กๆ โดยเอาหนังสือเป็นครู
อ่านให้พวกเขาฟัง และอธิบายให้เขาเข้าใจ รู้สึก
ว่ามันง่าย แต่ก็ติดอยู่ที่พ่อแม่ของเด็กๆ ซึ่งไม่ยอม
ให้พวกเขาเข้าวัด ไม่ทราบว่าจะกลัวอะไร

พระสมพร เดชธมโม

*เขาคงกลัวพระนั่นแหละครับ

กวีซีไรต์

สวนอ้อมน้อยดาราม

สวนโมกข์นานาชาติ ดอนเคี่ยม

มองดู เสด็จธรรม ด้วยความชื่นชม
ในฐานะที่เป็น “ผลึก”
ของความตั้งใจดีงาม...อีกอย่างหนึ่ง
ท่ามกลาง “ตะกอน” ของสังคมบริโภคนิยมหลายสื่อ
ให้กำลังใจคณะผู้จัดทำ และขอมีส่วนร่วม
ด้วยการสมัครเป็นสมาชิก
ทั้งที่ “ยังชีพอยู่ด้วยผู้อื่น”
และผู้ปวารณาก็ไม่คล่องตัวนัก...ในเรื่องนี้
หวังว่า “คณะผู้จัดทำ” จะพยายามต่อไป
ในการหารูปแบบอันเหมาะสม
ที่ทั้งพึ่งตนเองได้ และสามารถเอื้อต่อผู้อื่น

เพื่อจะอยู่ได้...นานๆ

สิ่งที่ตั้งงามแต่ไม่ยั่งยืนเป็นความน่าเสียดายเสมอ

เมื่อโอกาสเหมาะสม

คงได้เสนอทัศนะผ่าน เสด็จธรรม ต่อไป

พระกิตติศักดิ์ สิริวิญญู

๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๗

เรื่อง ขอลาออกจากตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ
นมัสการ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาปริยัติธรรม
ทองนพคุณ

ในเมื่อพระภิกษุสามเณร วัดทองนพคุณ ไม่
ว่างพอหรือไม่กล้าที่จะรับอาภรณ์จากข้าพเจ้าเพื่อ
ไปรับบาตรที่หน้ารัฐสภาในวันที่ ๙ เดือนนี้ เพื่อ
อุทิศส่วนกุศลถวายพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๘ เนื่อง
ในวันสวรรคตครบ ๔๘ ปี ข้าพเจ้าก็ไม่ว่างพอที่
จะรับเป็นกรรมการผู้จัดการมูลนิธิของวัดดังกล่าว

จึงขอลาออกด้วยความเสียใจแต่บัดนี้เป็นต้น
ไป

ด้วยความนับถือ

(นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์)

หมายเหตุสวราช ขอภัยที่ต้องตัดเนื้อความจด-
หมายออกมากพอสมควร เนื่องจากคอลัมน์นี้มีเนื้อที่
จำกัด ขณะที่จดหมายมีเข้ามาทุกทั้งปริมาณและ
เนื้อหา

ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี รวมกันทั้งหมดประมาณ ๒-๔ ล้านราย และจำนวนผู้ป่วยเอดส์ประมาณ ๓๕๐,๐๐๐-๖๕๐,๐๐๐ ราย ภายในสิ้นคริสต์ศตวรรษนี้ (อีก ๗ ปีข้างหน้า) ตามการประมาณขององค์การอนามัยโลก

น.พ.วิพุทธ พูลเจริญ หัวหน้ากองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวในที่ประชุมนานาชาติซึ่งจัดขึ้นที่นี้เมื่อวานนี้ว่า หลังจากการตรวจพบผู้ป่วยเอดส์รายแรกเมื่อทศวรรษที่แล้วจนถึงปีนี้ มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี ๕๐๐,๐๐๐ ราย ซึ่งร้อยละ ๘๐ ติดเนื่องมาจากเพศสัมพันธ์ ขณะที่

ถ้าสมมติว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมได้อย่างชัดเจน นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ประมาณการว่าจะมีผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี จำนวน ๒-๔ ล้านรายและผู้ป่วยเอดส์จำนวน ๓๕๐,๐๐๐-๖๕๐,๐๐๐ รายในประเทศไทย ภายในสิ้นคริสต์ศตวรรษนี้ (พ.ศ. ๒๕๔๓) น.พ.วิพุทธกล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยในช่วงไม่กี่ปีมานี้ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบสวัสดิการสังคมอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ทางกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้กั้นงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อเผชิญกับปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจที่เนื่องมาจากโรคเอดส์ด้วย

คนติดเอดส์เป็นล้านในสิ้นศตวรรษนี้

จำนวนผู้ป่วยเอดส์รวมกันทั้งหมด ๕,๙๙๐ รายในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๖๐ จากเฉพาะที่ได้รับรายงานในปี ๒๕๓๖

นี่เป็นการสรุปในที่ประชุมว่าด้วยการส่งเสริมงานสาธารณสุขเพื่อป้องกันการติดเชื้อและการป่วยเป็นโรคเอดส์เมื่อวันที่ ๔ มิ.ย. นี้ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศกำลังพัฒนาจำนวน ๒๔ ประเทศ

ตามรายงานในส่วนของประเทศไทย ร้อยละ ๗๕ ของผู้ป่วยเอดส์ ติดเชื้อเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์ ขณะที่การติดเชื้อเนื่องจากการใช้เข็มยาเสพติดร่วมกันมีเพียงร้อยละ ๘ และการแพร่เชื้อจากมารดาที่เชื้อเข้าสู่ทารกก็คิดเป็นประมาณร้อยละ ๘ เช่นกัน

รายงานบ่งชี้ว่า ร้อยละ ๘๐ ของผู้ติดเชื้ออยู่ในกลุ่มผู้มีอายุ ๑๕-๔๐ ปี ขณะที่อัตราส่วนระหว่างผู้ติดเชื้อชายและหญิงเท่ากับ ๑๖.๖ ต่อ ๑

คุณหมอดังข้อสังเกตว่ามีรายงานการตั้งครรภ์ของผู้ติดเชื้อ เอช ไอ วี จำนวน ๑๔,๐๐๐ รายเมื่อปีที่แล้ว ซึ่งสิ่งนี้จะก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพและการเงินมากในอนาคตอันใกล้

ที่ประชุมได้มีการพูดถึงความคิดที่จะบรรจุแนวทางการป้องกันและการรักษาไว้ในการสาธารณสุขมูลฐานว่า จะเป็นวิธีที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ กล่าวคือการเปลี่ยนจากการ “ควบคุม” มาเป็นวิธีการทางสาธารณสุขมูลฐานที่เน้น “การรักษา” รวมทั้งการสร้างความเข้าใจในชุมชนและครอบครัวของผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอดส์ด้วย

บางกอกโพสต์ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๗

กับ

ฉลาด วรฉัตร รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย

สรุปสถานการณ์การอดข้าวของร.ต.ฉลาด วรฉัตร
และการเรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย

Sต.ฉลาด วรฉัตร ได้จุดประกายของประชาธิปไตยขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่เคยอดข้าวเรียกร้องให้พล.อ.สุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนพฤษภาคม ปี ๒๕๓๕ และในครั้งนี้อาสาอดข้าวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาล ยกร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย จนถูกกล่าวหาจากบางส่วนของบ้าน สติไม่ดีบ้าง พวกก่อวินาศกรรม ฯลฯ แต่ถึงวันนี้ ฉลาด วรฉัตร ยังคงยึดมั่นกับการเรียกร้องของเขา ให้ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญที่มาจากประชาชน หลังจากที่หมกเม็ดมานานถึงสองปีที่รัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัย ก้าวเข้ามาบริหารประเทศ จนเกิดความสับสนกับกลเกมของนักการเมืองที่พลิกแพลงไปแต่ละวัน

ข้างล่างเป็นสรุปสถานการณ์การอดข้าวของร.ต.ฉลาด วรฉัตร ตั้งแต่เริ่มอดอาหารจนถึงการสลายการชุมนุมโดยสังเขป ซึ่งก่อนหน้านั้นได้ถือศีล ๘ มาแล้ว ๔๕ วัน

๒๓ พ.ค. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ประกาศอดข้าวในวันที่ ๒๕ พ.ค. ๓๗ และถือศีล ๘ อยู่หน้ารัฐสภา โดยจะเปิดปราศรัยที่สนามหลวงในช่วงบ่ายวันที่ ๒๔ พ.ค.๓๗

๒๔ พ.ค. ๓๗

- บ่ายวันที่ ๒๔ พ.ค. ๓๗ ปราศรัยที่สนามหลวงและเริ่มอดอาหารตั้งแต่ ๕ ทุ่มเป็นต้นไปและไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นจะไม่เข้าโรงพยาบาลไม่รับยาและน้ำเกลือ ยกเว้นยาบำรุงสมองกับยาเคลือบกระเพาะเท่านั้น

๒๕ พ.ค. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร อดอาหารเป็นวันแรกพร้อมกับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นชุดถือศีล ๘ ในช่วงบ่ายมีกลุ่มอภิรักษ์จักรีหรือองค์กรไทยรัฐรักสามัคคีมาชูป้ายคัดค้านข้อเรียกร้องของร.ต.ฉลาด

๒๖ พ.ค. ๓๗

- นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ว่า จะยอมทำตามอำเภอใจคนเดียวไม่ได้ พร้อมกับพรรคพลังธรรมเริ่มมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้

รัฐบาลหาข้อยุติ และเสนอให้สส.รวมกันยื่นญัตติร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร

๒๗ พ.ค. ๓๗

- ร.ต.ฉลาดออกแถลงการณ์อำลาก่อนสิ้นชีวิตว่า ขอเป็นสุขนั้รับใช้ประชาชน เอาชีวิตเป็นเดิมพัน ต่อต้านรัฐธรรมนูญเผด็จการ และระบุว่า การปกครองในระบบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญต้องเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนให้ประชาชนมีอำนาจในการเลือกตั้งผู้แทนของตนได้ทุกระดับ ทั้งฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค จนถึงส่วนกลาง

๒๘ พ.ค. ๓๗

- พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ประกาศพร้อมจะสละตำแหน่งกรรมาธิการแก้ไขรัฐธรรมนูญในโควตาของพรรคให้ร.ต.ฉลาด วรฉัตร และวันเดียวกัน สมาพันธ์ประชาธิปไตยได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้สส.ทั้งหมดช่วยกันจัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

๒๙ พ.ค. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตรออกมาแถลงการณ์ด้วยอาการอิดโรย ยืนยันว่าการเรียกร้องรัฐธรรมนูญของประชาชน ผู้แทนราษฎร สามารถทำได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ และในวันเดียวกัน พล.ต.จำลอง ศรีเมืองเสนอให้ ส.ส.ร่วมลงชื่อเสนอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร และระดมรายชื่อ ๒๐ ส.ส. ยื่นญัตติยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่

๓๑ พ.ค.๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ทрудหนัก แพทย์ต้องให้น้ำเกลือ ขณะที่ยืนยิง โอภาณุกล หรือแอ๊ด คาราบาว พร้อมเพื่อนศิลปินออกมาโกนหัวสนับสนุนการเรียกร้องด้วยในวันเดียวกัน สถาบันราชภัฏสวนดุสิตทำโพลล์ถามความเห็นคนกรุง พบว่า ประชาชน ๖๖.๑๒ เปอร์เซ็นต์ไม่เห็นด้วยกับการอดอาหารประท้วงครั้งนี้และเพียง ๒๒.๒๐ เปอร์เซ็นต์ที่เห็นด้วย

๑ มิ.ย. ๓๗

- กลุ่มคนมาจารย์พยายามหาทางออก โดยแทบทุกฝ่ายเห็นควรให้รัฐใช้แนวทางรัฐศาสตร์เข้าคลี่คลายวิกฤตการณ์ และเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองไทย ขณะที่ร.ต.ท.เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ กล่าวหาว่าการกระทำของร.ต.ฉลาดมีพฤติการณ์ที่จะล้มล้างรัฐธรรมนูญ เป็นกบฏภายในราชอาณาจักร

๒ มิ.ย. ๓๗

- คณะกรรมการเพื่อนฉลาดตั้งองค์กรปฏิรูปการเมืองฯ ผลักดันการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้เป็นรูปธรรม

๓ มิ.ย. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร เปลี่ยนน้ำเกลือขวดใหม่ พร้อมกับนำกรงเหล็กมาครอบตนเองไว้ และในวันเดียวกันองค์กรปฏิรูปการเมืองสามารถติดต่อกับพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา ให้เป็นตัวกลางประสานกับฝ่ายค้าน เพื่อให้สนับสนุนการผลักดันญัตติที่จะให้มีการตั้งคณะกรรมการรวบรวม เรียบเรียง และยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่

๕ มิ.ย. ๓๗

- พรรคฝ่ายค้านขานรับข้อเรียกร้องของร.ต.ฉลาด วรฉัตร ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญร่างรัฐธรรมนูญในการดำเนินการแปรญัตติแก้ไขมาตรา ๒๑๑

ควบคู่กันไปเพื่อให้สอดคล้องกับการร่างรัฐธรรมนูญของสส.

๖ มิ.ย. ๓๗

- กรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไม่ยอมเลื่อนการแก้ไขมาตรา ๒๑๑ มาพิจารณาก่อน ขณะเดียวกันกรรมการของพรรคฝ่ายค้านและวุฒิสมาชิกคัดค้านแนวทางตั้งกรรมการวิสามัญร่างรัฐธรรมนูญ และในวันเดียวกันนาย ยืนยง โอภากุลเข้ายื่นหนังสือแสดงเจตนากรณีต่อผ.ท.บ. ไม่ประสงค์ให้เกิดความรุนแรงในการนัดชุมนุมใหญ่วันที่ ๘ มิ.ย. ๓๗

๘ มิ.ย. ๓๗

- เวลา ๑๘.๐๐ น. มีผู้มาร่วมชุมนุมกว่า ๕,๐๐๐ คน จนปิดถนนอยู่ท้องใน และนายมารุต บุญนาค เสนอตั้งกรรมการวิสามัญปฏิรูปทางการเมืองในนามคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)

๙ มิ.ย. ๓๗

- ประธานสภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งนายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธานคพป.นำทีมนักวิชาการปฏิรูปทางการเมือง แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากร.ต.ฉลาด วรฉัตร และกลุ่มพลังประชาธิปไตยที่ต้องการคณะกรรมการรวบรวม เรียบเรียง ยกร่างรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร

๑๐ มิ.ย. ๓๗

- นักวิชาการทั่วประเทศล่ำรายชื่อเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมือง ยกร่างรัฐธรรมนูญกึ่งวิกฤติ จักรับลรับผิดชอบ ขณะเดียวกัน พรรคความหวังใหม่ เสนอทางออกให้แก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ จัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๑๒ มิ.ย. ๓๗

- องค์กรเพื่อนฉลาดประสานกับพรรคการเมืองหนุนผู้ตีพิมพ์รัฐธรรมนูญที่เสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการรวบรวม เรียบเรียง และยกร่างรัฐธรรมนูญ โดยนัดชุมนุมใหญ่พร้อมกันทั่วประเทศ ๑๕ มิ.ย. เพื่อกดดันส.ส. ให้พิจารณาและลงมติรับหลักการญัตติดังกล่าว

๑๓ มิ.ย. ๓๗

- มีการจัดตั้งประชาชนที่ออกมาสนับสนุนนายกรัฐมนตรีเป็นระยะๆ ตามจังหวัดต่างๆ

๑๕ มิ.ย. ๓๗

- ประชาชนนับหมื่นคนแสดงพลังชุมนุมเรียกร้องรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยร่วมกับบ.ร.ต.ฉลาด วรฉัตร อย่างบริสุทธิ์ ในขณะที่ทั่วประเทศมีการสั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มอบกระเช้าดอกไม้สนับสนุนนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่แตกต่างจากที่รัฐบาล พล.อ.สุจินดา คราประยูรเคยทำในอดีต

๑๖ มิ.ย. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ประกาศสลายการชุมนุม เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดการใช้ความรุนแรงเข้าสู่สลายการชุมนุม และมอบตัวต่อพล.ต.อ.ประทีป สันติประภพตามที่มีการกล่าวหาว่า เป็นกบฏล้มล้างรัฐธรรมนูญ

๑๗ มิ.ย. ๓๗

- ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ยืนหยัดอดอาหารต่อขณะที่อยู่รพ.ตำรวจ และภายหลังได้ออกมาอดอาหารต่อที่หน้ารัฐสภา ขณะที่ผู้คนหันไปสนใจฟุตบอลโลกที่กำลังแข่งขันกันอยู่

ได้ คุณ อลาต อธิปัต

๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต
๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต
๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต
๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต	๑ อลาต

๑ อลาต

๑ อลาต

๑ อลาต

กรณีคุณฉลาด (วรรณิทร)
 อดข้าวอยู่ในเวลานี้ ผมเชื่อว่า(๑) พระหลายองค์ไม่รู้สึกอะไร หรือไม่สนใจด้วยซ้ำไปแล้วหลายองค์รู้สึกว่ 'ไอ้เนี่ยบ้า' เพราะสื่อมวลชนของรัฐพูดไปในแง่นั้น (๒) เพราะคนไทยส่วนใหญ่เป็นนักปฏิบัตินิยม เราชื่นชมกับความสำเร้จ เราเห็นว่านายชวณดีกว่านายฉลาด เพราะนายชวณเป็นนายกรัฐมนตรี นายฉลาดมานอนแบบๆอยู่ เช่นเดียวกับที่เราเห็นว่าเศรษฐกิจว่ายาก

อดข้าวจนตาย พ่อแม่จึงให้บวช แสดงให้เห็นว่าสิ่งนี้มีอยู่ในประเพณีของเรา แต่เราลืมไปครับ มีพระบางรูปมาเทศน์ มาด่า มาว่าที่นี้เมื่อเข้าใจว่าการต่อสู้เช่นนี้ เป็นไปเพื่ออุดมคติ เพื่อความถูกต้องติงามก็เป็นการกระทำที่ถูกต้อง

อุดมคติกับปฏิบัตินิยม

ผมไปพูดที่ธรรมศาสตร์ เมื่อวันอังคารที่แล้ว ผมอธิบายให้ฟังนะครับว่าเป็นปัญหา ระหว่างปฏิบัตินิยมกับอุดมคติ นิยม คุณฉลาดซึ่งเป็นฝ่ายอุดมคติ ที่นี้พระของเรา พระศาสนาของเราอยู่ฝ่ายอุดมคติ ถ้าไม่อยู่ฝ่ายอุดมคติ เจ้าชายสิทธัตถะก็ยังไม่อยู่ในวังปราสาท ๓ หลัง ซึ่งวิเศษจะตายไป แต่ท่านเห็นว่าอันนั้นเป็นอามิสสุข เป็นเครื่องล่อ ท่านถึงปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ ออกมาแสวงหาสัจจะถึง ๖ ปี อดข้าวยิ่งกว่าคุณฉลาดอีกครั้ง อดจนเนื้อหนังไม่มีเลย แล้วท่านถึงมาตรัสรู้เช่นเดียวกันครับ

เพราะฉะนั้นสิ่งที่คุณฉลาดเขาทำนี้ เขาชี้ให้เราเห็นว่าแต่ละคนสามารถเรียกร้องสิ่งที่เป็นธรรมะ สิ่งถูกต้องติงามได้ สมกับพระพุทธรพจน์ที่ว่า "พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต สละชีวิตเพื่อรักษาธรรม" คุณฉลาดแกลบอแกลอดข้าวมา ๔๘ วันนะครับ แล้ว

ความเห็นจากส.ศิวรักษ์

และ

อันนี้เป็นความคิดของคนไทย แต่ไม่ใช่ความคิดของพระพุทธรศาสนา พุทธรศาสนา สอนให้เคารพคนที่ม่จริยธรรม มีศีลธรรม มีจุดยืน และการอดข้าวเพื่อเรียกร้องมีอยู่ในศาสนาพุทธ

พระสัจยธรรมบางรูป

เมื่อพระมหาสัตว์จะตรัสรู้ไปนั่งอยู่ใต้ต้นโพธิ์บอกปณิธานเลยว่า เราจะม่ลุกจากต้นไม้ต้นนี้ แม้เลือดเนื้อจะเหือดแห้งไป จะตายไป คุณฉลาดกำลังเดินตามทางนี้ หรือพวกกุลปตรหลายคนอยากบวช แต่พ่อแม่ไม่ให้บวช เขาจะ

● ●
เพราะฉะนั้นสิ่งที่คุณ
ฉลาดเขาทำนี้ เขาชี้ให้
เราเห็นว่าแต่ละคน
สามารถเรียกร้องสิ่งที่
เป็นธรรมชาติ สิ่งถูกต้อง
ดั่งงามได้ สมกับพระ-
พุทธพจน์ที่ว่า “พึง
สละทรัพย์เพื่อรักษา
อวัยวะ สละอวัยวะเพื่อ
รักษาชีวิต สละชีวิต
เพื่อรักษาธรรม”

● ●
ไม่ตายและเราสามารถปลดเผด็จ-
การรชช.ได้ แล้วแกนี่ว่าจะได้
ประชาธิปไตย ก็เปล่า เพราะคุณ
ชวณนี่เป็นร่างทรงของรชช.
เพราะฉะนั้นแกบอกแกอยู่ไปก็ไม่
มีประโยชน์ แกยอมตายครับ แก
อยากให้เห็นรัฐธรรมนูญซึ่งจะนำ
ไปสู่ประชาธิปไตย และไม่ใช่คุณ
ฉลาดคนเดียว พวกเราทุกคนจะ
ต้องสนใจเรื่องประชาธิปไตย
ประชาธิปไตยคืออะไร คือกลับ
มาให้สงฆ์เป็นใหญ่ กลับมาให้
ประชาชนคนธรรมดาสามัญเป็น
ใหญ่ ตัดสินชะตากรรมของเราเอง
ไม่ใช่ให้คนจำนวนน้อยเป็นใหญ่

บทบาทพระสงฆ์ กับการเมือง

ที่ผ่านมามบทบาทของพระสงฆ์ที่

เกี่ยวข้องกับการเมืองมีอยู่ ๓
กระแส ในลังกา พระมามีบทบาท
โดยตรงทางการเมืองจนละเลย
ครับ เพราะพระในลังกาไม่ปฏิบัติ
ภาวนาภายใน พรหมจรรย์บก-
พร่อง ตอนนี้พระในลังกาแตกกัน
ไม่รู้กี่ฝ่ายครับ ทางผมบอกว่า
พระมีหน้าที่ภาวนาอย่างเดี่ยวครับ
รัฐบาลจะเป็นเผด็จการก็ช่าง ถึง
ขนาดบอกว่าในระหว่างภาวนา
ถ้าเด็กจะจมน้ำตายก็เรื่องของเด็ก
เป็นเรื่องของกรรม อาจารย์พุทธ-
ทาสบอก พวกนี้ภาวนาแบบ
มิจฉาทิฐิ และที่หลังรัฐบาลพม่า
เข้ามาถึงพระถึงในวัดเลยครับ
พระต้องคว่ำบาตร เพราะพระ
พม่าเห็นว่ารัฐบาลฆ่าเด็กฆ่าคน
ภายหลังพระออกมาประท้วง มัน
ยิ่งพระเลยครับ แล้วตอนนี้รัฐบาล
พม่า มันเรียนจากรัฐบาลไทยครับ
มันเลิกยิงพระแล้ว มันซื้อทีวี
ถวายพระ พระเริ่มเป็นพวก
ส่วนเมืองไทยใช้วิธีเอา

พระมาเป็นพวก ที่ตั้งเป็นราชา-
คณะนี้คือพวกของพระราชชา พระ
บอกไม่เล่นการเมือง แต่พระอยู่
ฝ่ายรัฐบาลตลอดเวลา ที่นี้ผมว่า
การที่พระจะไปยุ่งเกี่ยวกับการ-
เมืองต้องระวัง พระควรจะเกี่ยว-
ข้องเฉพาะเรื่องทางศีลธรรม
จริยธรรม

ในเรื่องคุณฉลาดนี้ ผมว่า
เราน่าจะช่วยในทางศีลธรรมเท่า
นั่นเอง ในฐานะที่อดอาหาร ใน
ฐานะที่พลีชีพเพื่อพระศาสนา
พลีชีพเพื่อประชาธิปไตย ในสิ่ง
ถูกต้อง เราอยากจะอุดหนุนโยม
ในฐานะที่ทำในสิ่งถูกต้อง และ
หวังว่าการกระทำของโยมจะมีผู้
สนับสนุนให้เกิดสิ่งที่เป็นธรรมใน
สังคม

ประเด็นในเวลานี้เหมือน
กับเมื่อเราตั้งกศส. ปี ๒๕๑๙
ตอนนั้นจะฆ่ากันจะอะไรกัน พระ
เฉยเลย ในขณะที่มีหน่วยงานของ
ผู้หญิงเขาออกมาตีประกาศบอก

“ในนามของแม่
ในนามของลูก-
สาว ในนาม
ของน้องสาว
ขอททหาย่า
ฆ่าผู้คน” กลุ่ม
กรรมกรก็ออก
มา ผมประชุม
พระแล้วบอกว่า
“เขาออกมา
หมดแล้ว แต่
ทาง ศาสนา
เจียบเฉยเลย”
ศาสนาซึ่งอยู่
ฝ่ายถูกต้องดี
งามกลับเจียบ
เฉยเลย

กรณีคุณ

ฉลادتก็เหมือน

กันครับ ที่แรกคุณฉลادتออกมา
คนเดียว คุณฉลادتบอก “อาจารย์
ผมพร้อมที่จะตาย” ผมบอก “ผม
ให้ตายไม่ได้” ผมนี่แหละจะเป็นคน
ออกมา และเมื่อผมออกมาพูดที่
ธรรมศาสตร์ในวันนั้น คนฟังห้า-
ร้อยคนเห็นด้วยกับผมหมด แล้ว
เวลานี้ที่รามฯ มีคนเจ็ดพันแล้ว
ที่ขอนแก่นเป็นพัน ที่เชียงใหม่ก็
พัน ทุกคนออกมาช่วยคุณฉลادت
และผมจะเรียกร้องต่อรัฐบาล
ถ้าคุณไม่ทำสิ่งที่ถูกต้องดีงาม
คุณไม่มีสิทธิปกครองบ้านปก-
ครองเมือง ถ้ารัฐสภาไม่แก้ไข
รัฐธรรมนูญ เราจะเปลี่ยนเองโดย

● ●
“ส่วนเมืองไทยใช้วิธี
เอาพระมาเป็นพวก
ที่ตั้งเป็นราชาคณะ
นี่คือพวกของพระ
ราชา พระบอกไม่
เล่นการเมือง แต่
พระอยู่ฝ่ายรัฐบาล
ตลอดเวลา ทีนี้ผม
ว่าการที่พระจะไปยุ่ง
เกี่ยวกับการเมือง
ต้องระวัง พระควร
จะเกี่ยวข้องเฉพาะ
เรื่องทางศีลธรรม
จริยธรรม”

● ●
เคยมีจุดยืนทางจริยธรรมต่อ
สังคมเลยครับ โสภณินี่เป็นอัน
มาก พระไม่ทำอะไร ไม่พูดอะไร
ตอนนี้พระเริ่มมามีบทบาท พระ
เริ่มเปิดวัดรักษาคนป่วยโรคเอดส์
พระมาทำเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ในเวลานี้พระทำมากกว่าฆราวาส
ครับ อันนี้เป็นเกียรติมาก ถ้าเมื่อ
พระทำสิ่งเหล่านี้ พระก็จะนำพระ
ศาสนา ในขณะที่พระผู้ใหญ่ไม่ทำ
อะไรเลย

สิ่งที่พวกเราทำเป็นการ
ช่วยพระศาสนา กลับไปหาพระ-
สงฆ์ กลับไปหาพระธรรม กลับ
ไปหาพระพุทธ ผมว่าจุดสำคัญอยู่

ราษฎร

ตามความ
เห็นของผม ถ้า
เชื่อว่าพระมีจุดยืน
อย่างนี้จะช่วยได้
มาก เพราะพระ-
สงฆ์ของเราใน
สมัยปัจจุบันไม่

ตรงนี้ครับ เราไม่สนใจจะครับ
ว่าใครจะมีอำนาจ ใครจะเป็น
นายกฯ แต่เราสนใจว่า อยากรจะ
ได้รัฐธรรมนูญการปกครองที่มีศักดิ์
มีศรี เพื่อสิทธิเสรีภาพ เพื่อสร้าง
สังคมยุติธรรม เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
เท่านั้นเอง และเพื่อคณะ
สงฆ์จะเป็นอิสระจากการครอบงำ
ของบ้านเมืองด้วย

รัฐกับศาสนาจักร

ถาม : ถ้าเกิดกรณีที่มี
ภาพของพระสงฆ์ไปเดินขบวน
เรียกร้องอย่างในเรื่องคุณฉลادت
ในลักษณะที่เป็นสันติวิธี จะเป็น
ภาพลักษณ์ที่น่าเกลียดหรือไม่
หรือเคยมีบ้างมั๊ย

ส.ศ.ช. : บัญห่าอยู่ที่เรา
ไปเข้าใจว่าพระไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง
อันนี้เป็นสมมติฐานขั้น
ที่หนึ่งที่ผิด มนุษย์ทุกคนต้อง
เกี่ยวข้องกับการเมือง การเมือง
คืออะไรครับ การเมืองคือเรื่อง

ของอำนาจ การแบ่งสรรปันอำนาจให้ถูกต้องตามธรรมะ ที่นี้ “ธรรมะ” คำนี้แหละครับ ฝ่ายอินดูเขาไปแปลว่าเป็น “ราชธรรม” เมื่อเป็นราชธรรมแล้ว พระราชาทำอะไรก็ต้องเป็นธรรมะทั้งสิ้น พระราชามีสิทธิ์ที่จะกรีธาทัพไปรบ พระราชามีสิทธิ์บอกว่า ใครมีช้างเผือกต้องเอามาให้ ใครมีลูกสาวงามต้องเอามาให้ อันนี้เป็น **สินธุธรรม** ซึ่งพระพุทธเจ้าปฏิเสธ ท่านบอกเป็นอธรรม เพราะธรรมะต้องไม่ให้มีการเบียดเบียนอยู่เลย

เมื่อพระศาสนาмаาเกี่ยวข้องกับรัฐแล้ว พระศาสนาเงียบสิ่งที่รัฐทำเป็นอธรรมนี้เงียบ ผมบอกมีเจ้าคุณอุปาลิของค์เดียวที่เทศน์เล่นงานสงคราม ผมยังไม่เคยได้ยินพระเทศน์เล่นงานสงครามเลย เพราะอะไร เพราะเราถูกบอกว่าไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เขาก็อุดหนุนให้เราเป็นราชาคณะ ให้เราเป็นขุนเป็นนี่ นี่เราเงียบ

ที่นี้เมื่อเริ่มต้นตัวจะเริ่มปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เมื่อหลวงพ่อนานเริ่มทำ เขาจะจับท่านหาว่าท่านเป็นคอมมิวนิสต์ ที่นี้อาศัยธรรมะที่ท่านแม่นยำ ท่านปฏิบัติธรรมเข้มแข็ง เขาก็ไม่กล้าจับท่าน ตอนนี่เขาก็ซื้อท่าน เขาตั้งท่านเป็นพระครูแล้ว นี่เป็นวิธีซื้อวิธีหนึ่งนะครับ (พูดกันอย่าง

ไม่เกรงใจ) เอาดูขงฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์มาให้ ฯลฯ ที่นี้ถ้าเรารู้ว่าเขาซื้อ เราก็ไม่หลง

ที่นี้ที่ท่านถามว่าการต่อสู้โดยพระสงฆ์มีมัย มีขัดเลยครับที่เชียงใหม่ เขาจะสร้างกระเช้าลอยฟ้าขึ้นไปดอยสุเทพ พวกอาจารย์มหาวิทยาลัยคัดค้าน พวกใครต่อใครคัดค้าน เวลานั้นไม่มีใครอดข้าวเท่านั้นเอง ไม่สำเร็จครับ ผมไปบอกกับพระท่านว่า ดอยสุเทพเป็นที่สิงสถิตย์ของพระบรมสารีริกธาตุ เอากระเช้าลอยฟ้าไปสูงกว่าหรือเท่ากัน เป็นการดูถูกพระศาสนา พระในเชียงใหม่บอก ยอมไม่ได้ พระสองพันรูปบอก ยอมไม่ได้ นี่แหละครับ หยุดเลยครับ เจ้าคุณโพธิ์รังษีซึ่งเป็นรองเจ้าคณะจังหวัดออกมานำเองเลยครับ

ผลก็คือ คนที่ทำกระเช้าลอยฟ้าไปเรียนเจ้าคณะหน ตอนนั้นยังไม่ได้เป็นสมเด็จฯ เจ้าคณะหนสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเจ้าคุณโพธิ์รังษี เห็นไหมครับ เพราะพระผู้ใหญ่อยู่ฝ่ายนายทุน พระสองพันรูปอยู่ฝ่ายราษฎร อยู่ฝ่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ฝ่ายความศักดิ์สิทธิ์ จะให้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวน เคะระห์ตีผมให้พรรคพวกผมไปเจรจาท่านเกิดสติขึ้นมาเลิกตั้งกรรมการสอบสวน หลังจากนั้นเจ้าคุณโพธิ์รังษีรวบรวมพระสั่งห้าม

สร้างตึกสูงๆ ในเชียงใหม่ เชียงใหม่เป็นจังหวัดเดียวที่ห้ามสร้างคอนโดมิเนียมได้ นี่อำนาจของพระ และผมก็ไปกราบเจ้าคุณโพธิ์รังษี บอก “ได้ทำ ขาดินี้ไม่ได้เป็นเจ้าคณะจังหวัด ไม่มีหวังได้เลื่อนสมณศักดิ์” ท่านบอก “ซื้อโพธิ์รังษีนี้เป็นมงคลนาม ไม่ต้องเลื่อนแล้ว เท่านั้นดีแล้ว ไม่พอใจก็มาถอด” แต่ถอดเขาก็ไม่กล้าถอด เพราะเขากลัว เห็นไหมครับ

เราต้องไม่กลัวอำนาจรัฐ เรากลัวเฉพาะการทำผิดล่วงพระพุทธานุชา ขอให้มั่นในพระธรรม มั่นในพระวินัย เจริญไตรสิกขา ไม่มีใครทำอะไรเราได้ ถ้าพระเราไม่วอกแวกเสียอย่าง ไม่อยากได้สมณศักดิ์ เขาทำอะไรเราไม่ได้ครับ อาจารย์พุทธทาสเอง เขาก็เคยคิดจะจับ หาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ท่านไม่เคยหวั่นไหว

ตัดตอนจากการอภิปรายและซักถาม ณ ที่ประชุมกลุ่มพระสงฆ์เสขิยธรรม วัดอรุณญาวาส จ.น่าน ๗ สิงหาคม ๒๕๓๗

ที่ประชุมใหญ่กลุ่มพระสงฆ์เสขิยธรรม
อ.เมือง จ.น่าน

๗ มิถุนายน ๒๕๓๗

เจริญพร โยมฉลาด วรฉัตร

ธรรมะเป็นสิ่งดีงามที่เราทั้งหลายพึงเชิดชูและปกป้องรักษา จนแม้แต่ชีวิตก็พึงสละให้ได้ ในปัจจุบัน การเคารพศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์และการเคารพสิทธิของประชาชนในการตัดสินใจชะตากรรมของตนเอง เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการยังสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม ประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้ตั้งมั่นในสังคมไทย การที่โยมฉลาดมีปณิธานอย่างแน่วแน่เพื่อให้ได้รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย

อย่างแท้จริง จึงเป็นอย่างยิ่ง
อย่างยิ่ง
พระสงฆ์กลุ่มเสขิย-
ด้วยพระภิกษุที่ทำ
อนุรักษ์ธรรมชาติ
ในทุกภาคของ
เห็นว่า การเสียสละ
ฉลาดเพื่อประชาธิปไตย
ยาก เพราะการยอม
เกรงต่อชีวิตนั้น
เรียกร้องโดยสันติ
วิธีแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความจริงใจในการเรียกร้องอันชอบธรรมโดยไม่เห็นแก่ชีวิต ทั้งนี้เพื่อประโยชน์
ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

สิ่งที่น่าอนุโมทนา
ในนามของ
ธรรม อันประกอบ
งานด้านการศึกษา
และการพัฒนาชุมชน
ประเทศเหล่าอาตมา
อุทิศตนของโยม
ไทยเป็นสิ่งที่ทำได้
อดอาหารโดยไม่หวั่น
นอกจากเป็นการ

บุคคลพึงสละทรัพย์สินเพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต และพึงสละทั้งทรัพย์สิน อวัยวะ และชีวิต เพื่อรักษาธรรมะ นี่เป็นพุทธภาษิตที่คำจุนโลกมาทุกยุคทุกสมัย บัดนี้ โยมฉลาดได้ชี้ให้เห็นอีกวาระหนึ่งว่า พุทธภาษิตนี้ยังมีความหมายอยู่ในโลกปัจจุบัน มิใช่เป็นแค่อุดมคติที่เข้าถึงได้ยาก เหล่าอาตมาจึงหวังว่าผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยร่วมกันรักษาทั้งธรรมะและชีวิตของโยมฉลาดเอาไว้ และขออำนวยการให้ปณิธานของโยมฉลาดจงสัมฤทธิ์ผล เพื่อความตั้งมั่นแห่งธรรมและเพื่อสันติสุขในสังคมสืบไป

เจริญพรด้วยความนับถือ

กลุ่มพระสงฆ์เสขิยธรรม

๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๗

เรื่อง **ขอขบิณฑบาตเป็นเขตอภัยทานและงดเว้นการใช้ความรุนแรงใดๆ**
ขอเจริญพร **ผู้ร่วมชุมนุมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการชุมนุมทุกฝ่าย**

พระภิกษุรูปหนึ่งกำลังผูกผ้าเหลืองรอบต้นไม้ ขณะที่รูปอื่นๆ กำลังสวดมนต์ในระหว่างพิธีทางศาสนา เพื่อประกาศให้บริเวณถนนอุทองใน ช่วงหน้ารัฐสภาเป็น "เขตสันติ" ภายหลังจาก รับประทานและสวดชยันโตให้แก่ร.ต.ฉลาด วรฉัตร ที่กำลังอดอาหารเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไข รัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย วันที่ ๑๐ มิ.ย. ๓๗ (ภาพจาก บางกอกโพสต์ ๑๑ มิ.ย. ๓๗)

แถลงการณ์กลุ่มพิราบเหลือง

ด้วยสถานการณ์การเมืองปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงแห่งการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมือง เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มีความก้าวหน้าและมั่นคงยิ่งขึ้น พร้อมกันนั้นก็ได้ปรากฏขึ้นซึ่งความเห็น เป็นฝักฝ่ายอันมีแนวโน้มจะปะทุออกมาเป็นความรุนแรง ทั้งโดยทางวาจา คือ การบริภาษด่าทอกันด้วย ถ้อยคำรุนแรง การหมยามประณามกันอย่างหยาบคายก็ดี และความรุนแรงทางใจที่ปรากฏเป็นความเครียด- ซึ่งต่อกันก็ดี สิ่งเหล่านี้มีโอกาสนำไปสู่ความรุนแรงทางสังคม เช่น การเกาะกุมศาสตราเข้าห้าหั้นประทัด ประหารกันครั้งใหญ่ระหว่างหน่วยต่างๆ ของสังคม ดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในเหตุการณ์เดือนตุลาคมเมื่อ ๒๑และ๑๘ ปีที่แล้ว และเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒ ปีที่ผ่านมา

เหตุการณ์นองเลือดดังกล่าว ชัดแย้งกับภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองไทยอันเป็นดินแดนแห่ง พระพุทธศาสนาที่ตราศีลข้อปาณาติบาตไว้เป็นเบื้องต้น เพราะถือว่าการฆ่าและการเบียดเบียนกันเป็นอกุศล ธรรมอย่างร้ายแรง **ซึ่งควรแล้วหรือที่เราพุทธศาสนิกจะปล่อยให้เกิดการเช่นฆ่ากันขึ้นมาอีก?**

เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์นองเลือด ในฝ่ายเจ้าหน้าที่บ้านเมืองพึงใช้วิธีการละมุนละม่อมเข้าเจรจาไกล- เกลี่ย ในฝ่ายผู้ที่เรียกร้องเพื่อให้เกิดความชอบธรรมทางการเมืองก็พึงตระหนักเช่นกันว่า พระพุทธศาสนา ไม่ได้สรรเสริญผลอันเกิดจากวิธีการอันไม่ชอบธรรมและรุนแรง การเรียกร้องเพื่อสิ่งที่ถูกต้องจึงควรดำเนิน ตามครรลองแห่งสันติวิธีและการเจรจาด้วยเหตุและผล

เหล่าอาตมภาพในนามของกลุ่มพิราบเหลือง ซึ่งหวังโยในหลักอหิงสธรรมตามหลักแห่งพระพุทธ- ศาสนาและชีวิตของพหุชน จึงใคร่ขอขบิณฑบาตจากท่านทุกฝ่าย ทั้งผู้ที่เรียกร้องประชาธิปไตยและเจ้า- หน้าที่รัฐ ให้ละเว้นจากการใช้ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา และใจ พร้อมกันนี้เหล่าอาตมภาพ ใคร่ขอขบิณฑบาต ประกาศให้บริเวณถนนอุทองใน ช่วงหน้าอาคารรัฐสภาเป็น "เขตสันติ" อันมีนัยนimitที่จะ ปกป้องรักษาสรพชีวิตให้ปลอดภัยพ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง ขออย่าได้มีการใช้อาวุธใดๆ เข้าห้าหั้นทำร้ายกัน จงมีสัมมาวาจา ขันติธรรม และอภัยธรรมแก่กันและกัน

ขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุม และผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาการชุมนุมเรียกร้องความเป็นธรรมในครั้ง นี้ ได้โปรดใช้สติปัญญาให้ทุกอย่างเป็นไปด้วยสัมฤทธิผลและสันติธรรมด้วยเทอญ

ขอเจริญธรรม

เสียงเรียกร้องจากต่างประเทศ

ช่วงนี้มีโทรสารที่สนับสนุนเรืออากาศตรีฉลาด วรฉัตร มาจากนานาประเทศอยู่เรื่อยๆ เช่นจาก Thai Forum สหรัฐอเมริกา International Commission of Jurists ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ INEB Japan ประเทศญี่ปุ่น และ Netzwerk Engagierter Buddhisten ประเทศเยอรมนี ภายหลังนี้ได้ส่งจดหมายถึงนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีด้วย ขอให้ช่วยชีวิตเรืออากาศตรีฉลาดด้วยมาตรการทางรัฐสภา สำหรับพุทธศาสนิกญี่ปุ่นได้ส่งสาส์นถึงนายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภา ขอให้ใช้เมตตาธรรมยิ่งกว่า “หลักการ”

ในสาส์นถึงนายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภาจากพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคมแห่งญี่ปุ่นนั้น มีข้อความตอนหนึ่งว่า

“คุณฉลาดได้กลับมานอนอดอาหารข้างถนนอีกแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการเตือนใจท่าน ว่าท่านได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนในปี ๒๕๓๕ วันนี้เราขอภาวนาให้ท่านรักษาชีวิตของคุณฉลาดและของชาวไทยทุกๆ คน ด้วยการปรับปรุงแก้ไขกิจการงานเพื่อผ่านพ้นวิกฤตทางรัฐธรรมนูญ เราขอให้ท่านมีพลังและมีความสำเร็จในอีกไม่กี่วันข้างหน้า”

ข้างล่างเป็นสาส์นให้กำลังใจจากสตรีผู้เคยได้รับรางวัลโนเบลทางด้านสันติภาพท่านหนึ่ง

ชุมชนสันติชน นครเบลฟาสต์ ไอร์แลนด์เหนือ

๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๗

เรียน คุณฉลาด

ดิฉันได้ทราบจากสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เพื่อนของดิฉัน ว่าคุณกำลังเรียกร้องพร้อมด้วยชาวไทยเป็นจำนวนมากๆ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่แท้จริงในกรุงสยาม คือไม่ใช่การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพียงเล็กน้อย ที่เสนอกันในรัฐสภา

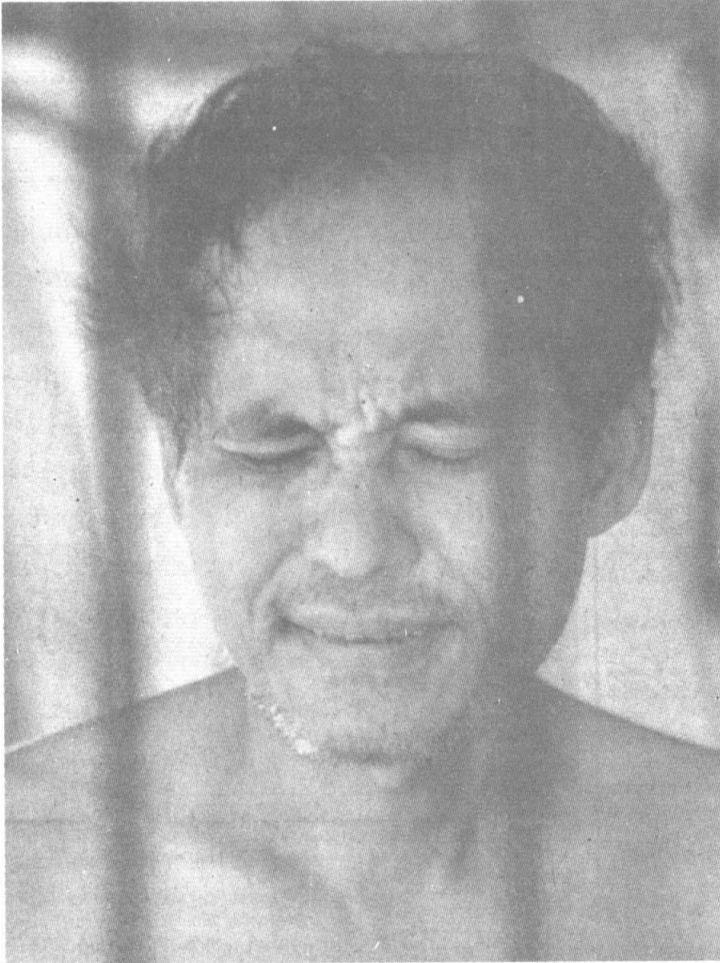
ดิฉันได้เขียนถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรี ขอให้เร่งรีบแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ได้ประชาธิปไตยที่แท้จริง

ดิฉันหวังว่าจะมีการปฏิรูปการเมืองการปกครองภายในเร็ววัน และเชื่อว่านี่คงจะช่วยให้คุณได้กลับมารับประทานอาหาร สุขภาพจะได้แข็งแรง ซึ่งเป็นการจำเป็นมาก เพื่อคุณจะได้ดำเนินการต่อไปดังที่คุณได้อุทิศชีวิตมาตลอด ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมและการเมืองในประเทศของคุณและในโลกของเรา ด้วยอย่างสันติ

ด้วยความปรารถนาดี

แมเรียด แมกควัยร์

ผู้ได้รับรางวัลโนเบลทางด้านสันติภาพ (พ.ศ. ๒๕๑๙)

สถาบันสงฆ์
เป็นสถาบันหลัก
คู่สังคมไทยตลอดมา
การสืบทอดยาวนาน
ความชอบธรรม
การเป็นที่ยอมรับ
ของสามัญชน
และคำสอนของ
พระพุทธองค์
ล้วนเป็นพลังทาง
วัฒนธรรมที่ช่วย
ประชาสังคมได้

วิกฤตเดือนมิถุนา

ทางออกและวิธีป้องกันความรุนแรง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การอดอาหารประท้วง
ของคุณฉลาด วรฉัตร ได้ส่งผล
สะท้อนทางการเมืองอย่างในทุก
ฝ่ายตระหนักดีอยู่ในขณะนี้ มีผู้
เสนอทางออกหลายทาง อาทิ
การจัดตั้งองค์กรปฏิรูปทางการ-
เมือง การเสนอให้แก้ไขมาตรา
๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราช-
อาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน หรือ
กระทั่งให้นายกรัฐมนตรียุบสภา

ทางออกเหล่านี้มีข้อจำกัด
หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหา
ผลประโยชน์ทางการเมืองที่ค้ำคอ
บางพวกอยู่ เรื่องเวลาที่อาจไม่
อำนวยให้ หรือความชอบธรรม
ของตัวบุคคลผู้เสนอวิธีการนั่นเอง
บทความนี้มี ๒ ส่วน

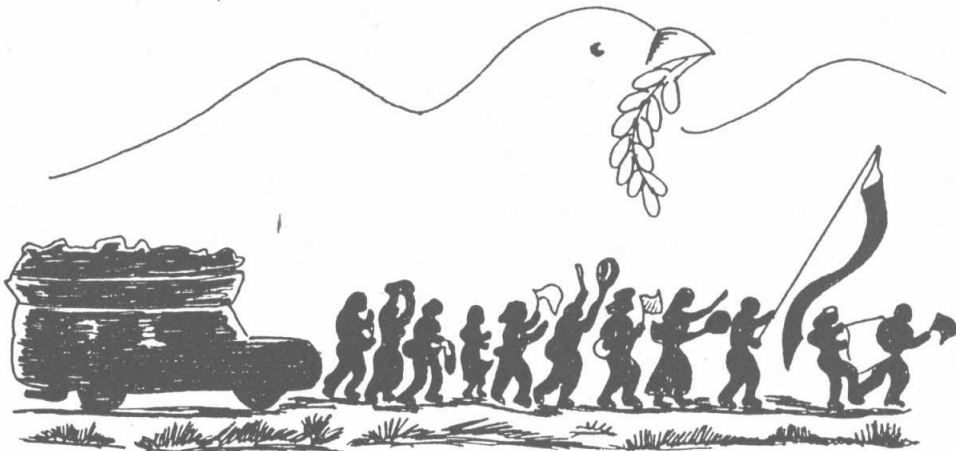
ส่วนแรกเป็นการเสนอทาง
ออกต่อวิกฤตเดือนมิถุนายนที่กำลัง
ดำเนินอยู่ โดยเอาข้อเรียกร้อง
ของคุณฉลาดตั้งเป็นโจทย์ไว้ และ
พยายามนำเสนอทางออกทางหนึ่ง
หากพิจารณาเห็นว่าพอมิเหตุมิผล

**วิธีป้องกันมิให้เกิด
ความรุนแรงขึ้น
ควรเริ่มต้นจาก
การใส่ใจกับ
พลัง ๒ สาย
ในสังคมไทย นั่นคือ
พลังในสายของรัฐ และ
พลังในสายของ
ประชาสังคม
จากนั้นควรต้องให้
ความสำคัญกับ
การที่พลังทั้งสองสาย
เข้าใจสันติวิธี
รวมตลอดถึง
การพยายามสร้าง
บรรยากาศชนิตที่
ลดความก้าวร้าว
ลงไปด้วย**

อยู่บ้าง ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจ
นำไปถกเถียงหรือปฏิบัติได้ ส่วน
ที่สองเป็นการเสนอวิธีการป้อง
กันหรือลดโอกาสที่ความรุนแรง
จะเกิดขึ้น หากสังคมไทยไม่อาจ
หาทางออกที่ดีได้ทันเวลา หรือ
ผ่อนเบาเลดทอนพลังของความ
รุนแรง หากจะเกิดขึ้น ให้น้อย
ที่สุดเพื่อประโยชน์สุขของสังคม
ไทยโดยรวม

โจทย์ของคุณฉลาด

คุณฉลาดอดอาหารประท้วง-
ทั่วคราวนี้ มีข้อเสนอหลักที่
สำคัญที่สุดเพียงประการเดียว
นั่นคือ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีที่มาจาก
ระบอบเผด็จการรสช. ดังนั้นจึง
ไม่ชอบธรรมและไม่เป็นประชาธิปไตย
การแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มี
กำเนิดจากรบอบเผด็จการเช่นนี้
จึงมิได้แก้ปัญหอะไร ควรที่
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับ
เลือกตั้งจากประชาชนจะได้ร่าง

รัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ อันน่าจะ
เป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย
และมีความชอบธรรม
เงื่อนไขในการเสนอทางออกให้กับ
โจทย์ของคุณฉลาด

๑) ต้องเป็นวิธีการที่เอื้อ
ต่อการรักษาชีวิตของคุณฉลาด
วรรฉัตร

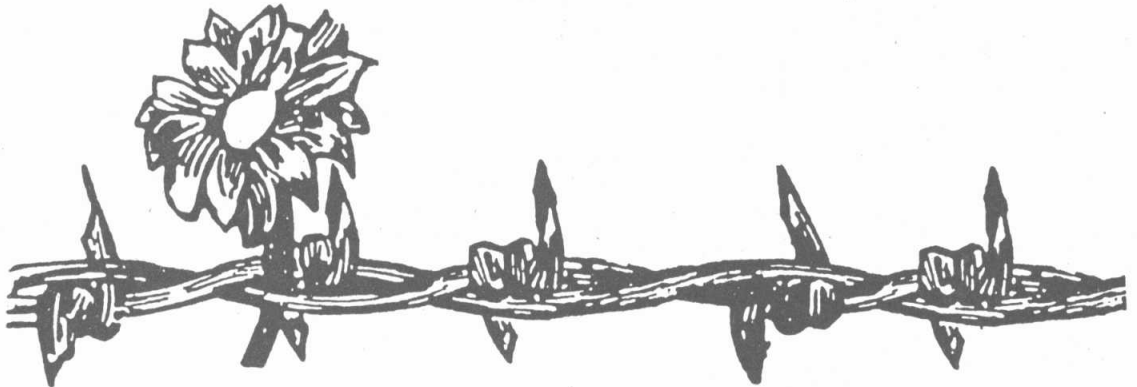
๒) ต้องเป็นวิธีการอัน
เป็นประชาธิปไตยและส่งเสริม

ฉบับนี้ คือ ถามประชาชนชาว
ไทยว่าจะยอมรับรัฐธรรมนูญฉบับ
นี้หรือไม่ ในเมื่อมีที่มาอันเป็น
ปัญหาความชอบธรรมเช่นที่คุณ
ฉลาดเสนอไว้

ผลของการประชามติอาจ
เป็นดังนี้

๑) ถ้าประชาชนส่วนใหญ่
รับรอง ก็แสดงว่ารัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้มีความชอบธรรม แม้ที่มา

๒) ถ้าประชาชนไม่รับ-
รองรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็แสดงว่า
คุณฉลาดจับกระแสสำนึกของ
สังคมไทยอย่างถูกต้องมาตลอด
รัฐบาลตลอดจนฝ่ายค้านเองก็จะ
ได้ตระหนักแน่แก่ใจว่า รัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ไม่มีความชอบธรรมมา
แต่ต้น และควรต้องขออำนาจ
จากประชาชนเพื่อนำมาร่างรัฐ-
ธรรมนูญฉบับใหม่ได้ จะโดยการ

พลังประชาธิปไตยในระยะยาว

๓) ต้องเป็นวิธีการที่เป็น
จริงได้ในทางปฏิบัติ

๔) ต้องเป็นวิธีการที่ทัน
ต่อเหตุการณ์ เพราะเวลาในการ
แก้ไขโจทย์ของคุณฉลาดมีไม่มาก
และถูกกำหนดอยู่ด้วยชีวิตของ
คุณฉลาดเอง

ทางออก

ให้รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย ขอประชา-
มติจากประชาชนชาวไทยว่า รับ-
รองหรือไม่รับรองรัฐธรรมนูญ

ไม่ชอบธรรมมาแต่ต้น แต่ด้วย
เสียงของประชาชนก็ยอมเสกสร้าง
ให้ชอบธรรมขึ้นมาได้ เพราะอัน
ที่จริง รัฐธรรมนูญฉบับนี้
เป็นอยู่ ก็มีหยดเลือดและรอย
น้ำตาของประชาชนผู้เป็นพลัง
ประชาธิปไตยอาบรดอยู่ตั้งแต่
เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๔
แล้ว

ดังนั้น คุณฉลาดก็คงไม่มี
เหตุให้อดอาหารประท้วงต่อไป
และ สังคมไทยควรหันมาหาทาง
ปรับปรุงโครงสร้างการเมืองไทย
ให้ดีขึ้นในระยะยาวได้

ตั้งกรรมวิธีการยกอย่างไร ก็
พึงกระทำโดยไม่ควรหลีกเลี่ยง
อย่างไรอีก เพราะประชาชนไทย
ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้
ตัดสินใจเลือกแล้ว

ดังนั้น คุณฉลาดก็ควรยุติ
การอดอาหารประท้วงได้ เพราะ
ประชาชนชาวไทยได้แสดงความ
เห็นแล้วว่า คุณฉลาดถูกต้องมา
ตลอด

การเสนอประชามตินี้ เป็น
การทำตามหลักการพื้นฐานของ
ประชาธิปไตยที่ว่า อำนาจอธิ-
ปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย เมื่อ

เกิดเหตุอันดูจะเป็นทางตันและ
 ความอับจนทางการเมือง ก็ควร
 จะให้ประชาชนได้เป็นผู้ตัดสิน
 เช่นนี้จะเป็นการสร้างประเพณี
 ประชาธิปไตยที่ให้อำนาจอยู่ในมือ
 ประชาชน อันเป็นสิ่งที่สังคมไทย
 ไม่สู้จะได้ทดลองทำมาเลย

จุดเด่นของข้อเสนอนี้เห็น

อาจมีข้อโต้แย้งว่าเหตุใดจึง
 ไม่ใช้การสำรวจความเห็น เพราะ
 เข้าใจว่ารัฐบาลนี้ไม่มีอำนาจตาม
 กฎหมายให้ขอประชามติจาก
 ประชาชน

การสำรวจความเห็นที่
 สถาบันวิชาการหรือองค์การ
 เอกชนอาจจะทำ ไม่มีผลในทาง

อำนาจตามกฎหมายในการขอ
 ประชามตินั้นในแง่หนึ่งเป็นปัญหา
 กฎหมายจริง แต่ในอีกแง่หนึ่ง
 เป็นปัญหาเจตนารมณ์ทางการ-
 เมืองของรัฐบาลยิ่งกว่า

หากทางออกต่างๆ ไม่
 เป็นผลจะทำอย่างไรต่อไป?

จะอยู่ที่ผลอันเฉียบพลันของวิธีการ
 เพราะไม่ว่าผลของประชามติจะ
 ออกมาอย่างไร คุณผลลาดีก็ควร
 ต้องยุติการอดอาหารอยู่ดี ดังนั้น
 หากวันใดรัฐบาลประกาศว่าตกลง
 ใจจะขอประชามติจากประชาชน
 คุณผลลาดีก็น่าจะยุติการอดอาหาร
 ได้ทันที

คืนอำนาจให้ประชาชนมากนัก
 ทั้งนี้ยังไม่ต้องกล่าวถึงจุดอ่อน
 ทางวิชาการของการสำรวจความ
 เห็นดังกล่าว ที่จะมีผู้แย้งกันได้
 มาก กับไม่ทราบว่าคุณผลลาดี
 เองคิดอย่างไรกับการสำรวจความ
 เห็น

ปัญหาเรื่องการเมืองหรือไม่มี

วิธีป้องกันความรุนแรง

สำหรับคนที่ใส่ใจศึกษา
 แนวทางการไม่ใช้ความรุนแรง
 หรือสันติวิธีในทางการเมืองนั้น
 ค่านิยมที่แฝงอยู่คือ การไม่ประ-
 สงค์ให้เกิดความรุนแรงขึ้นใน
 บ้านเมือง จนผู้คนทุกฝ่ายต้อง
 บาดเจ็บล้มตายดังที่เคยเกิดขึ้น

เพราะชีวิตของทุกคนล้วนมีค่า ทั้งสิ้นจึงได้พยายามนำเสนอการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งต่างๆ ด้วยสันติวิธี

แต่การศึกษาสันติวิธีหรือปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (NON-VIOLENT ACTIONS) นั้น ยังรวมถึงการพยายามครุ่นคิดหาวิธีป้องกันมิให้ความขัดแย้งแปรสภาพเป็นความรุนแรงไป ในแง่นี้มาตรการป้องกัน (PREVENTIVE MEASURES) จึงมีความสำคัญยิ่งที่จริงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จยิ่งใหญ่ของสันติวิธีนั้น มิได้เพียงอยู่ที่การเผชิญกับความรุนแรงด้วยสันติวิธีเท่านั้น หากน่าจะอยู่ที่การป้องกันมิให้ความขัดแย้งอันบังเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติทางสังคมต้องแปรเป็นความรุนแรงอีกด้วย

วิธีป้องกันมิให้เกิดความรุนแรงขึ้น ควรเริ่มต้นจากการใส่ใจกับพลัง ๒ สายในสังคมไทย นั่นคือ พลังในสายของรัฐ และพลังในสายของประชาสังคม จากนั้นควรต้องให้ความสำคัญกับการที่พลังทั้งสองสายเข้าใจสันติวิธี รวมตลอดถึงการพยายามสร้างบรรยากาศชนิดที่ลดความก้าวร้าวลงไปด้วย ซึ่งอาจกระทำได้ดังนี้

ในส่วนของพลังสายรัฐ

อันได้แก่กองกำลังของราชการที่มีหน้าที่ด้านความมั่นคงปลอดภัย ควรต้องทำการในลักษณะที่ไม่ดูเป็นภัย เน้นความเป็นมิตรกับผู้ชุมนุมประท้วงด้วยสันติ อันจะเป็นไปได้ก็ด้วยเงื่อนไขอย่างน้อย ๔ ประการ *ประการแรก* พยายามหาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสันติวิธีอย่างจริงจัง *ประการที่สอง* หากฝ่ายเจ้าหน้าที่จะใช้ตำรวจหญิงบ้าง ก็อาจทำให้ลักษณะก้าวร้าวลดลงได้ *ประการที่สาม* หากฝ่ายราชการจะประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เจ้าหน้าที่ผู้เข้าทำงานในพื้นที่ประท้วงนี้ไม่มีอาวุธ และจะไม่ใช้กำลังอาวุธ เข้าเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้คนรอบข้างยิ่งขึ้น เพราะส่วนใหญ่อันตรายอันเกิดจากความรุนแรงนั้นมาจากความขลาดกลัวและไม่ไว้ใจยิ่งกว่าอื่น และ*ประการที่สี่* ป้องกันมิให้ใครผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ซึ่งเรื่องนี้ควรต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างฝ่ายพลังสายรัฐและสายประชาสังคมพร้อมกันไป

ในส่วนของพลังประชาสังคม ประชาสังคมไทยมีพลังทางวัฒนธรรมอันน่าจะเป็นทรัพยากรทางสันติวิธีได้มาก อาจจะมีถึงเวลาที่ต้องระดมพลังทางวัฒนธรรม

เหล่านี้เข้ามาเพื่อป้องกันมิให้เกิดความรุนแรง และให้ความขัดแย้งดำเนินไปอย่างปกติ ผ่านการต่อสู้ด้วยหลักการและเหตุผล

คงไม่ต้องกล่าวย่ำว่า หากจะต่อสู้ด้วยสันติวิธี จำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายชุมนุมประท้วงจะต้องทำความเข้าใจความเข้าใจในเรื่องสันติวิธีอย่างจริงจัง

ยิ่งกว่านั้น วิชาการด้านสันติวิธีสมัยใหม่ยังให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศในการชุมนุมเพื่อลดโอกาสแห่งความก้าวร้าวรุนแรง อันอาจเกิดขึ้นในเวลาที่ยุทธศาสตร์ตึงเครียดขึ้นเป็นลำดับ ในที่นี้ขอเสนอวิธีการสร้างบรรยากาศเพื่อป้องกันหรือลดทอนโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในสังคมไทยไว้ ๔ แนวทางดังนี้

พระสงฆ์ในฐานะเกราะคุ้มกันความรุนแรงในวัฒนธรรมไทย สถาบันสงฆ์เป็นสถาบันหลักคู่สังคมไทยตลอดมา การสืบทอดยาวนาน ความชอบธรรม การเป็นที่ยอมรับของสามัญชนและคำสอนของพระพุทธองค์ ล้วนเป็นพลังทางวัฒนธรรมที่ช่วยประชาสังคมได้ การมีพระสงฆ์เข้ามาเป็นแถวเป็นแนว อาจช่วยให้อารมณ์ของคนเย็นลง หากจะเกิดการปะทะกันขึ้น แถวแนวของจีวรเหลือง

อร่ามอาจช่วยค้ำกันผู้คนสามัญได้ อาจช่วยให้ผู้คนอดทนมีขันติยิ่งขึ้น และใช้ปัญญายิ่งขึ้น หรือกระทั่ง อาจขอให้มีการประกาศให้เขต ล่อแหลมอันตรายบางจุดเป็นเขต อภัยทานไป แม้ชีวิตของสัตว์ หน้าวัด คนไทยยังเว้นได้ เมื่อ พระศาสนาขอไว้ แล้วกับชีวิต และความปลอดภัยของมนุษย์ด้วยกันเอง จะไม่ใส่ใจเช่นนั้นหรือ?

ต้องกล่าวให้ชัดเจนว่า ข้อเสนอนี้มีได้สนับสนุนให้พระสงฆ์ เข้ามาช่วยกับการเมือง หรือมาร่วมประท้วงด้วย แต่เป็นการอาศัยพลังทางวัฒนธรรมที่สำคัญนี้ในฐานะเกราะปกป้องค้ำกันมิให้ความรุนแรงมาแผ้วพานผู้คนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายใด

เสียงแห่งธรรมและเสียง ธรรมชาติ การใช้เสียงก็เป็นเรื่องสำคัญ ความก้าวร้าวของผู้คน และโอกาสที่ความขัดแย้งจะแปรเป็นความรุนแรงอาจลดลงได้ หากมีการใช้เสียงให้เป็นประโยชน์ เสียงแห่งธรรมชาติอย่างเสียง น้ำไหล คลื่นทะเลซัดสาดเป็น จังหวะ อาจทำให้คนสงบเยือกเย็นลง ขณะเดียวกัน เสียงเตือนสติอันมีรากฐานอยู่ที่คำสอนทาง ศาสนา ไม่ว่าจะในรูปแบบของเทศนา ธรรมอันทรงพลัง หรือบทเพลง หวานไพเราะทางศาสนาที่คนส่วน

ใหญ่นับถือ อาจช่วยลดความรุนแรงในเวลาคับขันได้

เช่นนี้หมายความว่า อาจ ต้องมีการเตรียมเทปบันทึกเสียง แห่งธรรมชาติ และเสียงแห่ง ธรรมดังกล่าว มีการเตรียม เครื่องขยายเสียงที่ทรงพลัง เพื่อ ใช้เปิดเสียงดังกล่าวทั้งในกรณี คับขันจนจะเกิดการปะทะ และ อาจทำเป็นระยะในยามการประ ท้วงตามปกติ

สีและกลิ่น งานวิจัยหลาย ชิ้นพบว่า สีมีผลต่อความก้าวร้าว รุนแรงของมนุษย์ เช่นสีบางสี อาจส่งผลให้ความก้าวร้าวเข้มข้น ขึ้น มีการทดลองในต่างประเทศ พบว่า สามารถลดระดับความ รุนแรงในหมู่นักโทษได้ ด้วยการ เปลี่ยนสีคุกที่คุมขังพวกเขาให้เป็น สีชมพูอ่อน บางทีการส่งเสริม ให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมใช้อาภรณ์สี ทำนองนี้ อาจช่วยลดโอกาสแห่ง ความก้าวร้าวลงไปได้บ้าง

ทำนองเดียวกัน กลิ่นรูป ควันเทียน ก็มีพลังทางวัฒนธรรม ประสมอยู่ กลิ่นดอกไม้สดอาจ ช่วยเรียกความสดชื่นและชีวิตชีวา ในหมู่ผู้คนที่ประท้วงอยู่นานวันได้ กลิ่นและสีสันแห่งธรรมชาติคงมี ส่วนให้ผู้คนทุกฝ่ายหวนตระหนัก ถึงความอัศจรรย์แห่งชีวิตได้บ้าง

พื้นที่ระหว่างผู้ชุมนุม เป็น

ที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การมีหรือ ไม่มีพื้นที่ว่างระหว่างกันในกลุ่ม มนุษย์ มีผลต่อความก้าวร้าวรุนแรง ความแอึดมักเป็นเหตุหนึ่ง ที่ทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ทวีขึ้น การพยายามให้มีพื้นที่ว่าง ระหว่างกันในกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง นั้น นอกจากอาจช่วยให้ผู้ร่วม ชุมนุมปลอดภัยขึ้นในเวลาที่ถูก ก่อแวนแล้ว ยังอาจลดโอกาส แห่งความก้าวร้าวรุนแรงลงไปได้

แม้สังคมไทยจะมีความ ขัดแย้งสำคัญหลายเรื่อง แต่ สังคมไทยก็มีศักยภาพพร้อมมูลที่ จะเผชิญกับความขัดแย้งเหล่านั้น ด้วยสันติ ข้อเสนอในที่นี้เป็น ความพยายามชวนให้ผู้สนใจที่ไม่ ต้องทำตนเป็นผู้ฉลาดหลังเหตุ การณ์ ได้ใคร่ครวญคิดถึงวิธีการ ป้องกันมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นใน บ้านเมือง โดยอาศัยทั้งความเข้า ใจของรัฐไทย และพลังทางวัฒน ธรรมของประชาสังคมไทยควบคู่ กันไป

พิมพ์ครั้งแรกในผู้จัดการรายวัน

พุทธที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๗

การทำวัตร แบบที่ได้ทำไปเมื่อตะกี้ เราเรียกกันว่าแบบมหานิกายโบราณ ซึ่งคงจะทำกันมาหลายร้อยปีเต็มที จะถึงพันหรือไม่ นี่ก็ยังไม่พุดยอก แต่อย่างน้อยก็ถึงสมัยสุโขทัย ๘๐๐ กว่าปี ในลังกาก็ยังใช้กันอยู่ เขาถอดไปจากไทย รับไปจากไทย ไทยไปสอนให้ การทำวัตรแบบมหานิกายโบราณยังมีอยู่ในลังกา

อุกาส วรทามิ ภนฺเต ชลฺย เป็นตัน นี้แสดงความเคารพ สัพพํ อปรารํ ชมถ เม ภนฺเต ชลฺย เป็นตัน นี้ขอโทษซึ่งกันและกัน

มยา กตํ ปุญฺญํ สามินา อนฺุโมทิตพฺพํ ชลฺย เป็นตัน นี้คือแลกเปลี่ยนส่วนบุญซึ่งกันและกัน มีเป็น ๓ ความหมายอยู่หนึ่ง แสดงความเคารพเมื่อควร

การทำวัตรตามแบบโบราณ*

พุทธทาสภิกขุ

อย่างน้อยก็ในพวกสยามวงศ์ พระสงฆ์ลังกามีสยามวงศ์ คือวงศ์ที่พระเถระไทยไปตั้งขึ้นไว้เราก็ทำวัตรกันแบบนี้ แม้แต่จะบรรพชาอุปสมบทก็แบบนี้ ผมเองก็บรรพชาอุปสมบทด้วยแบบอุกาสะย

แสดงเคารพในบุคคลที่ควรเคารพสอง ขอโทษ อดโทษ ซึ่งกันและกัน ตามธรรมเนียมของคนเรายังเป็นปุถุชน ย่อมมีการล่วงเกิน ถ้ารู้สึกว่าล่วงเกิน ต้องขอโทษ เมื่อเขาขอโทษ ต้องอดโทษ นี้ช่วยจำไว้ด้วยว่า เมื่อเขาขอโทษแล้วต้องอดโทษ แล้วก็สามแลกเปลี่ยนส่วนบุญซึ่งกันและกัน “บุญใดที่ข้าพเจ้าได้ทำ ขอให้ท่านมีส่วน ที่ท่านทำ ขอให้ข้าพเจ้ามีส่วนและอนุโมทนา” เป็น ๓ หัวข้อ

*“การทำวัตรและวิธีปฏิบัติตามแบบโบราณ” โอวาทแก่พระภิกษุสามเณรในวันทำวัตร ณ ลานหินโค้ง สวนโมกขพลาราม ไซยา ๔ กันยายน ๒๕๒๒

นัยยะแห่งการทำวัตร :

- ๑) เพื่อความเคารพ
ที่นี้ อยากจะให้ภิกษุหนุ่มสามเณรได้ทราบว่าการทำวัตรนั้นมีความหมายอย่างไร

ที่อยากจะให้ทราบนั้นคือ
 โลกเราอาจจะอยู่ได้ด้วยหัวใจของ
 การทำวัตร ๓ หัวข้อนี้ เวลา
 โลกไร้ศีลธรรมมากยิ่งขึ้นทุกที
 ไม่มีสันติภาพ อาจจะแก้ได้ด้ว
 การประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นใจ
 ความสำคัญในการทำวัตรตาม
 แบบมหานิกายโบราณนี้

ข้อที่ ๑ โดยบาลีว่า อุกาส
 วนทามิ ภนฺเต ฯลฯ เป็นต้น ให้

การอยู่กันเสมอกันโดย
 ไม่มีที่เคารพนั้น เป็นทางแห่ง
 ความวินาศ ดังบาลีว่า ทุกฺโข
 สมานสฺวาโส ควรจะมีการเคารพ
 เป็นระเบียบ เป็นลำดับ ตั้งแต่
 บิดามารดา ครูบาอาจารย์ เรื่อย
 ขึ้นไปถึงผู้บังคับบัญชาสูงสุด
 พระมหากษัตริย์ ต้องการมีการ
 เคารพ แล้วมันจะดีกว่านี้มาก ดี
 กว่าจะแข่งหูชิงหู ทะเลาะวิวาท

ความชั่ว อย่าไปสนใจเขาเลย
 ช่างเขาเถอะ เขาต้องมีบ้างตาม
 เรื่องเขาแหละ เราจึงเคารพคน
 ได้ทุกคน

ผู้ที่ถือธรรมนิยมโบราณ
 พอผ่านกัน เขายกมือไหว้พร้อม
 กันเสียแล้ว ไม่ต้องรอให้ใคร
 เคารพก่อน ผมเห็นพวกสวามี
 เป็นพระสูงสุดของฮินดู นั้นนะ
 พอเห็นกัน เขายกมือไหว้กัน

ที่อยากจะให้ทราบนั้นคือ โลกเราอาจจะอยู่ได้ด้วยหัวใจของการ ทำวัตร ๓ หัวข้อนี้ เวลาโลกไร้ศีลธรรมมากยิ่งขึ้นทุกที ไม่มี สันติภาพ อาจจะแก้ได้ด้วการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นใจความ สำคัญในการทำวัตรตามแบบมหานิกายโบราณนี้

เคารพแก่บุคคลที่ควรเคารพนั้นดู
 เถอะ ในโลกนี้ไม่มีการเคารพ
 ยิ่งเมืองฝรั่งเขาเรียกชื่อนายกรัฐ
 มนตรี ประธานาธิบดี เรียกแต่
 ชื่อยั้งแต่จะเต็ม ไอ้ เข้าไปแล้ว
 นั้นไม่ได้ออกชื่อด้วยความเคารพ
 ประเทศไทยเราไปตามอย่างฝรั่ง
 เลยไม่มีโหวงการการพูดจา หรือ
 การแสดงกิริยาที่เคารพ ตาม
 ลำดับที่ควรเคารพ มันก็เลยไม่
 เคารพ มันก็เลยดูหมิ่น ถูก
 เขี่ยดหยาบ แล้วมันก็ปั่นป่วน
 เพราะมันไม่มีที่เคารพ มันกลาย
 เป็นอยู่อย่างไม่มีการเคารพ ซึ่ง
 พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นทางแห่ง
 ความวินาศ

กัน ไม่มีที่เคารพ ฉะนั้นภิกษุ
 หุ่นสามเณรจึงสมาทานวัตร
 ปฏิบัติ ที่จะเป็นผู้ที่เคารพใน
 บุคคลที่ควรเคารพ

ที่นี่ยากจะบอกให้รู้เสีย
 เลยว่า มันหาไม่สำหรับที่ไม่
 ควรเคารพ อย่างน้อยต้อง
 เคารพว่าเขาเป็นมนุษย์เหมือน
 กับเรา เป็นเณรด้วยกัน เณรต่อ
 เณร อะไรก็ต้องรู้จักเคารพกัน
 ว่าเราเป็นมนุษย์ เขาก็เป็นมนุษย์
 เคารพสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์
 คนแต่ละคนไม่ใช่แมวเนี่ย มันต้อง
 มีอะไรที่ติดอยู่บ้างเสมอแหละ
 เราเคารพความดีของเขาได้ทั้ง
 นั้นแหละ ที่เป็นความไม่ดี เป็น

พร้อมเสียแล้ว ไม่รู้ว่าใครไหว้
 ก่อนไหว้หลัง นี่มันติดนิสัยอย่าง
 นี้ นี่เขาเรียกว่ามีความเคารพ
 แล้วจะป้องกันความกระด้างด้วย
 มานะ ด้วยทิวฐิ อะไรได้มาก

ที่เราทะเลาะวิวาทกันทำ
 อันตรายกัน เพราะมันขาดคุณ
 ธรรมข้อนี้คือไม่อ่อนน้อมนั่นเอง
 ขอให้อ่อนน้อม ด้วยมีหลัก
 ธรรมะในพระพุทธศาสนา
 มากมายหลายข้อ ให้อ่อนน้อม
 แม้ที่เราสอนชาวบ้านทุกคราว
 ที่อนุโมทนาทานนั้น ก็ยังว่า อภิ
 วาทนสึลิสฺส นิจฺจ วุฑฺฒา ปจายิโน
 คือเราสอนเขาให้เคารพอ่อนน้อม
 เสมอไป

นี่เรียกว่าเป็นคุณธรรม พื้นฐาน อันจะต้องมีเป็นพื้นฐาน ถ้าห่มุ่คณะไหนอยู่กันด้วยความเคารพแล้วก็จะสบาย จะรักใคร่ จะกลมเกลียว จะสามัคคี นี่ช่วยจำไว้เป็นข้อแรก

(๒) เพื่อการอดโทษ

แล้วข้อที่ ๒ สัพพ อปราช ฆมถ เม ภนต ฆลข เป็นต้น นี้ว่า

ผิดสักนิดหนึ่งหรือว่าสงสัยว่าจะ กระทำผิดแล้ว ก็ขอโทษดีกว่า แล้วเมื่อขอโทษแล้วก็อดโทษ นั้นเป็นการดีที่สุด แล้วมันก็จะ กลับดีเหมือนเดิม เมื่อยังไม่ มีอะไรกระทบกัน

ภิกษุหนุ่มสามเณรที่ยัง ไม่เคยได้ยินได้ฟัง ขอให้ได้ยิน ได้ฟังเสียว่า การอดโทษและ

เราอดโทษกัน นี่มันเป็นธรรมดา ซึ่งเรายังเป็นปุถุชนก็ต้องมีกิเลส แหละ พุดอย่างตรงๆ ก็คือกิเลส ที่เป็นเหตุให้ขัดใจ ไม่ชอบใจ แล้วก็คิดร้ายบ้าง พุดร้ายบ้าง กระทำร้ายบ้าง ครั้นเมื่อได้ทำ ไปแล้วสำนึกได้ ให้รีบขอโทษผู้ที่ถูก ขอโทษก็ต้องอดโทษ นี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่าให้ระงับ เหว เหวจะระงับไปเพราะว่าไม่ ถือไว้ ฉะนั้นขอให้ยินดีปรีดา ที่ได้ขอโทษ ได้ออดโทษ แม้ทำ

ขอโทษนั้น เป็นอริยวินัย เป็น ขนบธรรมเนียมของพระอริยเจ้า ท่านทำเป็นปฏิบัติ สืบสายกัน มา จึงขอให้ทุกองค์แหละ พร้อม เสมอที่จะขอโทษ คือระมัดระวัง ที่จะไม่ล่วงเกินผู้ใดด้วยกาย วาจา ใจ และเมื่อมีการล่วงเกิน แล้วก็รีบขอโทษๆ เป็นฝ่ายยอม แพ้ ยอมผิด และขอโทษ แล้วผู้ที่ได้รับการขอโทษ ก็ต้องรีบให้อภัยโทษๆ ด้วยความรัก ด้วย ความเมตตา ด้วยความกรุณา

ถือว่าเราจะต้องเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมด ทั้งสิ้นต่อไปอีกเป็นเวลานาน นี่ สำเร็จได้ด้วยการขอโทษและ อดโทษ

(๓) เพื่อแลกเปลี่ยนส่วนบุญ

ที่นี้ข้อที่ ๓ แลกเปลี่ยน ส่วนบุญ ว่า มया กต ปุณฺณ สามี- นนา อนุโมทิตพฺพ ฆลข เป็นต้น ขอให้ท่านอนุโมทนาบุญที่ข้าพเจ้า ได้กระทำ บุญที่ท่านกระทำขอ จงให้แก่ข้าพเจ้า นี่หมายความว่า เรายินดีปรีดาปราโมทย์มุทิตา ต่อกันและกัน ในการที่มีส่วน บุญดีอะไร ขอให้ให้กัน ให้แลกเปลี่ยนกัน

แต่โบราณนั้น คำนี้จะได้ ยินมาก สมัยนี้เกือบจะไม่ได้ยิน เสียแล้ว เมื่อผมเด็กๆ ๖๐ กว่าปี ๗๐ ปีมาแล้ว โน่น จะได้ยิน เตียวตรงนั้นที่ เตียวตรงนี้ที่ "เอาบุญมาให้หะ แม่หะ" "เอา บุญมาให้หะ พี่หะ" "เอาบุญมา ให้หะ น้องหะ" "ลูกนะ หลานนะ เอาบุญมาให้" เวลานี้ไม่ค่อย ได้ยินเสียแล้วมันจะเพราะเหตุไร ก็นึกเอาเองเถอะ มันคงจะเป็น เพราะจิตใจมันผิดไปมากแล้ว มันไม่อยากจะเอาบุญของใคร มันไม่อยากจะให้บุญแก่ใคร นี่ความเมตตา ปราณี มุทิตา มันก็หายากขึ้นทุกที เราจึงเห็น การเบียดเบียนมากขึ้นทุกที เพราะว่าจิตใจมันไม่ยอมไปใน

ทางที่จะรักผู้อื่น

ขอให้แบ่งปันความดี จะ
เป็นวัตถุก็ได้ จะเป็นคุณธรรม
เป็นนามธรรมก็ได้ ที่เรียกว่า
บุญด้วยก็ได้ ฉะนั้นเรามีอะไรจะ
แบ่งปันซึ่งกันและกัน มีความดี
มีอะไรก็แบ่งปันซึ่งกันและกัน มี
บุญกุศลแบ่งปันซึ่งกันและกัน

ผมขอพูดด้วยภาษาไทย
อีกครั้งหนึ่งว่า “บุญอะไรที่ผมมี

พระบรมศาสดา นี่คือข้อแรกเรื่อง
ที่หนึ่ง ที่ตั้งใจจะพูด และมุ่ง
หมายภิกษุหนุ่มสามเณร ซึ่งยังไม่
เคยได้ยินได้ฟัง เพิ่งบวชปีนี้
ขอให้ได้สนใจในข้อที่ว่า เรามีหัว
ข้อทำวัตร ๓ ประการ คือว่า :-

แสดงความเคารพเมื่อ
ควรแสดงเคารพ ขอโทษและ
อดโทษเมื่อควรแสดงโทษและ
ขอโทษ แล้วแลกเปลี่ยนส่วนบุญ

อิจฉาริขยา คิดเบียดเบียน หรือ
ก่อเวรติดอยู่ในใจแล้ว ก็จะเรียบ-
ร้อยหมด จึงขอให้ถือเป็นหลัก
ปฏิบัติไปจนตลอดชีวิต จะยังอยู่
ในเพศภิกษุก็ปฏิบัติใน ๓ ข้อนี้
จะลาสิกขาออกไปก็ให้ปฏิบัติใน
๓ ข้อนี้ แม้ในครอบครัว ก็ขอ
ให้ปฏิบัติใน ๓ ข้อนี้

คือเคารพซึ่งกันในครอบ-
ครัว แล้วก็ขอโทษและอดโทษ

*ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทำให้พระเรามั่นคงในพระศาสนามันมีอยู่
คือขนบธรรมเนียมประเพณีแต่โบราณนั่นเอง แต่โบราณ อย่าง
โบราณ ซึ่งเรามักจะถือว่างมงาย ความมงมงายนี้ มันอยู่คู่กันกะ
ความขลังหรือความศักดิ์สิทธิ์ ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์นี้มัน
ช่วยให้ทำจริง ช่วยให้ปฏิบัติจริง ช่วยให้เอาจริง ฉะนั้นเราควรจะมี
ความขลังความศักดิ์สิทธิ์ไว้ตามสมควร และก็ไม่ต้องมงมงายที่
มงมงายมันเป็นเพราะว่าเราไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง มันจึงเป็นเรื่อง
มงมงาย*

ได้กระทำความดีอะไรมา ขอ
แบ่งปันให้เพื่อนสหพรหมจารี
ทั้งหลายทุกคน และบุญอื่นใดที่
เพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายได้
กระทำ ผมขออนุโมทนาด้วย
เป็นอย่างดี” และยังหวังว่าเรายัง
มีหน้าที่ที่จะต้องทำร่วมกันต่อไป
อีกนาน เพื่อประโยชน์ เพื่อความ
คงอยู่แห่งพระศาสนาของสมเด็จพระ

เมื่อควรแลกเปลี่ยนส่วนบุญ
นอกจากจะเป็นธรรมะสำหรับ
แต่ละคนอยู่ด้วยความสงบสุขแล้ว
ยังเป็นธรรมะให้โลกทั้งโลกนั้น
แหละ มีความสงบสุขด้วยขอให้
โลกทั้งโลกจงถือหลักธรรม๓ข้อนี้
แล้วโลกก็จะมี ความสงบ สงบ
เป็นสันติสุขสันติภาพ คือว่าจะ
ไม่มีความโกรธ ความเกลียดชัง

กันอยู่เสมอ แล้วก็แลกเปลี่ยน
ส่วนบุญ คือความดีด้วยกันและ
กันเสมอ
ความมั่นคงของพระศาสนาและ
คณะสงฆ์

ทีนี้เรื่องที่สอง เรื่องถัด
มา อยากจะปรารภถึงเรื่องที่ว่า
เราทุกคนต้องช่วยกันทำสุดความ
สามารถ เพื่อความตั้งอยู่รุ่งเรือง

มันคง แห่งพระพุทธศาสนา คือ เราต้องเห็นได้โดยใครไม่ต้องบอก แลเหล่าว่าศีลธรรมของประชาชน ของโลก มันตกต่ำ แล้วก็ตกต่ำ เข้ามาจนถึงเรื่องความเป็นอยู่ของ พวกเรา คือพวกพระนี่ เช่นว่า พระน้อยลง ไม่ค่อยจะมีอยู่ในวัด ก็ดี การศึกษาไม่พอ ไม่สามารถ จะช่วยสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนก็ดี ข้อนั้นมันปรากฏเป็น

กลายเป็นลำหลัง มันก็เลยไม่เคารพพระ ไม่ค่อยจะเคารพพระ คือพวกเรา ฉะนั้นพวกเราต้องพยายามทำตนให้ก้าวหน้า ให้มันเหนือกว่าประชาชนไว้ แล้วประชาชนก็ยกเคารพ มันจึงจะตั้งอยู่ได้

เรื่องที่สาม ก็อยากจะพูด ถึงเรื่องที่ว่า พระภิกษุสามเณร ของเรา จะมีความมันคงได้

ปัญหาขึ้นมาว่าเมื่อทางรัฐบาล หรือทางการ เขาขอร้องให้พระ ช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียน ช่วยอีกแรงหนึ่ง มันหายาก หาพระยาก ฉะนั้นเราจะต้องปรับปรุงให้มันมี ให้มันหาได้ และขอให้เราอยู่กันอย่างที่ว่าเป็นที่เคารพสักการะของมหาชน เมื่อก่อนมหาชนเขายังไม่มีอะไรเท่าไร เขาเคารพพระ เวลานั้นมหาชน ก้าวหน้าไปไกลเกินพระ พระ

อย่างไรบ้าง

นี่ผมขอโอกาสพูด ถ้า มันจะทำความรำคาญบ้าง ก็ขออภัย ขอให้ช่วยตั้งใจฟัง ซึ่งผม รู้สึกว่ามันน่าสนใจเหลือเกิน ข้อนั้นก็คือ การที่พระของเราจะอยู่กันได้หลายพรรษา หรือว่าอยู่ไม่ได้ ไม่ทันออกพรรษาก็รีบเร็ว แต่จะสึก ซึ่งมันปรากฏมากขึ้น บวชแล้วไม่ทันจะออกพรรษาก็อยากจะสึก ไม่ให้สึกก็สึก และ

เกิดมานิยมบวชไม่เข้าพรรษา กันมากขึ้น บวช ๑๕ วัน บวช ๗ วัน มากขึ้น พอถึงคราวพรรษาก็ไม่บวช มันก็บวชน้อยลง และบวชแล้วก็อยู่ไม่ค่อยจะได้

จะวินิจฉัยกันถึงข้อที่อยู่ ไม่ค่อยจะได้ ขออาราธนาเพื่อน รุณราวคราวเดียวกัน เป็นผู้หลัก ผู้ใหญ่ เป็นเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคณะตำบล หรือเป็นเจ้าคณะไหนก็ตามใจเถอะ ซึ่งมีอิทธิพล พอที่จะปรับปรุงเรื่องนี้ได้ ผม ขอถวายความเห็น ผมไม่มีอำนาจที่จะบังคับให้ทำอะไร แต่ขอถวายความเห็น เมื่อเห็นด้วย แล้วก็คงจะเอาไปทำตามเอง

ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ทำให้พระเรามันคงในพระ ศาสนา มันมีอยู่ คือขนบธรรมเนียม ประเพณีแต่โบราณนั่นเอง แต่โบราณ อย่างโบราณ ซึ่งเรามักจะถือว่าว่างมลาย ความมมลาย นี้มันอยู่คู่กันกะความขลังหรือ ความศักดิ์สิทธิ์ ความขลังความศักดิ์สิทธิ์นี้มันช่วยให้ทำจริง ช่วยให้ปฏิบัติจริง ช่วยให้เอาจริง ฉะนั้นเราควรจะมี ความขลังความศักดิ์สิทธิ์ไว้ตามสมควร และก็ไม่ต้องมมลาย ทิ้งมมลายมัน เป็นเพราะว่าเราไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง มันจึงเป็นเรื่องมมลาย ฉะนั้นขอให้พิจารณากันใหม่ ว่า ผู้ที่บวชแล้วปฏิบัติตนในกิจประจำวัน ขอให้ทำกันใหม่ แบบที่

ครูบาอาจารย์ของครูบาอาจารย์
ของครูบาอาจารย์เขาเคยทำกัน
มา ซึ่งเรามักจะเห็นเป็นเรื่อง
งมงาย

วัตรของผู้บวช

ขอแสดงเป็นเรื่องๆ เป็น
ข้อๆ ไปก่อน แล้วค่อยวิจารณ์
กันทีหลัง การบวชนะ เราจะต้อง
มีกิจวัตรที่ทำ เช่นว่ามาอยู่วัด
เรียนยถาปจจยั เตี้ยวนี้ดูจะไม่
เอากันแล้ว ผมเข้าใจว่าคงเล็ก
กันหมดแล้วว่ามีมาอยู่วัดต้องเรียน
ยถาปจจยั

เมื่อแรกมาอยู่วัด สิ่ง
ที่เรียนเรื่องแรกก็คือ ยถาปจจยั
ยถาปจจยั นั้นเป็นหัวใจทั้งหมด
หัวใจแท้ๆ จริงๆ ของพระพุทธ-
ศาสนาคือข้อที่ว่า ธาตุมตตเมเวต
มันเป็นเพียงสักว่าธาตุตาม
ธรรมชาติ, นิสสโต นิชซีโว
สุญญโ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล
ว่างเปล่าจากความหมายแห่งตัว
ตนคือบุคคลนี้ก็ดี จีวรที่บุคคลนี้
นุ่งห่มก็ดี บิณฑบาตที่ฉันก็ดี
เสนาสนะที่อาศัยก็ดี ยาที่กินก็ดี
ผู้บริโภคนั้นมันไม่ใช่สัตว์
ไม่ใช่บุคคล ว่างเปล่าจากความ
หมายแห่งตัวตน เป็นสักว่าธาตุ
นี้หัวใจของพุทธศาสนา

ถ้าไม่เชื่อก็ลองไปนั่งดู
เถอะ ลองไปจับมาทั้งหมดมา
ประมวลดูเถอะ หัวใจของพุทธ-
ศาสนาสอนเรื่องอะไร คือสอน
เรื่องอนัตตา เรื่องสุญญตา เรื่อง

ความไม่มีตัวตน ความมีตัวตน-
ตายเกิด ตายเกิด เขาสอนกัน
อยู่แล้วก่อนพระพุทธเจ้า พระ-
พุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาสอนให้เห็นว่า
โอ! ความจริงมันไม่ใช่มีตัวตน
มีแต่กระแสแห่งอิทัปปัจจยาเป็น
สายๆ ไปนะ

เราไปสมมติรวมเอาว่า
เป็นตัวเป็นตน ว่าเกิดว่าตายก็ได้
เหมือนกัน ถ้าพูดอย่างธรรมดา
อย่างภาษาคน อย่างศีลธรรม
พูดว่ามีตัวตน ว่าเกิดว่าตายได้
เหมือนกัน แต่ถ้าพูดอย่างปร-
มัตถธรรมมันไม่มีตัวตนพระ-
พุทธเจ้าตรัส ๒ ภาษาหรือมๆ
กันเลยในหนังสือเล่มเดียวกัน
ตรงที่แห่งหนึ่งว่า อตตนา หิ อตต-
โน นาโถ -ตนเป็นที่พึ่งแก่ตน อัน
นี้มันมีตนแต่ตรงที่อีกแห่งหนึ่งว่า
อตตนา หิ อตตโน นตถิ -ตนของ
ตนมิได้มี นี่ช่วยไปสังเกตดูให้
มากที่สุด พระพุทธเจ้าก็ตรัส ๒
ภาษาเสมอ ภาษาสมมติก็ว่ามี
ตน ภาษาไม่สมมติก็ไม่มีตน

ไม่มีตนนั้นนะเป็นคำพูด
ที่จริง เป็นตัวพุทธศาสนาจริง
ฉะนั้นจึงให้เรียนหัวใจพุทธ-
ศาสนาดังแต่วันแรกบวช ผู้แรก
เข้ามาบวชควรจะได้เรียนหัวใจ
ของพุทธศาสนา เรื่องอนัตตา
สุญญา นิสสโต นิชซีโว สุญญ
สมัยผมบวชหาไม่รู้ไม่ว่าอะไร แต่
ว่าเรียนแล้วจำได้ แล้วปฏิบัติ
ตามที่เขาสอนให้ปฏิบัติ ถึงเวลา

นี้เราพอจะพูดกันได้ ให้เรียน
ยถาปจจยั แล้วบอกว่าหมาย
ความอย่างนั้นๆ มันเป็นหัวใจ
ของพุทธศาสนาอย่างนั้นๆ จะ
พูดกันอย่างไรก็ตามใจเถอะ มัน
จะผิดหลักหัวใจของพุทธศาสนา
ไปไม่ได้ หรือว่าถ้าพูดผิดไปเป็น
ภาษาคน ก็เรียกว่าเป็นภาษา
สมมติ บอกให้รู้ว่าสมมติไว้!
ที่มีตัวตนมีอะไรนี่สมมติ ที่จริง
ต้องไม่มีตัวตน แล้วยึดหัวใจ
พุทธศาสนาไว้ให้ถูกต้อง ให้
ตรงจุด แล้วมันก็พ้นเพื่อนไม่ได้
แหละ แล้วจิตมันก็จะค่อยๆ
โน้มไปในทางมองเห็นความไม่
มีตัวตน

การที่ว่าวันแรกเข้ามา
อยู่วัด เรียน ยถาปจจยั นี้ ช่วย
ทำให้มันเกิดขึ้นอีกที บรรพบุรุษ
อุปัชฌาย์อาจารย์ได้ทำกันมา
อย่างนี้ และเราก็ได้รอดตัวมา
ด้วยเหตุนี้ มันก็ต้องด้วยเหตุนี้
ผมก็เชื่อว่าผมรอดตัวอยู่ได้ ไม่
ได้สึกไม่ได้หาลาเพศไป ก็เพราะ
ด้วยเหตุเหล่านี้แหละ รู้สึกว่ามัน
ปลุกฝังความรู้สึกขลังศักดิ์สิทธิ์
อยู่ในข้อนี้

(อ่านต่อฉบับหน้า)

สืบเนื่องจากการโครงการธรรมดุจดงค์ครั้งที่ ๑ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นการเปิดมิติใหม่ของการอนุรักษ์พื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ เวียนมาบรรจบครบรอบปีอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อสานต่อวัตถุประสงค์และกิจการมในการอนุรักษ์ป่าให้ต่อเนื่องและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง คณะทำงานซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์รอบป่ากลุ่มหนึ่ง ผู้ใหญ่วิบูลย์ ชิมเฉลิม และมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย จึงจัดให้มีโครงการธรรมดุจดงค์ครั้งที่ ๒ ขึ้นในวันที่ ๑๐ มี.ค.-๑๐ เม.ย. ๒๕๓๗

ธรรมดุจดงค์ครั้งที่ ๒

นักข่าวหัวกลม

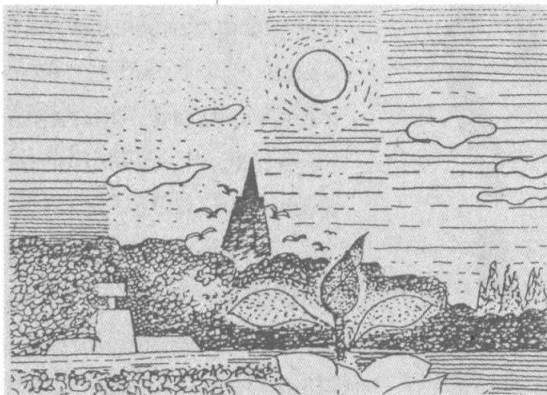
ของผู้ใหญ่วิบูลย์ ชิมเฉลิม เรื่อง “วนเกษตรกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ” ๓ วันเต็ม มีพระสงฆ์เข้าร่วมประมาณ ๒๐ รูป จากนั้นจึงออกเดินธุดงค์รอบป่า พร้อมกับจัดอบรมความรู้เรื่องวนเกษตรให้แก่ชาวบ้านตลอดเส้นทาง งานนี้มีนักวิชาการคนสำคัญๆ ในแวดวงอนุรักษ์ให้ความสนใจร่วมเป็นวิทยากรในบางช่วงหลายท่าน เช่น ดร.สุรพล สุดารา และดร.สมศักดิ์ สุขวงศ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ เส้นทางธุดงค์ส่วนใหญ่ในปีนี้นี้ยังเป็นเส้นทางใหม่ซึ่งปีที่แล้วยัง

มิได้สำรวจ ทำให้คณะฯ พบข้อมูลใหม่ที่น่าสนใจ และน่าวิตกมากคือ บริเวณคลองอุดมและเขาปอ อันเป็นพื้นที่ระหว่างเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า อ่างฤไธและเขาสอยดาว ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าที่ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณพืชและสัตว์ป่า มีอาณาบริเวณถึง ๔๐,๐๐๐ ไร่ และคณะของเราพบร่องรอยของสัตว์นานาชนิดทั้งสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ตลอดเส้นทาง ยังมิได้ประกาศเป็นเขตอนุรักษ์ฯ อีกทั้งมีกลุ่มนายทุนเข้าไปจับจองกันแล้ว

ดังนั้น คณะธรรมดุจดงค์จึงประชุมและมีมติให้ร่างหนังสือในนามคณะฯ เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูล

เบื้องต้นให้กรมป่าไม้พิจารณาเร่งสำรวจพื้นที่ป่าดังกล่าว เพื่อประกาศเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าให้เร็วที่สุดก่อนที่ความสมบูรณ์ของป่าจะถูกทำลาย พร้อมทั้งกำหนดการธุดงค์ครั้งต่อไปประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. ๒๕๓๘

เดี๋ยวนี้ชาวบ้านเขาไม่ได้ยืมเงินจากธกส.
มาเพื่อการเกษตรแล้ว แต่เขาเอาเงินที่กู้มา
ไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่นตู้เย็น ทีวี
หรือมอเตอร์ไซค์ บางรายเอาเงินไปรื้อบ้าน
แล้วสร้างให้ใหญ่โตขึ้น ตลอดจนพยายาม
ส่งลูกไปเรียนต่อตามค่านิยม
ที่กำหนดให้เราเชื่อว่า เรียนสูงแล้วจะดีเอง

มือเงินในกลุ่ม สังฆอาสาพัฒนา ที่กุดชุม

ปรีดา เรื่องวิชาการ

เสขิยธรรม ฉบับที่ ๘ ได้

ลงบทความ “พระครูสุภาจากร-
วัฒน์: หมอพระแห่งบ้านท่าลาด”
ซึ่งได้กล่าวถึงกลุ่มสังฆอาสา-
พัฒนา อ.กุดชุม จ.ยโสธร ใน
ตอนท้ายอย่างคร่าวๆ ทำให้เรา
รู้กันว่ากลุ่มสังฆอาสาเริ่มทำ
กิจกรรมพัฒนาชุมชนมาตั้งแต่
เดือนสิงหาคม ปี ๒๕๓๒ ภาย
ใต้การริเริ่มของพระเถระที่เป็น
หัวจักรของกลุ่ม ๒ รูป คือ
พระครูสุภาจากรวัฒน์ และพระ-
ครูโรจนธรรมจารี

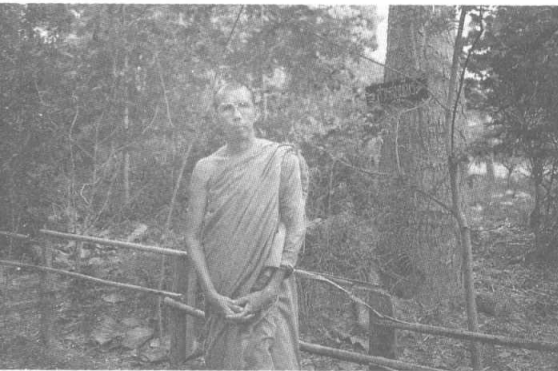
ภายหลังที่กลุ่มมีสมาชิก
ในจำนวนค่อนข้างแน่นอนพร้อม
กับเกิดพัฒนาการของการเคลื่อนไหว
เพื่อช่วยให้ชาวบ้านรู้จักพึ่ง-
พึ่งตนเองอย่างต่อเนื่องมาจนถึง
ต้นปี ๒๕๓๖ กิจกรรมที่ดำเนิน
มากลับสลดหยุดไปตั้งแต่นั้น
มา ผมเองมีโอกาสได้ไปเยี่ยม-
เยือนพระสมาชิกนับแต่ราวต้นปี
๒๕๓๗ พอจะรับทราบข่าวคราว
และความคืบหน้าอันน่าสนใจ
ของพระสงฆ์กลุ่มนี้จึงถือโอกาส
นำมาเล่าสู่กันฟังในที่นี้

พระครูโรจนธรรมจารี
ประธานกลุ่ม บรรยายว่า สาเหตุ
ที่กิจกรรมงานพัฒนาของกลุ่ม
ได้ร้างลาไปช่วงหนึ่งนั้น เนื่อง
จากพระสงฆ์แกนหลัก รวมทั้ง
พระสมาชิกรูปอื่นๆ ต่างมีงาน
ทางคณะสงฆ์ และกิจการภายใน
วัดเร่งรัดอยู่เสมอ บางรูป

ประสบปัญหาด้านสุขภาพ และที่สำคัญ ผู้ประสานงานฝ่ายฆราวาสได้ลาออกไปตั้งแต่ต้นปี ๒๕๓๖ แต่ว่าการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนั้นยังเป็นไปอย่างต่อเนื่องเช่นเดิม หากแต่เป็นการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ

หลังจากที่กิจกรรมของกลุ่มหยุดไปคราวนั้น พระสงฆ์แกนหลักของกลุ่มได้มาประชุมปรึกษาร่วมกันเป็นครั้งแรก

พระครูสุภาจารวัฒน์ หนึ่งในผู้นำกลุ่มสังฆอาสาพัฒนา

ของปี ๒๕๓๗ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ณ วัดประชามงคล ระหว่างการประชุมในวันนั้น พระสงฆ์แกนหลักได้ร่วมกันกำหนดปัญหาหลักๆ ของชุมชนแถบนั้น โดยสรุปได้ดังนี้

หนึ่ง ปัญหานี้สินของชาวบ้าน ซึ่งจากเดิมชาวบ้านกู้หนี้ยืมเงินจากธกส. เพียงเพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรมเท่านั้นเช่น กู้มาซื้อวัว-ควาย ปรับที่นา หรือซื้อปุ๋ยและสารเคมีต่างๆโดย

ชาวบ้านได้พยายามเก็บเอากำไรจากผลผลิตแต่ละปี ปลดหนี้ จนหลายครอบครัวกำลังจะเป็นอิสระจากภาระหนี้สิน หากแต่ช่วง ๑-๒ ปีมานี้ ชาวบ้านได้กลับไปกู้เงินกับธกส.อีกระลอกหนึ่ง

พระครูสุภาจารวัฒน์หนึ่งในแกนหลักของกลุ่มกล่าวว่า “เดี๋ยวนี้ชาวบ้านเขาไม่ได้ยืมเงินจากธกส. มาเพื่อการเกษตรแล้ว แต่เขาเอาเงินที่กู้มาไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่นตู้เย็น ทีวี หรือมอเตอร์ไซค์ บางรายเอาเงินไปรื้อบ้านแล้วสร้างให้ใหญ่โตขึ้นตลอดจนพยายามส่งลูกไปเรียนต่อตามค่านิยมที่กำหนดให้เราเชื่อว่าเรียนสูงแล้วจะดีเอง”

ปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้ ทำให้ท่านรู้สึกวิตกกังวลว่าชนบทกำลังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของคนเมือง ท่านปรารถนาว่า “จากการที่กลุ่มพระสงฆ์เราและองค์กรพัฒนาภายนอกอื่นๆ ได้มาช่วยปลูกกระแสการพึ่งพิงตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านปัญหาปากท้อง ด้านปัญหาการเจ็บป่วย หรือการรวมตัวขององค์กรชาวบ้านในรูปแบบต่างๆ นั้นความจริงมันกำลังจะให้ผลดีแก่ชาวบ้านอย่างมาก เช่นเกษตรกรรมผสมผสาน และ

เกษตรกรรมธรรมชาติ ได้ช่วยให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ลดภาระหนี้สินจากการเกษตรได้มากมาย และยังทำให้ชาวบ้านประหยัดเงินไม่ต้องซื้ออาหารเพื่อบริโภคมากเหมือนเมื่อก่อน การประยุกต์พิธีกรรมเป็นกองทุนต่างๆ หรือการใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนโบราณนั้น ช่วยให้ชุมชนลดการพึ่งพิงการแพทย์แผนปัจจุบันซึ่งใช้เงินมาก แต่มาถึงตอนนี้ ชาวบ้านได้สร้างหนี้สินให้กับตัวเองอีกแล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เยาวชนคนหนุ่มสาวยังเข้าไปขายแรงงานเช่นเดิม พวกเขาคิดว่าลำพังเพียงรายได้จากการเกษตรในปีหนึ่งๆ นั้นไม่พอที่จะซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านั้นได้ ดังนั้นจึงต้องเข้าเมืองเหมือนเดิม”

หลวงพ่อได้กล่าวต่อเป็นเชิงตัดพ้อว่า “จริงๆ แล้วแถบบ้านเราทำการเกษตรได้ดี ไม่ค่อยมีปัญหา หากคนหนุ่มสาวร่วมกันคิดสร้างอาชีพให้กับตนเองอย่างจริงจัง ก็คงไม่ต้องเกิดสภาพอย่างนี้ สภาพครอบครัวที่น่าจะแข็งแรง ก็กลับอ่อนแอจนคลอนแคลนไปอย่างน่าเสียดาย”

สอง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้สารเคมีหรือปุ๋ยในการเกษตร เป็นต้น

สาม ปัญหาการเสื่อมสูญ

ของศีลธรรมและวัฒนธรรมชุมชน
ซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับการเจริญ
งอกงามของวัฒนธรรมบริโภค
แบบคนเมือง ปัญหาข้อนี้สัมพันธ์
กับปัญหาในข้อแรก พระอธิการ
สัมฤทธิ์ ฐานวโร หนึ่งในแกน
หลักของกลุ่มฯ กล่าวว่า “ขณะนี้
ชาวบ้านในตัวอำเภอกุดชุมและ
ในชนบทบ้านนอกต่างถูกรอบ-
งำด้วยวิถีชีวิตแบบบริโภค โดย
ไหลผ่านสื่อทีวีและวิทยุ โดยที่
อบายมุขเดิม ๖ ข้อนั้น เรายัง
ช่วยกันให้ชาวบ้านลดละได้ไม่
เท่าไร อบายมุขแบบใหม่ก็
ลูกกลมไปอย่างรวดเร็วอีก ตอนนี้
ที่อำเภอกุดชุมมีห้างสรรพสินค้า
ติดแอร์แล้วนะ ปัญหามันกำลัง
รุมเข้ามาหาชนบทในขณะที่ชาว-
บ้านยังไม่รู้ตัว”

ในช่วงสุดท้ายของการ
ประชุม ที่ประชุมมีมติร่วมกันว่า
จากปัญหาหลายด้านที่กำลังส่อ-
เค้าจะวิกฤตขึ้นมาในอนาคตอัน
ใกล้นี้ พระสงฆ์กลุ่มสังฆอาสา
พัฒนาจึงควรปรับบทบาทและพื้น
กิจกรรมงานพัฒนา โดยอาศัย
พุทธธรรมเป็นฐานในการดำเนิน
งานขึ้นอีกครั้ง ทั้งนี้พระครูสุภา-
จารวัฒน์ได้เสนอแนวคิดสำหรับ
กลุ่มสงฆ์ทั้งทำโยวอย่างน่าสนใจ
ดังนี้

๑) นอกเหนือจากการ
ศึกษาและปฏิบัติธรรมแล้ว พระ
สงฆ์ควรทำหน้าที่เป็นสติปัญญาให้

กับชุมชน พุดง่าย ๆ ก็คือว่า คอย
เป็นหูเป็นตาให้กับชุมชนเพื่อที่
จะสามารถแยกแยะคุณค่าของสิ่ง
ที่เข้ามาใหม่ในชุมชน เปรียบ
เหมือนกับตัวสติและปัญญาที่คอย
พิจารณาอารมณ์ที่เวียนผ่านเข้า
มาทางอายตนะทั้ง ๖

๒) ควรพัฒนาศักยภาพ
ของกลุ่มพระสงฆ์ให้เกิดสำนึกใน
การพัฒนาชุมชน และเพิ่มพูน
ความรู้ความเข้าใจในสภาวะการณ
ของบ้านเมือง รวมทั้งการพยายาม
ศึกษาหลักธรรมให้ลึกซึ้ง
แตกฉานควบคู่กันไป

๓) พยายามสร้างเครือ-
ข่ายภายในกลุ่มให้เข้มแข็งแน่น-
แฟ้น และขยายแนวร่วมให้กว้าง
ออกไป โดยพยายามเน้นการ
สร้างเสริมพระสงฆ์รุ่นใหม่ฯ ให้
ก้าวมารับใช้พระพุทธศาสนาและ
สังคมต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้าง-
ต้นจึงเป็นที่มาของการสัมมนา
“พระสงฆ์กับการอยู่รอดของ
ชุมชน” ซึ่งจัดขึ้นในระหว่างวันที่
๒๘-๓๐ เมษายน ๒๕๓๗ ณ วัด
ประชาชุมพล งานสัมมนาครั้งนี้
จัดขึ้นเพื่อสะท้อนปัญหาเรื้อรัง
ของชนบทอีสาน และใช้พุทธวิธี
ในการวิเคราะห์หาทางออก เป็น
การกระตุ้นเตือนให้พระสงฆ์
เข้าใจและเกิดสำนึกต่อปัญหา
สังคม รายการสัมมนาใน ๓ วัน มี
คุณอุบล อยู่หว่า จากสมาคม

เทคโนโลยีที่เหมาะสม จ.ร้อยเอ็ด
มาบรรยายถึงพัฒนาการการก่อ
ตัวของปัญหาในชนบทอีสาน นับ
แต่ช่วงประกาศใช้แผนพัฒนา
เศรษฐกิจ (และสังคม) แห่งชาติ
ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา

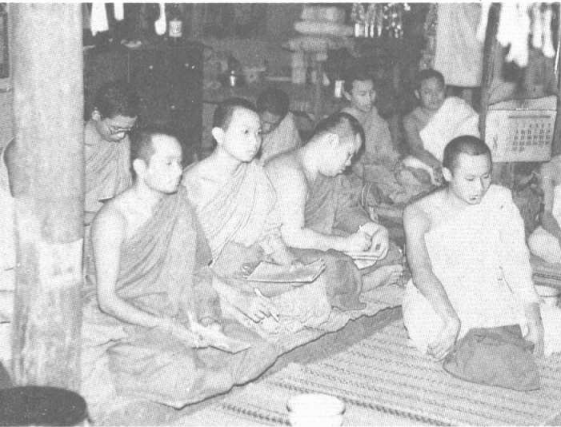
คุณอุบลได้ให้ทัศนะว่า
ชาวบ้านภาคอีสานถูกกดดันให้
เข้าไปอยู่ในระบบการเกษตรแผน
ใหม่โดยขึ้นอยู่กับกลไกของตลาด
ซึ่งส่งผลให้ต้องพึ่งพิงระบบภาย
นอกสูง รายได้แปรตามกลไก
ราคาของตลาด แม้รัฐจะเข้า
แทรกแซงบ้าง แต่ไม่ได้ทำให้
ปัญหาของเกษตรกรหมดไป นี้
เป็นที่มาของความยากจนที่ก่อตัว
จนฝังรากลึกในขณะนี้ นอกจากนี้
ยังมีปัญหาติดตามมามากมาย
เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานจาก
ชนบทไปสู่เมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อม
ทั้งป่าและน้ำ ตลอดจนการใช้สารเคมีต่าง ๆ

ในหัวข้อ “วัฒนธรรมบริ-
โภคนิยม : หายนภัยจากการพัฒนา” คุณนิพนธ์ แจ่มดวง จาก
สถาบันสันติประชาธรรม กล่าว
สรุปว่า จุดที่เข้ามาทำให้ปัญหา
ความยากจนเรื้อรังและรุนแรง
ยิ่งขึ้น ก็เนื่องมาจากชาวบ้าน
ถูกรอบงำจากวิถีชีวิตที่มุ่งแสพ
มุ่งใช้ดังเช่นสังคมเมือง หาก
ชุมชนต้องการอิสรภาพจริงแล้ว
ชุมชนจำเป็นต้องรู้เท่าทันกระแส
บริโภคนิยมด้วย นั้นย่อมหา-

ถึงการนำหลักธรรมในพุทธศาสนากลับมาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิต และคงต้องสนใจคิดกันให้ชัดว่า จะนำพุทธธรรมมาอธิบายหรือแก้ปัญหาลักษณะใดให้เหมาะสมแก่กาลสมัยได้อย่างไร

ช่วงสุดท้ายของการสัมมนา คือหัวข้อ “บทบาทพระสงฆ์กับงานพัฒนาชุมชน” มีพระครูพิพิธประชานาถ และพระสมาชิกรูปหนึ่งจากกลุ่มสหธรรมอีก ๓ รูป

มาร่วมแลกเปลี่ยนงานพัฒนาของกลุ่มสังฆอาสา รายการนี้ได้รับความสนใจจากพระสมาชิกรูปหนึ่งที่เข้ามาสัมมนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวท่านและงานหลายลักษณะดูคล้ายคลึงกันมาก

สุดท้ายกลุ่มสหธรรมยังฝากกระซิบกับพระแกนหลักของกลุ่มสังฆอาสา ว่า เราน่าจะร่วมสร้างเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่มสงฆ์ในจังหวัดใกล้เคียง

เพื่อรวมพลังในการพลิกโฉมกลยุทธ์ในการพัฒนาให้มีคุณภาพและพลังเพียงพอที่จะหยุดกระแสบริโภคนิยม ข้อเสนอนี้ได้รับความสนใจจากพระแกนหลักของกลุ่มสังฆอาสา เพียงแต่ยังไม่ได้หารือในรายละเอียดในตอนนั้น (บัดนี้ได้มีการนัดประชุมอย่างเป็นทางการในระหว่างกลุ่มสหธรรม จ.สุรินทร์ กลุ่มสังฆอาสา อ.กุดชุม จ.ยโสธร และกลุ่ม

พระสงฆ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จ.อำนาจเจริญ ในวันที่ ๑๙-๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ณ วัดเทพมงคล จ.อำนาจเจริญ ผลสรุปจากการประชุมจะได้นำเสนอต่อไป)

เมื่อเสร็จจากการสัมมนาในครั้งนี้แล้วพระ-

ครูโรจนธรรมจารี ประธานกลุ่มได้นัดประชุมพระแกนหลักทั้งห้ารูปอีกครั้งในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๗ ณ วัดประชาชุมพล พระครูโรจนธรรมจารีกล่าวว่า “จากงานสัมมนาครั้งที่ผ่านมา ประเมินผลได้ว่า จะมีพระสงฆ์รุ่นใหม่ๆ สนใจมาทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มของเราอีกราว ๒๐ รูปเห็นจะได้ ดังนั้นจึงอยากฝากให้พระแกนหลักได้ระดมความคิดเห็นต่อที่ประชุมว่า กลุ่มน่าจะ

มีแนวโน้บายและรูปธรรมในการดำเนินกิจกรรมงานพัฒนาให้เป็นไปอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ตอนนี้” หลังจากได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันพอสมควรแล้ว ที่ประชุมจึงมีข้อสรุปเป็นแนวโน้บายสำหรับกลุ่มสังฆอาสา ดังนี้

ข้อพิจารณาในระดับเฉพาะบุคคล เฉพาะวัด หรือชุมชน

๑) พระสงฆ์สมาชิกรูปหนึ่งสามารถริเริ่มหรือพัฒนางานของตนภายในวัดได้ทันที โดยขึ้นอยู่กับศักยภาพและฉันทะของแต่ละท่านว่าจะสนใจกิจกรรมในลักษณะใด เช่น บางท่านอาจจะทำสวนสมุนไพรและให้บริการอบสมุนไพร บางท่านอาจจะสนใจปลูกต้นไม้ให้วัดร่มครึ้ม เป็นต้น

๒) พระสมาชิกรูปหนึ่งศึกษาหลักธรรมให้ลึกซึ้งแตกฉานและค้นคว้าข้อมูลข่าวสารอย่างพินิจพิจารณา เพื่อการสื่อสารธรรมในระดับที่ชาวบ้านละแวกวัดพอจะเข้าใจ หรืออาจจะนำไปสู่การพยายามประยุกต์พิธีกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน และเป็นการพลิกโฉมจากการพยายามสร้างศาสนวัตถุมาเป็นสร้างศาสนบุคคลแทน

๓) พระสมาชิกรูปหนึ่งเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการ

ฟังตนเองของชาวบ้าน และให้ เป็นไปในระยะยาวด้วย ทั้งนี้จะ อาศัยการพูดคุยโดยตรงหรือทำ กิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน และขอ ให้พิจารณาถึงหลักพระธรรม- วินัยด้วย

ข้อพิจารณาในระดับกลุ่ม พระสงฆ์

๑) กลุ่มพระสงฆ์โดย- เฉพาะระดับพระแกนหลัก จำเป็น ต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามประเมินผลและวาง แผนงานของกลุ่มโดยกลุ่มกำหนด ให้มีการประชุมเป็นประจำทุก ๒ เดือน

๒) กลุ่มจะจัดการสัมมนา และการอบรมเพื่อเสริมศักยภาพ ของพระสมาชิกเป็นครั้งคราวทั้งนี้ พระแกนหลักจะเป็นผู้พิจารณาว่า ควรจะจัดในเนื้อหาใดบ้าง

๓) กลุ่มจะจัดพาพระ สมาชิกไปดูงานนอกพื้นที่ ตาม แต่โอกาสจะอำนวย

๔) กลุ่มจะประสานงาน ให้พระสมาชิกไปเข้าร่วมสัมมนาหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม พระสงฆ์ระดับประเทศ คือ กลุ่ม เสขิยธรรม หรือกลุ่มเครือข่าย ระดับจังหวัดใกล้เคียง จุดมุ่ง- หมายเพื่อให้พระสมาชิกได้เพิ่มพูน ประสบการณ์รอบด้านมากยิ่งขึ้น และสามารถแลกเปลี่ยนหรือนำ

แนวความคิดเห็นใหม่ๆ มาเสนอ ให้พระสมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมรับ ฟัง

๕) กลุ่มจะร่วมกันจัดทำ กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาชุมชนใน แต่ละด้าน โดยที่ประชุมจะนำ เอาแบบแผนการดำเนินกิจกรรม สู่ชุมชนในอดีตมาปรับปรุง และ เพิ่มเติมให้เหมาะแก่สถานการณ์ ตอนนี

๖) พระสมาชิกควรจะช่วย- เหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะ เป็น กำลังความคิดและด้านวัตถุ โดยมี กัลยาณมิตรธรรมเป็นที่ตั้ง

สำหรับประเด็นหรือเนื้อ- หาที่กลุ่มมีความสนใจ ได้แก่ ปัญหาด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปัญหาจากอิทธิพลกระแสบริโภคนิยมหรืออบายมุขสมัยใหม่ ปัญหาค่าใช้จ่ายในชุมชน ปัญหา เศรษฐกิจหรือปากท้อง และการ จัดส่งเสริมในด้าน การอบรม กรรมฐานภายในกลุ่มสงฆ์ และ อาจจะทำบวชเนกขัมมะให้แก่ ชาวบ้านด้วย

ที่ประชุมได้มีมติในตอน ท้ายเสนอให้พระแกนหลักทั้งห้า รูปกลับไปติดต่อถึงรูปธรรมกิจ กรรมงานทั้ง ๕ ด้าน โดยได้นัด ประชุมเพื่อหารือในรายละเอียด อีกครั้งในวันที่ ๗ กรกฎาคม

๒๕๓๗

ข้อความที่พระหมกล่าว มาข้างต้นนี้เป็นความคืบหน้าอัน น่าสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ ต่อพระสงฆ์กลุ่มอื่นบ้าง จึงได้นำ มาเล่าสู่กันฟังตามสมควร หาก ท่านใดสนใจในรายละเอียดเป็น พิเศษ จะติดต่อไปที่กลุ่มสังฆ- อาสาพัฒนาโดยตรง หรือติดต่อ มาที่คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) ก็ได้

ปรีดา เรื่องวิชาการ ได้เขียนถึง ประสบการณ์ที่ได้ไปร่วมงานกับ กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา ซึ่งเป็น กลุ่มพระสงฆ์ที่รวมตัวกันเพื่อริเริ่ม ช่วยเหลือ และดำเนินงานพัฒนา ชุมชน ในชนบทห่างไกลอย่าง อ.กุดชุม จ.ยโสธร ความเห็น ของพระคุณเจ้าที่เป็นแกนหลัก ในกลุ่มฯ ที่ให้ไว้ในการประชุม สัมมนาทั้ง ๒ ครั้ง สะท้อนถึง สภาพสังคมชนบทที่ต้องการ การเยียวยาอย่างรีบด่วน พระ- คุณเจ้าที่สนใจจะเริ่มหรือทำให้งาน พัฒนามีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรจะได้อ่านเพื่อถือเป็นอนุสติ อันสำคัญยิ่ง -สาราณีเยกร

ประชุมพระสงฆ์เสขิยธรรม

ครั้งที่
๕

๘ มิถุนายน ๒๕๓๗
วัดอรัญญาวาส จ.น่าน

กองเลขาฯ เสขิยธรรม

เป็นประจำทุกปีที่พระสงฆ์ในกลุ่มเสขิยธรรมจะมาประชุมร่วมกันเพื่อมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานรอบปีที่ผ่านมา และถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกันฉันท์กัลยาณมิตร รวมทั้งยังได้วางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายของพระสงฆ์เสขิยธรรมให้สามารถอำนวยความสะดวกในการทำงานพัฒนาในด้านต่างๆ ของสมาชิกด้วย

ปีนี้จากการตกลงของแกนนำกรรมการกลุ่มหนึ่งที่กรุงเทพฯ เมื่อต้นเดือนพฤษภาคมนี้ มีการเลือกวัดอรัญญาวาส อ.เมือง จ.น่าน เป็นสถานที่ประชุม ซึ่งไม่ใช่เพียงเพราะท่านพระครูพิทักษ์นันทคุณ เจ้าอาวาสวัดมาร่วมประชุมในวันนั้นด้วยเท่านั้น หากเป็นเพราะพระคุณเจ้าเล็งเห็นว่าจะเป็นโอกาสที่ได้มาเยี่ยมเยือนเมืองน่าน ซึ่งนอกจากจะเป็นเมืองที่งดงาม เยียบสงบแล้วยังมีชื่อเสียงมากขึ้นมาในระยะหลังในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีท่านพระครูฯ เป็นแกนหลักของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “กลุ่มฮักเมืองน่าน” ที่ได้ผลักดันโครงการณรงค์ต่างๆ มากมาย อย่างการรักษาป่าชุมชน การอนุรักษ์น้ำ ด้วยการจัดพิธีสืบชะตาลำน้ำน่าน จนสามารถพัฒนาขึ้นเป็นองค์กรเอกชนที่เป็นหลักสำคัญในการผลักดันงานพัฒนาในด้านต่างๆ ในท้องถิ่นในปัจจุบัน

ประชุมพระสงฆ์เสขีธรรม

พระดีศรีเมืองน่าน

“น่านเคยได้รับชื่อเสียงว่าเป็นเมืองที่มีป่าไม้มาก แต่เดี๋ยวนี้มีการตัดโค่นลงไปมาก จึงมีการพยายามรณรงค์โดยฝ่ายต่างๆ ร่วมกันที่จะอนุรักษ์ทั้งป่าไม้และแม่น้ำ ซึ่งก็ได้ผลดีขึ้นบ้าง แต่ยังไม่เป็นที่พอใจของเรา”

พระโสภณธรรมวาที รองเจ้าคณะจังหวัดน่าน ซึ่งให้เกียรติมาเป็นประธานเปิดการประชุม ได้กล่าวในการให้โอวาทแก่พระภิกษุและแม่ชีเกือบ ๕๐ รูป/ท่านที่เข้าร่วมการประชุมในวันแรก

“ในฝ่ายของ

สงฆ์เรามีคณะธรรมทูตเฉพาะกิจที่ออกปฏิบัติหน้าที่ตามที่ต่างๆ และก็ได้ท่านพระครูพิทักษ์นันทคุณนี้เป็นแกนนำการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนของราชการ” พระเดชพระคุณได้ปรารภถึงการทำงานของท่าน

เจ้าอาวาส

ท่านได้เล่าต่อว่า การทำงานในระยะแรกก็ไม่ได้รับแรงสนับสนุนมากนัก หากทำไปๆ และมีการรวมกันเป็นกลุ่มพระพุทธรูปตร กลุ่มฮักเมืองน่าน มีการจัดหน่วยออกให้ความรู้ประชาชนเรื่องคุณค่าของธรรมชาติ

พระสงฆ์และแม่ชีกลุ่มเสขีธรรมถ่ายรูปร่วมกันหน้าวัดดอนแก้ว อ.ท่าวังผา ก่อนที่จะมีพิธีสืบชะตาแม่น้ำน่าน

ในที่ต่างๆ จึงทำให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่กระนั้นท่านเห็นว่ายังมีงานเผยแผ่พุทธศาสนาอีกมากมายที่ยังไม่บรรลุผล

“ประชาชนเดี๋ยวนี้ไม่เข้าใจหลักพุทธศาสนา เขาแขวนพระก็แขวนเอาไว้อย่างนั้น (เพราะฉะนั้น) ในการทำงาน

เผยแผ่ เราจึงต้องเน้นหนักที่การสอนพวกเขาว่า ในการพัฒนาชีวิตควรมีคุณธรรมอย่างไร เพราะหลักพุทธธรรมเป็นของดีอยู่แล้ว เป็นความจริงอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะทำให้ประชาชนเข้าใจความจริงเหล่านี้”

แต่ทั้งนี้ในขณะเดียวกันท่านก็เห็นว่าการเผยแผ่ธรรมะต้องควบคู่ไปกับการให้ความรู้เรื่องคุณค่าของธรรมชาติด้วย

“แต่ก่อนจะเข้าถึงธรรมะ เราจะต้องพูดให้เขารู้ถึงคุณค่าของธรรมชาติ สิ่ง-

แวดล้อมเสียก่อน เพราะแม้แต่พระพุทธรูปเจ้าท่านก็อยู่ในป่า และสรรเสริญผู้ที่อยู่ป่า เราจึงมีหน้าที่ต้องช่วยกันรักษาป่าด้วย”

เพราะความตระหนักในฝ่ายสงฆ์เช่นนี้ กระมังที่ทำให้กลุ่มพระสงฆ์ในจ.น่านมีบทบาทเป็นแกนนำการอนุรักษ์ป่า ซึ่งผู้

เข้าร่วมการประชุมก็ได้ไปสัมผัสผลงานของกลุ่มอีกเมืองน่าบ่าง ส่วนในช่วงเดินทางไปดูงานในอีกสองวันต่อมาด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการรักษาป่าและน้ำ

ภายหลังการปฏิสนธิกันและการประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นที่น่าสนใจของพระสงฆ์ในวันแรกของการประชุมแล้ว วันต่อมากณะได้เดินทางไปศึกษางานอนุรักษ์ป่าชุมชนที่ต.ศิลาแลง อ.บัว จ.น่าน ซึ่งเมื่อไปเยือนถึงที่นั่น เราก็ได้เห็นป่าอันดกดีอยู่ตามภูเขารายรอบตัวหมู่บ้าน กำนันและผู้-

ใหญ่บ้านชาวศิลาแลงให้การต้อนรับพระคุณเจ้าในเช้าที่ไปถึง จากนั้นได้อธิบายถึงกฎเกณฑ์ต่างๆที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการรักษาป่า ซึ่งในระยะเบียบเหล่านั้น ไม่ได้ห้ามการตัดไม้อย่างเด็ดขาด หากมีการควบคุมการตัด และกำหนดให้มีการปลูกทดแทนอย่างเหมาะสม นำเสียดายที่ได้ยินจากปากของพวกเขาว่า ทางกรมกำลังขยายเขตอุทยานแห่งชาติเข้ามาทับพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้าน ซึ่งหมายถึงว่าพวกเขาจะ

ไม่มีสิทธิ์ในการจัดการป่าไม้ที่ร่วมกันรักษามานานนับทศวรรษได้ต่อไปอีก

อีกวันหนึ่งคณะได้เดินทางไปเยือนวัดดอนแก้วต.ป่าคา อ.ท่าวังผา ซึ่งอยู่ถัดออกมาจากอ.บัวไม่มากนัก ในเช้าวันนั้นจะมีการทำพิธีสืบชะตาแม่น้ำน่าน และประกาศให้ค้ำน้ำกว่า ๒ ไร่ บริเวณหน้าวัดเป็นเขตอภัยทาน

สองพระนักพัฒนาแห่งน่าน ขวามือ พระครูพิทักษ์นันทคุณ ซ้ายมือ พระปลัดบุญชวน เตชธมโม

พระใบฎีกาเสวียน อินทปัญญา พระเจ้าอาวาสหนุ่มผู้นำกลุ่มพระสงฆ์ในพื้นที่ที่ร่วมกันจัดพิธีนี้กล่าวกับผู้มาเยือนว่า เริ่มมีการอนุรักษ์ปลาริเวณหน้าวัดอย่างจริงจังตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ โดยการประกาศเป็นเขตอภัยทานตอนแรกยอมให้ชาวบ้านจับปลาตอนกลางพรรษาได้ แต่ต่อมาได้ขอจากชาวบ้านว่าไม่ให้มีการจับทั้งปีเพราะว่าภาวะน้ำเสียของแม่น้ำเนื่องจากน้ำมือของชาวบ้าน ทำให้จำนวนปลาลดลง

อย่างเห็นได้ชัด และเชื่อกันว่าปลาพื้นเมืองได้สูญพันธุ์ไปหลายพันธุ์ทีเดียว จึงเป็นเหตุให้ต้องอนุรักษ์ไว้บ้าง

“ชาวบ้านเขาทิ้งยาฆ่าแมลง ลงไปซักผ้าบ้าง ทั้งเศษขยะลงไปบ้าง เป็นเหตุให้แม่น้ำเน่าเสีย ผมจึงจัดการรณรงค์ขอชาวบ้านประกาศเป็นเขตอภัยทาน และยังได้เทศน์บอกชาวบ้านด้วยว่าอย่าง

ทั้งเศษขยะอะไรต่างๆ ลงไป” ท่านเจ้าอาวาสกล่าวและบอกด้วยว่าผู้ฝ่าฝืนจับสัตว์น้ำจะต้องถูกปรับรายละ ๕๐๐ บาท

ในการประกอบพิธีสืบชะตาแม่น้ำ ท่านรองเจ้าคณะ

จังหวัดก็ได้มาพบกับคณะเราในฐานะประธานในพิธีอีก ท่านพระครูพิทักษ์นันทคุณได้กล่าวเทศนาให้ประชาชนเห็นคุณค่าและร่วมกันรักษาธรรมชาติ จากนั้นพระสงฆ์สวดมนตร์ เป็นอันเสร็จพิธี

จากวัดดอนแก้วเรายังได้ดูจิตรกรรมฝาผนังที่วัดหนองบัว ที่มีชื่อเสียงมากใน อ.ท่าวังผา นั้นอีกด้วย ต่อมาได้เดินทางไปกิ่งอ.สันติสุข เพื่อดูงานเกษตรผสมผสานของพ่อสวน แปลงไชย ซึ่งถึงแม้จะมีเนื้อที่เพียง ๖ ไร่

แต่พยายามเพาะปลูกแบบวน-
 เกษตร มีการขุดบ่อเลี้ยงปลา
 ทำนาธรรมชาติ และปลูกผัก
 และสวนผลไม้ต่างๆ ทำให้
 สามารถเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้อง
 พึ่งระบบตลาด และการเกษตร
 แขนงใหม่ที่ต้องลงทุนสูง และมี
 ส่วนทำลายสิ่งแวดล้อมมาก

จากวนเกษตร คณะได้
 เดินทางไปดูงานอนุรักษ์ป่าชุมชน
 ที่บ้านกิวม่วง อันเป็นบ้านเกิด
 และจุดเริ่มต้นของงานอนุรักษ์
 ป่าของท่านพระครูพิทักษ์นันท-
 คุณ คุณอรุณ ปัญญา จากโครง-
 การพัฒนาน่าน-สันติสุข ซึ่ง
 ทำงานร่วมกับท่านพระครูฯ มา
 เป็นเวลานาน ได้มาพูดคุยและ
 นำชมส่วนหนึ่งของผืนป่าอุดมที่
 พระสงฆ์เข้าไปช่วยรักษาไว้ด้วย
 การประกาศเป็น “ป่าชุมชน”
 และมีการจัดพิธีบวชต้นไม้และ
 ถวายทานผ้าป่ากล้าไม้เมื่อ ๓ ปี
 ที่แล้วด้วย

เย็นวันนั้นคณะเดินทาง
 กลับมาถึงวัด ภายหลังพักผ่อน
 อย่างเต็มที่ อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์
 ได้มาอ่านบทปาฐกถาเรื่อง “พระ
 สงฆ์ในสังคมบริโภคนิยม” (เคย
 แสดงแล้วที่มหาวิทยาลัยธรรม
 ศาสตร์ ปรอดดูเสขิยธรรม ฉบับที่
 ๒๐) เป็นที่พอใจของพระคุณเจ้า

ใน ๒ วันสุดท้ายได้มีการ
 ประชุมซึ่งมีเนื้อหาพูดคุยตาม
 กลุ่มที่สนใจ และเกี่ยวกับโครง-

สร้างการดำเนินงานของกลุ่ม
 เสขิยธรรมหลายประการ โดย
 เฉพาะการแต่งตั้งคณะทำงานและ
 กรรมการเพิ่มเติม อนุสนธิเหล่านี้นั้นปรากฏเป็นภาคผนวกดัง
 ต่อไปนี้

โครงสร้างกลุ่มเสขิยธรรม ประธาน

พระครูพิพิธประชานาถ
 พระอธิการคำเขียน สุวณฺโณ
 พระมหาสมชัย กุสลจิตฺโต
 พระมหาจันทร์ คุณวุฑฺโฒ
 พระครูเกษมธรรมรังษี
 พระครูมงคลวรวัฒน์
 พระครูสุภาจาวรวัฒน์
 พระครูพิทักษ์นันทคุณ
 กรรมการประสานงานภาค
 (คงเดิม)

กรรมการดำเนินงาน

พระสันติโกโร
 พระปลัดสำรวย ธรรมโม
 พระโกศล ปริบูรณ์
 พระสุทัศน์ วัชรญาณ
 พระไพศาล วิสาโล
 พระครูธรรมธรไมตรี
 พระสมคิด จารณวณฺโณ
 พระภุชณะชัย จิตฺตมโม
 ผู้ประสานงานกลุ่มย่อย
 พระไพศาล วิสาโล
 ผู้ประสานงานกลุ่มพระสงฆ์เพื่อ
 การอนุรักษ์ธรรมชาติ
 พระครูธรรมธรไมตรี
 ผู้ประสานงานกลุ่มการศึกษา

พระภิกษุและสามเณร
 พระมหาสมชัย กุสลจิตฺโต
 ประธานกลุ่มศึกษาเพื่อยกระดับ
 จากงานสังคมสงเคราะห์ให้
 เป็นการสร้างความยุติธรรมใน
 สังคม พระสันติโกโร เป็นรองฯ
 พระไพโรจน์ อนนฺตโน
 เป็นเลขานุการ กลุ่ม
 พระภุชณะชัย จิตฺตมโม
 ผู้ประสานงานกลุ่มนักบวชสตรี
 กองเลขานุการ
 คณะกรรมการศาสนาเพื่อการ
 พัฒนา

อำนาจและหน้าที่ของกรรมการ ผู้ประสานงานกลุ่มย่อยและกอง เลขานุการ

๑) กรรมการประสานงาน
 ภาค เป็นกรรมการจากชุดเดิม
 ที่มีการแต่งตั้งนับแต่เริ่มสร้าง
 เครือข่ายกลุ่มเสขิยธรรมเมื่อ
 ๕ ปีที่แล้ว มีหน้าที่กำกับ ดูแล
 และอำนวยความสะดวกให้กิจกรรม
 ของกลุ่มเสขิยธรรมเป็นไป
 ตามนโยบายและวัตถุประสงค์
 ของการจัดตั้งกลุ่ม

๒) กรรมการดำเนินงาน
 ได้รับการคัดเลือกตามหลักการ
 ที่ว่า มีเวลาว่างมากพอแก่กลุ่ม
 เป็นตัวแทนจากกลุ่มกิจกรรมย่อย
 และสามารถติดต่อได้สะดวก
 ท่านเหล่านี้มีหน้าที่ประชุม
 ปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ
 อย่างน้อยทุกๆ ๓ เดือน เพื่อ

พระคุณเจ้า กำลังมุ่งดูบอร์ด ตีตรูปพันรูปลาน้ำจืด ที่หน้าวัดดอนแก้ว ด้วยความสนใจ

กำหนดแผนการและกิจกรรมต่างๆ ในระหว่างปีของกลุ่มเสขิยธรรม การสร้างเครือข่ายให้เกิดความมั่นคง เข้มแข็ง รวมทั้งดำเนินการจัดการประชุมใหญ่ทุกปี

๓) ผู้ประสานงานกลุ่มย่อย มีหน้าที่ประสานงานระหว่างพระสมาชิกผู้ทำงาน หรือมีความสนใจในประเด็นย่อยๆ ของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดความร่วมมือจัดทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และทำหน้าที่เป็นตัวแทนในคณะกรรมการดำเนินงานของกลุ่มเสขิยธรรมด้วย

๔) กองเลขานุการ มีหน้าที่อำนวยความสะดวกทั้งทางด้าน การประสานงานและเงินทุนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มเสขิยธรรม

กิจกรรมต่อเนื่องจากการประชุมกลุ่มย่อย

จากการประชุมกลุ่มย่อยตามความสนใจและงานที่ทำอยู่ของพระสมาชิกกลุ่มเสขิยธรรม ได้ปรากฏผลสรุปเป็นกิจกรรมหลักๆ และได้ผู้ประสานงานในเรื่องนั้นๆ ดังนี้

๑) กลุ่มพระสงฆ์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ หลังจากมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ที่ทำงานและสนใจงานด้านนี้แล้ว ได้มีมติถึงกิจกรรมร่วมกัน ดังนี้

- การแลกเปลี่ยนดูงาน ได้มีการพูดคุยระหว่างพระสงฆ์จากกลุ่มสังฆพัฒนาจากจ.ยโสธร ซึ่งนำโดยพระครูสุภาจารย์วัฒน์ และกลุ่มพระสงฆ์ธรรมทายาทซึ่งนำโดยพระครูพิทักษ์นันทคุณ

และมีมติที่จะแลกเปลี่ยนดูงานกัน โดยกำหนดว่า หลังการสอบนักธรรมในปีนี้ ทางกลุ่มพระสงฆ์สังฆพัฒนาจะมาเยี่ยมเยียนดูงานของกลุ่มพระธรรมทายาทที่จ.น่านก่อน

- ด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการเผยแพร่กิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ได้หารือร่วมกันว่า ควรจะมีการส่งข้อมูลมาที่เลขาฯ ของกลุ่มคือ พระไพศาล วิสาโล เพื่อจะได้เผยแพร่ในสื่อที่เป็นช่องทางของกลุ่มเสขิยธรรมคือทั้งจดหมายข่าว อนุรักษ์ (รายเดือน) และจดหมายข่าว เสขิยธรรม (รายสองเดือน)

๒) กลุ่มการศึกษาพระภิกษุและสามเณร ยังไม่มีการหารือถึงกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจน หากได้ตั้งระครูธรรมธ-

โมตรีเพื่อเป็นผู้ประสานงานเรื่องนี้เป็น การต่อไป

๓) กลุ่มศึกษาเพื่อยกระดับจากงานสังคมสงเคราะห์ให้เป็นการสร้างความยุติธรรมในสังคม ทางกลุ่มได้พูดถึงวัตถุประสงค์หลักว่าจะพยายามเชื่อมโยงงานสังคมสงเคราะห์ที่พระเสขิยธรรมทำกันอยู่ในท้องถิ่น กับแนวคิดการทำงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในโครงสร้างของสังคมเพราะเล็งเห็นร่วมกันว่าปัญหาหลายอย่างเป็นปัญหาที่เกิดจากความยุติธรรมในโครงสร้างของสังคม ลำพังงานสังคมสงเคราะห์อาจจะไม่ได้เป็นการช่วยเหลือชาวบ้านอย่างแท้จริงในระยะยาว และได้กำหนดกิจกรรมเฉพาะหน้าของกลุ่มดังนี้

-จัดการประชุมครั้งแรก เพื่อเพิ่มทักษะการวิเคราะห์สังคมแก่พระสมาชิกผู้สนใจ โดยจะได้เชิญ น.พ. ประเวศ วะสี มาเป็นวิทยากร กำหนดจัดงานครั้งแรกช่วงปลายเดือนสิงหาคม (กำลังอยู่ระหว่างการหาวันและเวลาที่วิทยากรสะดวกจะมาได้) และจะจัดประชุมในหมู่พระสมาชิกอีกเป็นครั้ง ๆ ไป จนกว่าจะถึงการประชุมใหญ่ในปีหน้า

-การจัดงานอบรมพระรุ่นใหม่กับงานพัฒนา ซึ่งจะ

เป็นกิจกรรมอบรม ๒ ช่วง คือระหว่างปลายเดือนธ.ค. จะจัดที่สวนโมกขพลาราม จ.สุราษฎร์ธานี และในช่วงปลายเดือนมกราคม จะจัดที่สวนธรรมสากลหาดใหญ่ ในระหว่างช่วงการอบรมจะมีการออกปฏิบัติงานจริงในพื้นที่เช่น การออกเก็บข้อมูลเพื่อฝึกการวิเคราะห์ปัญหาในท้องถิ่นอย่างจริงจังด้วย เป็นต้น

-กลุ่มสนับสนุนให้เกิดการ "คิดอย่างชาวพุทธ" ซึ่งมีแนวคิดหลักคือ การเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมให้เข้าได้กับการวิเคราะห์ปัญหาสังคมต่างๆ แต่ขณะนี้ยังไม่มิกิจกรรมที่ชัดเจน

-ได้มีการตั้งพระมหาสมชาย กุศลจิตโต เป็นประธานของกลุ่มพระสันติกโร เป็นรองฯ และพระไพโรจน์ อนงคโณ เป็นเลขานุการของกลุ่มด้วย

อนึ่งชื่อของกลุ่มอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้นไปอีก

๔) กลุ่มนักบวชสตรี หลังจากแลกเปลี่ยนพูดคุยในเรื่องนักบวชสตรี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อจะหาทางให้เกิดความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันในทางธรรมวินัยระหว่างพระภิกษุและแม่ชีแล้ว สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความสนใจที่จะจัดกิจกรรมอบรมเพื่อความเข้าใจระหว่างชายหญิงขึ้น

แต่ยังไม่มีการกำหนดการที่ชัดเจน หากมอบหมายให้พระภุชณะชัยจิตธรรม ไม่เป็นผู้ประสานงานในเรื่องนี้

ข้อวัตรของกลุ่ม

๑) ด้านบริหารและปัจจัยสี่อื่นๆ ได้มีการพิจารณาแล้วเสนอแนะกันว่า

-บาตร กลด มุ้งเป็นบริหารจำเป็นที่พระเสขิยธรรมควรนำมาด้วยเมื่อมีการประชุมทุกครั้ง

-เกี่ยวกับอุปกรณ์ใช้สอยที่เป็นเทคโนโลยีอย่างเช่น วิทยุมือถือ โทรศัพท์มือถือ กล้องวิดีโอ กล้องถ่ายรูป ฯลฯ ไม่ควรนำมาด้วย หรือถ้านำมาควรใช้เพื่อประโยชน์ที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น และไม่ควรนำออกแสดงอย่างเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน

-เรื่องรถส่วนตัว ที่ประชุมเห็นว่า การนำรถส่วนตัวมายังสถานที่ประชุมอาจไม่จำเป็นมากนัก เพราะพุ่มเฟื่อย หรือหากต้องนำมา ได้มีมติร่วมกันว่า พระผู้นำรถส่วนตัวมาควรชักชวนหรือแวะรับพระที่จะมาร่วมด้วยอย่างน้อย ๔ รูปขึ้นไปมาด้วย เพื่อให้คุ้มกับค่าใช้จ่าย

๒) การบริโภค ได้จำแนกสิ่งของบริโภคออกเป็น ๔ ระดับ พร้อมข้อควรปฏิบัติซึ่งควรกระทำตามทั้งขณะเมื่ออยู่ที่วัดและที่ประชุมดังนี้

๒.๑ สิ่งที่ควรงดขาด ได้แก่ สิ่ง

เสพติดจำพวก บุหรี่ ยาสูบกำลัง เป็นต้น

๒.๒ สิ่งที่ควรใช้ให้น้อย ได้แก่ เครื่องดื่มน้ำตาลม ซา กาแฟ กล่องโฟม หมากฝรั่ง ทอफी กระดาษทิชชู (ควรใช้ผ้าเช็ดหน้าแทน)

๒.๓ สิ่งที่ควรประหยัด ได้แก่ กระดาษเขียนและพิมพ์ (ควรใช้อย่างคุ้มค่า คือใช้ทั้งสองหน้า และใช้ให้หมดเล่ม) น้ำ น้ำมัน (การใช้รถยนต์ให้คุ้มค่า) ไฟฟ้า เป็นต้น

๒.๔ สิ่งที่ควรห่างไกล ได้แก่ พิษ ผักที่มีสารเคมีตกค้างมาก เช่น ถั่วฝักยาว กระหล่ำปลี แคนตาลูป แดงกวา ผักคะน้า มะเขือเทศ เป็นต้น อาหารสำเร็จรูป เช่น บะหมี่สำเร็จรูป ปลากระป๋อง อาหารจานด่วน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าต่อร่างกายน้อยมากและไม่ควรใช้ของฟุ่มเฟือย เช่น

เครื่องประทีนผิวต่างๆ อย่าง สบู่เหลว เป็นต้น

๓) การสัมพันธ์กับญาติโยม บริษัทห้างร้าน และข้าราชการ ได้มีการเสนอว่าในการคลุกคลีกับญาติโยมต่างๆ ควรใช้สติเพื่อให้เกิดความสำรวมระวังอย่างมาก สิ่งทีพุดคุยควรเป็นเรื่องที่จูงใจให้ญาติโยม มองเห็นแนวทางของการพัฒนาที่ถูกต้อง รวมทั้งไม่ควรดิงบริษัทห้างร้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำลายสิ่งแวดล้อม เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

๔) ความสัมพันธ์กับการปกครองคณะสงฆ์ ได้วางหลักเบื้องต้นไว้ ๔ ประการดังนี้

ก) การพิจารณาดำเนินความสัมพันธ์ต่างๆกับกิจการคณะสงฆ์ รวมทั้งในการดำรงชีวิตต่างๆ พระเสขิยธรรมควรจะได้อิง

อาศัยหลักพระธรรมวินัยไว้ให้มากที่สุด

ข) พระภิกษุไม่ควรปล่อยปลະเลหยหน้าทีที่ทีได้รับจากกิจการคณะสงฆ์

ค) ในการทำวัตร ควรจะได้มีการกราบรำลึกพระคุณของครูบาอาจารย์ที่ควรเคารพเสมอ ในการตักบาตรเพื่อฉันอาหาร ก็ควรให้ออกาสกับผู้ที่มิอาจุโสเหนือกว่า รวมทั้งจริยวัตรด้านต่างๆ ควรเป็นไปด้วยความเคารพนอบน้อมต่อผู้มีพรรษาและอาจุโสมากกว่า แต่ต้องไม่ถูกผู้ที่ต้อยพรรษาและอาจุโสกว่าด้วย

ง) ควรเปิดโอกาสให้พระผู้ใหญ่ในฝ่ายปกครองได้มีโอกาสเข้ามาร่วมและได้รับผลงานจากการทำงานของเรามากยิ่งขึ้น

พระหุณยงค์

ในป่าช้าขนาดใหญ่ในเมืองโยโกฮามา ประเทศญี่ปุ่น เราจะได้ยินเสียงสวดมนตร์ให้แก่ศพของผู้เสียชีวิตจากเข้าจรดคำ และพระผู้ทำหน้าที่สวดท่านนี้ จะขยับมือข้างเดียวระหว่างทำพิธีสวด โดยไม่มีการหยุดพักเหน้อยแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะท่านเป็นหุณยงค์

การออกแบบพระหุณยงค์แบบนี้ขึ้นมาก็เพื่อสนองกลยุทธ์ทางการตลาดล่าสุด ที่จะขยายฐานลูกค้าให้กับป่าช้าได้มากยิ่งขึ้น พระ

ท่านนี้จะมีรูปแบบเป็นของนิกายหรือศาสนาใดโดยเฉพา ท่านจะสวดได้ทั้งของนิกายชินโต ชินกอน โยโด ชินชู รินไซ โซโตะ และคริสตศาสนา หุณยงค์ซึ่งมีสีของผิวหนังเกือบเหมือนจริง ดากระพริบได้ และปากขยับได้ ตัวนี้ ถูกซื้อมาโดยเจ้าของกิจการป่าช้าแห่งนี้ในสนนราคา ๕ ล้านบาท

Tricycle ฤดูหนาว ๒๕๓๖

“วัดพระบาทน้ำพุ” ชื่อนี้คงจะไม่คุ้นเคยสำหรับบุคคลทั่วไป แต่กับคนทำงานเอตส์แล้วคงจะเคยได้ยินหรือเคยไปเยี่ยมกันมาบ้างแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ป่วยเอตส์ระยะสุดท้าย ที่นั่นคือบ้านพักทั้งทางกายและทางใจของหลายๆ คน จากการที่ได้เดินทางไปลพบุรี จึงได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ป่วยรายหนึ่งซึ่งได้เล่าเรื่องราวชีวิตของเขาให้ฟังว่า

จนกระทั่งแม่มาจากกรุงเทพฯ แม่เห็นอาการของผมก็เลยไปซื้อยามาให้ทาน ผมเลยเกิดอาการแพ้ยาไปด้วย ไม่รู้ว่ายาอะไร แม่ว่าเป็นยาแก้ไออีกเสบหรือยาแก้ปวดอะไรทำนองนี้ ทานยาไปอาการของผมก็ดีขึ้นเรื่อยๆ จนเดินไม่ได้ อยู่แต่ในห้อง เริ่มมีแผลตามตัว จนกระทั่งเมื่อตอนวันปีใหม่ที่ผ่านมา แม่พาผมไปตรวจเลือด

เสียงหนึ่งจากวัดพระบาทน้ำพุ

“พ่อแม่ผมไปทำงานที่กรุงเทพฯ ผมอยู่บ้านนอกกับญาติๆ ก็เริ่มเที่ยวในช่วงนี้แหละ ไปกับเพื่อนฝูง กินเหล้ากัน แล้วก็ไปต่อดูด้วยเรื่องผู้หญิง ใช้ชีวิตอยู่แบบนี้เป็นเวลาานานพอควรโดยไม่ได้กลัวอะไร จนกระทั่งตนเองไม่สบาย ผมไม่รู้หรือว่าอาการที่ผมไม่สบายเป็นอะไร แต่ก็พอจะนึกถึงเรื่องเอตส์อยู่บ้าง แต่ก็ได้ไม่ได้คิดว่าผมจะเป็น จนกระทั่งมีผื่นขึ้นเต็มตัว ตอนนั้นผมไม่กล้าไปไหน หลบตัวเองอยู่แต่ในห้อง ๓ เดือนโดยไม่บอกให้ใครรู้เลยว่าตนเองเป็นอะไร

หลังจากที่หมอตรวจเสร็จแล้วผมก็กลับมาอยู่ที่ห้อง แม่คอยฟังผลแล้วจึงออกมาพูดกับผมว่า“ลูกเอ๊ยไม่ต้องเสียใจนะ” ผมถามแม่ว่า“ทำไมหรือแม่” แม่ก็ส่งใบแจ้งผลของหมอให้ผม ผมก็รู้สึกเฉยๆ เพราะทำใจไว้ก่อนแล้ว

มาอยู่ที่วัดพระบาทน้ำพุ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ นี้เอง ออกจากบ้านดอนตีสามมาถึงที่วัดตอน ๗ โมงเช้า ช่วงเวลาที่มาอยู่ที่วัด อาการผื่นและสะเก็ดที่ขึ้นตามตัวดีขึ้น

สาเหตุที่อาการของผมค่อนข้างจะลุลกลามรวดเร็ว ผมว่า

ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากผมเป็นคน
สุขุมหรือจิต ช่วงที่ผมเก็บตัวอยู่ใน
ห้อง ผมกลุ้มใจมากเลยสุขุมหรือ
มาก แผลจึงขึ้นเต็มตัว

มาอยู่ที่วัด อาการที่ผิว-
หนังดีขึ้น เอดส์ผมว่าอยู่ที่กำลัง
ใจ หากทำใจได้ร่างกายก็ปกติ
อยู่ที่วัดได้มีเวลาพักผ่อนเต็มที่
ตื่นนอนมาตอนเช้าก็ได้ออกกำลังกาย
ฝึกทำสมาธิจิตใจให้ปลอด
โปร่ง ตัวเองจึงรู้สึกว่าจะสบายขึ้น
กว่าแต่ก่อน

ไต้ยีนเขาพูดกันว่า กำลัง
ทดลองวัคซีนหรือค้นคว้ายามา
รักษา ก็อยากจะให้เกิดเป็นผล
สำเร็จให้ได้จริงๆ เร็วๆ พวกเรา
ก็คอยความหวังอันนั้น ซึ่งไม่รู้ว่า
เมื่อไหร่เราจะไต้ยีนชาวดีอันนี้
แต่ที่แน่ๆ อยู่ที่วัดเขาก็ช่วยกันไป

หลายๆ คนมาอยู่แล้วทำใจไม่ได้
อาการก็ทรุดลงและเสียชีวิตใน
เวลาอันรวดเร็วมาก คนที่ยังอยู่ก็
ช่วยกันดูแล ช่วยกันรักษา ช่วย
เหลือกัน

ผมเห็นด้วยกับการที่ท่าน
อาจารย์ (พระอลงกต) ท่านพูด
อยู่เสมอว่า ต่อไปเราอาจจะเผา
กันไม่ทัน หากเราไม่ทำอะไรอัน
เป็นการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและ
รวดเร็วกว่านี้ อย่างที่วัดนี้มีเมรุ
เผาศพอยู่เมรุเดียว หากวันหนึ่ง
เผา ๓ ศพก็อาจจะทำไม่สะดวก
ซึ่งผมก็ทราบที่ท่านอาจารย์กำลัง
หาทางจะสร้างเตาเผาศพชนิด
ไฟฟ้า ซึ่งสามารถเผาได้อย่าง
รวดเร็วกว่าที่มีอยู่ในขณะนี้

แต่สิ่งที่ผมอยากจะเห็น
มากๆ ก็คือ ไม่อยากจะให้เพิ่ม

สมาชิกที่วัดมากกว่าที่เป็นอยู่ใน
ขณะนี้ ไม่ใช่ว่ากีดกันไม่ให้คน
อื่นที่ติดเชื่อมาอยู่ที่นี้หรือ แต่
ผมหมายถึงไม่อยากเห็นใครไป
ติดเชื่อมากกว่าที่มีอยู่ในขณะนี้
อีกเลย

นี่คือเสียงสะท้อนจากเพื่อน
ของเราคนหนึ่งที่ยกเล่าความ
ในใจ ความหวัง ความปรารถนา
ที่จะเห็นการช่วยเหลือซึ่งกันและ
กัน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกัน การ
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
แล้วคุณล่ะ...ได้เริ่มต้นบ้างหรือยัง?

จดหมายข่าว **อพช.เอดส์**
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒
เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๓๗

ชะตากรรมพม่า : ห้าปีหลังการคุมจังกวางซูจี

นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ เป็นต้น
มา พม่าอยู่ภายใต้การปกครอง
โดยระบอบทหารที่นำโดยนายพล
เนวิน จนกระทั่งเมื่อ ๒๖ สิงหาคม

๒๕๓๑ ผลจากการเดินขบวน
เรียกร้องโดยกลุ่มนักศึกษา ประ-
ชาชน และนักการเมือง ซึ่งได้นำ
ไปสู่การนองเลือดในกรุงย่างกุ้ง

ส่งผลให้ระบอบทหารที่ปกครอง
ประเทศ หรือที่เรารู้จักกันดีใน
นามของ “สลอร์ค” (Slorc) ได้
จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเป็น
ครั้งแรกในรอบ ๓๐ ปี ในปี ๒๕๓๓

แม้จะมีการพยายามข่มขู่
ใช้อิทธิพล และบิดเบือนต่างๆ
รวมทั้งการกักบริเวณนางอง
ซาน ซู จี ก่อนการเลือกตั้งทั่วไป
ถึง ๑ ปี แต่ผลการเลือกตั้ง
ปรากฏว่าพรรคแนวร่วมประชา-
ธิปไตยแห่งชาติ ซึ่งนำโดยวีรสตรี
ท่านนี้ ได้รับชัยชนะอย่างถล่ม
ทะลาย และน่าจะได้รับสิทธิใน
การจัดตั้งรัฐบาล หากสลอร์ค
ตระบัดสัตย์กลับคำ ไม่ยอมคืน
อำนาจแก่ประชาชน พร้อมกัน
นั้นยังได้ปราบปราม ข่มขู่กลุ่ม
แนวร่วมประชาธิปไตยต่างๆ

จนปัจจุบันมีประชาชน
มากกว่า ๔๐๐,๐๐๐ คนต้องลี้ภัย
ไปอยู่ป่า ในจำนวนนั้น ๗๗,๐๐๐
คนต้องตกอยู่ในสภาพทุกข์ยาก
แสนสาหัสในพื้นที่ชายแดนไทย-
พม่า

การบังคับใช้แรงงานทาส

ทารุณกรรมของระบอบ
สลอร์คต่อประชาชนโดยเฉพาะ
คนกลุ่มน้อยต่างๆ ในพม่ามีอยู่
อย่างต่อเนื่อง ล่าสุด ภายหลัง
ดำเนินโครงการสร้างทางรถไฟ
สายเย-ทวาย ระยะทาง ๑๗๖ ก.ม.
เพื่อเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือ

และใต้ของพม่า และเป็นเส้นทางลำเลียงก๊าซธรรมชาติจากพม่าเข้าสู่ไทยด้านอ.สังขละบุรี เมื่อปลายปี ๒๕๓๖ มีรายงานว่าชาวมอญ กะเหรี่ยงในบริเวณนั้น ถูกเกณฑ์ให้เป็นแรงงานประมาณ

ไม่ว่าฝนตกแดดออก ไม่มีการเตรียมอาหารไว้ให้ ต้องหาอาหารกินเอง ต้องหาเครื่องมือเครื่องมือมาใช้ทำงานเอง ไม่มียารักษาโรค ถ้าชาวบ้านป่วยมาทำงานไม่ได้ พวกเขาจะถูกปรับ

ถูกกระทำหยาบ
หยาบทั้งร่างกายและจิตใจ ถ้าพวกเขาหนีครอบครัวจะถูกปรับหรือกักขัง พวกเขาไม่มีทางเลือก ไม่มีสิทธิทำมาหากินเพื่อการดำรงชีวิตของตนเอง และไม่รู้ว่าจะได้รับอิสรภาพเมื่อใด" (จดหมายข่าวสาละวิน เมษายน ๒๕๓๗)

พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นตัวแทนคณะแรกจากต่างประเทศที่ไปเยือนพม่าในปลายปีนั้น ผลที่ตามมาในปลายปีนั้นคือ การได้รับสัมปทานทำไม้และกิจการอื่นๆ ในพม่าของพ่อค้าไทย พร้อมกับ การส่งนักศึกษาพม่าจำนวนมากที่ลี้ภัยหวังมาพึ่งความเมตตาในราชอาณาจักรนี้ กลับประเทศ ทำให้ถูกฆ่าตายอย่างทารุณเป็นอันมาก

จนปัจจุบัน เราที่เป็นประเทศใกล้ชิดที่สุดกับพม่า ไม่ได้กระทำการใดในทางมนุษยธรรม เพื่อช่วยเหลือเพื่อนบ้านเราเลย นอกจากการร่วมมือกับสลีอ์รค ซึ่งเป็นระบอบที่ผิดกฎหมาย ในการเอาเปรียบ เบียดเบียนธรรมชาติและมนุษย์เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หนุ่มสาวผู้ไม่สยบยอมต่อเผด็จการพม่า และหลบหนีเข้ามาในอาณาจักรของเรา ถ้าไม่ถูกข่มขู่ จับกุม ก็ต้องเผชิญกับการรีดไถของเจ้าหน้าที่ หรือ ไม่ก็ถูกจับส่งไปไว้ในค่ายกักกันที่สร้างขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ที่จ.ราชบุรี

ในระดับประเทศ ไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศของอาเซียนที่แสดงท่าทีสนับสนุนพม่าอย่างออกนอกหน้า นอกจากการชูนโยบายการเกี้ยวข้องเชิงสร้างสรรค์ที่ปรากฏเป็นความล้มเหลวมาตลอด เนื่องจากมาตรการนี้ไม่ได้ทำให้ปัญหาการละเมิดสิทธิ

หลังการปราบปรามประชาชน

ในปี ๒๕๓๑

ขณะที่ทั่วโลกกำลังประณามและแสดงท่าทีไม่ยอมรับสถานภาพของสลีอ์รค ที่สถาปนาตนเองเป็นระบอบปกครองประเทศ

หลังการนองเลือดของประชาชนทหารไทยโดย

พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ

เป็นคณะแรกๆ ที่ไปเยือนพม่า

ผลที่ตามมาในปลายปีนั้นคือ

การได้รับสัมปทานทำไม้ และ

กิจการอื่นๆ ในพม่าของพ่อค้าไทย

๑๒๐,๐๐๐-๑๕๐,๐๐๐ ครอบครัว โดยตกเป็นเหยื่อที่ต้องทำงานหนักอย่างน้อย ๕๐๐,๐๐๐ คน รายงานสภาพการทำงานของพวกเขาเมื่ออยู่ว่า

"ชาวบ้านหลายหมื่นคน รวมทั้งเด็ก ผู้หญิง และคนชรา ซึ่งสลีอ์รคบังคับให้ทำงานประดุจทาส พวกเขาไม่ได้รับค่าจ้าง ต้องทำงานหนัก เหมือนไม่ใช่มนุษย์

ไทยร่วมมือกับ ฆาตกรสลีอ์รค

หลังการปราบปรามประชาชนในปี ๒๕๓๑ ขณะที่ทั่วโลกกำลังประณามและแสดงท่าทีไม่ยอมรับสถานภาพของสลีอ์รค ที่สถาปนาตนเองเป็นระบอบปกครองประเทศหลังการนองเลือดของประชาชน ทหารไทยโดย

มนุษย์ชนในพม่าดีขึ้นเลย โดยการเสนอให้พม่ามีฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมการประชุมกลุ่มประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๒๗ ซึ่งจะมีขึ้นที่กรุงเทพฯ ในเดือนหน้า เท่ากับเป็นการยอมรับสถานภาพของประเทศพม่าอย่างเปิดเผย โดยปิดตาไม่รับทราบความเลวร้ายและความผิดกฎหมายของสลีร์คที่เป็นระบอบปกครองประเทศพม่าอยู่ในเวลานี้

๒๐ กรกฎาคม

แม่เมตตา สลีร์ค

เพื่อปล่อยนางซู จี

กล่าวถึงนางซู จี สัญญลักษณ์แห่งการเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า โดยใช้หลักองศาสธรรม วันที่ ๒๐ ก.ค. นี้จะเป็นวันครบรอบ ๕ ปีแห่งการถูกกักบริเวณของเธอโดยสลีร์ค และตามกฎหมายปัจจุบัน สลีร์คไม่มีสิทธิกักตัวเธอได้อีกต่อไป

จึงเห็นควรว่าผู้มีใจรักความเป็นธรรมจงแม่เมตตาแก่สลีร์ค เพื่อให้มีการปล่อยตัวนางซู จี เป็นอิสระ และขอให้ระบอบสลีร์คเลิกการกระทำอันป่าเถื่อนโหดร้ายต่อประชาชนของตนเองและคืนอำนาจแก่ประชาชนเสียโดยเร็ว

เสมือนหนึ่ง เธอได้ตายจาก

ฉันชื่อตุตโตโม มาจากหมู่บ้านมินโย เมืองท่าตอน ถ้าถามฉันเกี่ยวกับสลีร์ค ฉันตอบได้ว่าฉันเกลียดมันไม่อยากจะพูดถึงมัน แต่เอาเถอะถ้าจะต้องเล่า ฉันก็จะบอกเรื่องราวทั้งหมดเกี่ยวกับมันที่ฆ่าหลานฉันไป ๒ คนที่หมู่บ้านทีซีโบว์ พวกเขาเป็นเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมือง และเพิ่งกลับมาเยี่ยมแม่ได้ไม่นานในเดือนพฤษภาคมปีที่แล้ว เด็กดีทั้งสองชื่อคยอร์วีกับคยอร์ยี แต่แล้วก็เกิดเรื่อง เมื่อวันหนึ่งหลานๆ ออกไปเดินเที่ยวใกล้ๆ ชายป่าของหมู่บ้านทหาร กระเหรี่ยงแตกทัพหนีตายมาจากไหนไม่รู้ได้หลบเข้าไปซ่อนตัวทหารพม่าที่ในป่าซึ่งหลานฉันยังอยู่ในนั้น ดังนั้นทหารพม่าได้ยิงปืนไปรอบหมู่บ้านและยิงเข้าไปในป่าถูกหลานทั้ง

๒ คนตายที่ พวกเขาไม่รู้เรื่องราวได้เลย ไม่รู้แม้แต่จะวิ่งหนี แต่ฉันก็รู้ว่าที่สลีร์คทำเช่นนั้นเพราะมันแค่นที่จับตัวพวกทหารกระเหรี่ยงไม่ได้ มันจึงฆ่าเด็กกระเหรี่ยงเสีย แม่แม่แต่เด็กที่ไม่รู้อิโหนอิเหนาใดๆ ด้วยเลย

ทหารสลีร์คยังไม่หยุดแค่นั้น มันขับไล่ชาวบ้านทุกๆ คนออกจากบ้านที่ซีโบว์คิม่าบ้านที่ซีโบว์ โดยไม่ยอมให้ชาวบ้านมีเวลาขนของหรือสมบัติติดตัวใดๆ ไปด้วยเลย แม่ชาวบ้านบางส่วนจะแอบซ่อนข้าวของต่างๆ ไว้ในป่าเพื่อรอเวลากลับมารวบรวมอีกครั้ง แต่พวกมันก็รู้ทัน และได้ทำลายและฉกฉวยของเหล่านั้นไปจนหมดสิ้น และครั้งนี้ฉันต้องสูญเสียหลานอีก ๓ คนที่หมู่บ้านนี้เพราะน้ำมืออันโหดเหี้ยมของทหารสลีร์ค พวกเด็กๆ วิ่งหนีเข้าไปในป่าเมื่อทหารมาถึงหมู่บ้านที่ซีโบว์คิเพื่อจับชายฉกรรจ์ไปเป็นลูกหาบให้กองทัพพม่าๆ หลานๆ ต้องหลบซ่อนอยู่ในป่าถึง ๒ อาทิตย์ และคิดว่าพวกมันคงกลับไปแล้ว พวกเขาไม่รู้ว่าจะมีคนในหมู่บ้านถูกกวาดต้อนอพยพไปหมด เมื่อพวกเขา กลับเข้าหมู่บ้านอีกครั้ง เหตุการณ์สยดสยองก็เกิดขึ้น ทหารพม่าได้จับหลานๆ ของฉันมัดแล้วบังคับให้สวมชุดกระเหรี่ยง และในที่สุดพวกมันก็ยิงพวกเขาทิ้ง มันเป็น

On July 20, 1994, her time is up.

On July 20, 1989, Daw Aung San Suu Kyi was put under house arrest by SLORC, the military junta controlling Burma. On May 27, 1990, the Burmese people chose her to be their leader, voting for democracy and against three decades of dictatorship. On December 10, 1991, the Norwegian Nobel Committee awarded her the Peace Prize, calling her 'one of the most extraordinary examples of civil courage in Asia.' July 20, 1994 will mark her 5th year of imprisonment. According to SLORC's own law, she cannot be detained for more than 5 years without trial. According to the Burmese people, SLORC should never have detained her in the first place. Before July 20, 1994, remind SLORC, remind your government, remind the world:

It's time to free Suu Kyi and Burma!

So is his.

7/20/94 is FREE SUU KYI DAY

ชีวิตแบบไหนกันที่กระทำต่อประชาชนได้ถึงเพียงนี้?! บนแผ่นดินพม่า บนแผ่นดินที่ทหารยึดครอง

ถ้าคุณไม่หนีในยามพวกมันมาถึง คุณก็จะถูกจับไปเป็นลูกหาบ ไปเป็นแรงงานแบกหามเหนื่อยหนัก และเมื่อคุณหนีจากการเป็นลูกหาบ แต่ถ้าพวกมันจับตัวคุณได้ คุณก็ตายสถานเดียว ฉันอยากถามว่ามีอะไรกันสำหรับประเทศนี้เมืองนี้ ลูกของฉันเขาชื่อวินมิน ลูกชวานาที่กำลังดูแลปศุสัตว์อยู่ในท้องนา แต่เมื่อพวกมันผ่านมาพบก็ยิงเขาทิ้งทันที เขาเพิ่งอายุได้ ๑๗ ปีเท่านั้น... เขาทำผิดอะไร?! มาซิดู ลูกสาวของฉันถูกฆ่าตายขณะที่กำลังนอนหลับ เธอไม่มีโอกาสแม้แต่

จะหลบวิถีกระสุนซึ่งปะทะบริเวณหน้าอก เธอไม่ทันสั่งเสียแม่ ไม่ทันอำลาจาก ก็ต้องขาดใจตายเมื่ออายุได้ ๑๘ ปี

ฉันแทบจะเป็นบ้าทุกวันนี้ จะมีอะไรเหลือไว้ให้ฉันอีกเล่า ในเมื่อฉันต้องทนทุกข์ทรมานกับการสูญเสียซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันสุดที่จะพรรณนาแล้ว ฉันไม่เคยลืมถึงสิ่งที่อุบัติขึ้นและซ้ำร้ายกว่านั้นเมื่อสองเดือนที่ผ่านมา ฉันทราบว่ามีเด็กสาวสองคนชื่อมะทองกับมะเป มักจะจุดเทียนสวดบูชาพระทุกๆ คืน มาในคืนหนึ่ง ทหารสโลร์คได้ตรวจการณ์ผ่านมาพบเข้า เมื่อเห็นแสงเทียนสว่างไสวเช่นนั้น จึงยิงปืนเข้าใส่บ้านนั้นทันที ทำให้สองสาวต้องขาดใจตาย เรื่องราวดังกล่าวนำความ

เศร้าสลดมาสู่ฉันเป็นอย่างยิ่ง เพราะแม่ของหญิงสาวทั้งสองต้องกลายเป็นคนเสียสติ คลุ้มคลั่ง เธอมีลูกสาวเพียงสองคนเท่านั้น และลูกก็มาด่วนตายจากไปเพราะน้ำมือดำทราวมของทหารสโลร์ค ทุกวันนี้แม่ของเด็กทั้งสองกลายเป็นคนบ้า เสียสติ มีชีวิตแต่ไม่มีวิญญาณเหมือนคนที่ตายไปแล้ว และสำหรับฉันล่ะ?! ยังมีสิ่งใดเหลือที่จะพูดอีก!!!?

เรียบเรียงจากข้อมูลของกลุ่มสิทธิมนุษยชนชาติกระเหรี่ยงตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ ๑๗ ก.พ. ๓๗ จุลสาร *Burma Issues* ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๓๗

การคุ้มครองแรงงานเด็ก

จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ที่สำรวจแรงงานเด็กในเขตกทม.เมื่อเร็วนี้ พบว่าแรงงานเด็กไม่ได้รับสวัสดิภาพที่พึงได้รับตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ แรงงานเด็กส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๘๔ ต้องทำงานเกินวันละ ๘ ชม. และร้อยละ ๘.๖ ต้องทำงานระหว่างเวลา ๒๒.๐๐-๐๖.๐๐ น. ซึ่งเป็นเวลาที่กฎหมายห้าม

นอกจากนี้แรงงานเด็กยังต้องประสบกับปัญหาอีกหลายประการ อาทิ ความซ้ำซากจำเจในงานที่ทำและต้องอยู่ในอิริยาบถที่ไม่เหมาะสมตลอดระยะเวลาการทำงานอันยาวนาน การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของนายจ้างในเรื่องการจัดวันหยุดต่างๆ ให้ครบถ้วน การจ่ายค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในการทำงานล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุดต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด การที่นายจ้างส่วนใหญ่ขาดสวัสดิภาพด้านการป้องกันอันตรายจากการทำงาน การพักอาศัยในสถานประกอบการที่แออัดคับแคบ การ

มีระดับสติปัญญาที่ค่อนข้างต่ำ การรับรู้เกี่ยวกับตัวเอง และสภาวะทางจิตใจและอารมณ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ การถูกจำกัดสิทธิในการติดต่อกับบุคคลภายนอก การถูกทุบตี คุกคามนายจ้าง การทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัยอยู่เป็นประจำ รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบยังดำเนินการตรวจใช้แรงงานเด็กไม่ทั่วถึง

มติชน ๑๐ เม.ย. ๓๗ น.๑, ๑๕

สมาิกยช่วยพัฒนาหลักสูตรบาลีพิมพ์

พระมหาบุญเลิศ ธรรมกาโม เจ้าอาวาสวัดเจติยวังม อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ เปิดเผยว่า เมื่อไม่นานมานี้ พระสังฆนายก นครเชียงใหม่ รัฐฉาน ประเทศพม่า ได้ประสานขอความร่วมมือในการช่วยจัดทำหลักสูตรพระพุทธศาสนาแผนกบาลีเป็นภาษาล้านนา เพื่อให้พระสงฆ์และสามเณรได้ศึกษา

หลักสูตรในระยะเริ่มแรกมีอยู่ ๓ หลักสูตร คือ หลักสูตรไวยากรณ์ หลักสูตรเปรียญ ๑-๒ และหลักสูตรเปรียญ ๓ ขณะนี้ได้

ทำหลักสูตรไวยากรณ์เสร็จแล้ว ส่วนอีก ๒ หลักสูตรกำลังจัดทำ ปัญหาที่ประสบอยู่ในเวลานี้คือ ไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ทำตัวอักษรอย่างเพียงพอ หากผู้มีจิตศรัทธาท่านใดต้องการจะบริจาค สามารถติดต่อได้ที่วัดพระเชตุพน จ.เชียงใหม่

พระมหาบุญเลิศกล่าวว่า นอกจากนี้ยังได้จัดทำโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นครเชียงใหม่พร้อมๆ กันอีก ๕ โครงการ คือ การเปิดสอนพระปริยัติธรรม นักรธรรม, บาลี การฝึกอบรมครูสอนพระปริยัติธรรม นักรธรรม การเผยแผ่พระพุทธพจน์สู่บริษัท การเปิดโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และการถวายนิตยสารแก่ครูสอนนักรธรรม ซึ่งจะสำเร็จภายในปี ๒๕๓๗ เช่นกัน

นอกจากการเผยแผ่หลักสูตรพระพุทธศาสนาแล้ว ยังมีโครงการที่จะเผยแผ่พุทธศาสนาแก่ประชาชนทั้งสองเมือง ด้วยการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่วัดหัวข่วง เชียงตุง ในปีนี้ ส่วนวัดป่าเจตวันจะสร้างภายในปี ๒๕๓๘

มติชน ๑๔ พ.ค. ๓๗ น.๑๑

ควบคุมขงษาพระเครื่อง

พระธรรมวโรดม เจ้าคณะภาค ๖ วัดเบญจมบพิตร ในฐานะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างวัตถุมงคล เปิดเผยว่า คณะกรรมการร่างระเบียบควบคุมการสร้างและเผยแพร่วัตถุมงคลในส่วนของพระสงฆ์ ได้จัดทำร่างระเบียบดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ได้กำหนดห้ามเผยแพร่วัตถุมงคลด้วยการโฆษณาออกวัดให้ทำได้ในบริเวณวัดเท่านั้น

สำหรับในส่วนของการลงโฆษณาวัตถุมงคลนั้น ห้ามลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันทุกประเภท ลงได้เฉพาะนิตยสารเกี่ยวกับพระเครื่องและวัตถุมงคล เพราะหนังสือเหล่านี้มีจำหน่ายอยู่จำกัดเฉพาะผู้ที่สนใจเท่านั้น นอกจากนี้ยังไม่อนุญาตให้วัดสร้างรูปสักการะ หรือรูปหล่อ และพระพุทธรูปสำคัญของบ้านเมืองที่ระเบียบกรมศิลปากรกำหนดห้ามไว้ทั้ง ๒๘ ชนิด

ในส่วนของพิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลนั้น อนุญาตให้สร้างได้เฉพาะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัยเท่านั้น ห้ามทำพิธีพุทธาภิเษกวัตถุที่ไม่ใช่สิ่งแทนพระพุทธรูป เช่น เจ้าแม่กวนอิม ปลัดขิก อีเปื้อน ฯลฯ และผู้มีสิทธิสร้างวัตถุมงคลฯ ได้จะต้องเป็น

เจ้าอาวาสเท่านั้น โดยต้องขออนุญาตจากเจ้าคณะจังหวัดเป็นรายๆ ไป

หากมีการฝ่าฝืนร่างระเบียบดังกล่าว มีบทลงโทษตามกฎหมายอาญามาตรา ๑๖ ว่าด้วยจริยาพระสงฆ์

สยามโพสต์ ๒ มิ.ย. ๓๗ น.๒

ปัญหาแก้แค้น

น.พ.สุพร เกิดสว่าง ผู้เชี่ยวชาญด้านสูตินารีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชฯ ม.มหิดล เปิดเผยว่า จากรายงานของอนามัยโลกปี ๒๕๓๖ พบว่ามีหญิงตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ทั่วโลก ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อวัน หรือ ๕๓ ล้านคนต่อปี นอกจากนี้ยังพบว่า ๑ ใน ๓ จะทำแท้งด้วยวิธีที่ไม่ปลอดภัยและเสียชีวิตถึงวันละ ๕๐๐ คนต่อวัน หรือ ๑๘๐,๐๐๐ คนต่อปี ส่วนเมืองไทยมีสตรีทำแท้งถึงร้อยละ ๑๐ ในจำนวนนี้เป็นหญิงแต่งงานแล้วร้อยละ ๗๐ ส่วนอีกร้อยละ ๒๕-๓๐ เป็นหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนการสมรส

ในช่วงเดียวกันมีตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ประมาณ ๙ หน่วยงาน ได้เข้ายื่นหนังสือเสนอแนวทางแก้ปัญหาคำทำแท้ง ต่อ น.พ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม

รช.สธ.

น.พ.อุดมศิลป์ได้ให้สัมภาษณ์ภายหลังว่า กระทรวงฯ ได้เตรียมแก้ปัญหาคำทำแท้งอย่างเร่งด่วน โดยได้สั่งการให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งตั้งคณะกรรมการแพทย์ ๑ ชุด เพื่อพิจารณาการทำแท้งกรณีการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ส่วนมาตรการระยะยาวได้จัดระดมความคิดเห็นจากองค์กรเอกชนและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเปิดเวทีได้สวนสาธารณะขึ้นที่รัฐสภาด้วย

สยามโพสต์ ๙ มิ.ย. ๓๗ น.๗

ว.ร.บ.มหาวิทยาลัยบูรพา

พระอมรเมธาจารย์ อธิการบดีมหาจุฬายาฯ กล่าวในการประชุมสัมมนาความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงฆ์ฯ ที่ผ่านมารัฐบาลไม่ค่อยให้ความสำคัญและหลีกเลี่ยงการศึกษาสงฆ์ แม้ปีนี้เป็นปีของการศึกษาสงฆ์ แต่รัฐบาลกลับไม่ให้การรับรองวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง ทั้งที่ได้มีการขอไว้เป็นเวลานานแล้ว ในส่วนงบประมาณที่ช่วยการศึกษาสงฆ์ก็ให้น้อยมาก และในขณะนี้ไม่มีกฎหมายรับรองมหาวิทยาลัย

ลี่ยสงสัยว่าถูกต้องตามกฎหมาย.
รัฐบาลควรทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย

นายธีรยุทธ พึ่งเที่ยร
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มจร. กล่าวว่า รู้สึกเสียตาย
เนื่องจากพ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงฆ์ถูก
ปฏิเสธจากรัฐบาลชุดปัจจุบันและ
ยังสงสัยอีกว่า พ.ร.บ.นี้เป็นการ
ชิงกันระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล
หรือไม่ ในขณะที่อยากเสนอร่าง
พ.ร.บ.เข้าครม.อีกครั้ง เพราะไม่
ต้องการให้มหาวิทยาลัยสงฆ์อยู่
อย่างผิดกฎหมาย

พระมหาพิศิษฏ์ รอง
อธิการบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน
มจร. ให้สัมภาษณ์ว่า ได้มีมติตั้ง

คณะทำงานร่างพ.ร.บ. เพื่อให้
ทำหน้าที่เหมือนกับทบวงมหา-
วิทยาลัย โดยจะพิจารณาเกี่ยวกับ
การกำหนดการควบคุมดูแลมหา-
วิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง และ
พิจารณาเกี่ยวกับต้นสังกัดของ
มหาวิทยาลัยสงฆ์ว่าจะขึ้นอยู่กับ
หน่วยงานใด เพราะปัจจุบันมหา-
วิทยาลัยสงฆ์ยังไม่มีสังกัด

**พระนิสิตมจร. และมหา
มกุฏราชวิทยาลัยจากกลุ่มพิราบ
เหลืองประมาณ ๕๐ รูป** มายืน
ถือป้ายผ้ามีข้อความสนับสนุน
ร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว และคัดค้าน
การแก้ไขพ.ร.บ.กำหนดวิทย-
ฐานะฯ พร้อมกันนั้นได้นำพวง-
หรีดไปวางหน้าห้องทำงานนาย

มานพ พลไพรินทร์ ผอ.กอง
ศาสนศึกษา เพื่อประท้วงที่เป็น
สาเหตุทำให้ร่างพ.ร.บ.มหาวิทยา-
ลัยสงฆ์ล่าช้า และไม่ผ่านการ
พิจารณาจากครม.

พระชาติรี เหมพันธ์ ประ-
ธานกลุ่มพิราบเหลือง ให้สัม-
ภาษณ์ว่า กรมการศาสนาให้งบฯ
อุดหนุนโครงการการศึกษาของ
สงฆ์น้อยมาก จึงอยากให้ร่าง
พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสงฆ์ฉบับนี้
ผ่าน เพื่อจะได้เงินมาสนับสนุน
การศึกษาสงฆ์

มติชน ๘ มิ.ย. ๓๗ น. ๑๒
สยามโพสต์ ๑๔ พ.ค. ๓๗ น.๒, ๗
และ ๙ มิ.ย. ๓๗ น.๖, ๗, ๑๒

ปะการังเปลี่ยนสีเพราะโลกร้อน

กลุ่มกรีนพีซ ซึ่งเป็นกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เปิดเผยว่า การที่แนวหินปะการังบริเวณเกาะ
ตายติมีสีจางลง อันเป็นผลมาจากการที่น้ำทะเลในบริเวณดังกล่าวมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติ อาจเป็น
สัญญาณอย่างหนึ่งที่เตือนว่าบรรยากาศของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไป

กลุ่มกรีนพีซ รายงานต่อไปว่า จากภาพถ่ายดาวเทียมพบ ว่าน้ำทะเลในเขตมหาสมุทรแปซิ-
ฟิกมีอุณหภูมิสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้แนวหินปะการังถูกทำลายโดยจะ ค่อยๆทำให้ปะการังมีสีจางลง ผู้
เชี่ยวชาญด้านหินปะการัง กล่าวว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวกำลังเกิดขึ้นรอบเกาะมูเรียและเกาะตายติ
นอกจากนี้ภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานสมุทรศาสตร์และบรรยากาศของสหรัฐยังได้แสดงให้เห็นว่า
แนวหินปะการังที่เกาะฟิลิ เกาะคุกตองกา และวานูอาตู ก็กำลังได้รับผลกระทบด้วย ปรากฏการณ์
เช่นนี้นับเป็นสัญญาณอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าอุณหภูมิของโลกกำลังเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลจากการที่
ในบรรยากาศของโลกมีปริมาณก๊าซที่เป็นสาเหตุให้เกิดปฏิกิริยาเรือนกระจกสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก

บ้านเมือง ๖ มิ.ย. ๓๗ น.๑๕

๓๓

แห่งความรัก ภิกษุณีติช บู ตรี โฮ

มาร์ติน เอช เพทริก

“ไม จัว จี ฮอน ดัน ต็อก”
เป็นภิกษุณีเวียดนามที่มีความ
หมายว่า “หลังคาของวัดช่วย
ปกป้องจิตวิญญาณแห่งชาติ” ซึ่ง
มีมูลความจริง เพราะแม้จะ
ประสบภัยจากสงครามอัน
ยาวนานนับทศวรรษและการ
ปราบปรามโดยรัฐบาลคอมมิวนิสต์
ชาวเวียดนามยังสามารถรักษา
ขนบธรรมเนียมดั้งเดิมเอาไว้ได้

ชีวิตประจำวันของพวกเขาได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งจากพุทธศาสนานิกายมหายานซึ่งได้หล่อหลอมวัฒนธรรมของชนชาตินี้ขึ้นมา นับตั้งแต่เริ่มมีการนำศาสนาเข้ามาโดยชาวพุทธจากประเทศอินเดียเมื่อราว ๒,๐๐๐ ปีก่อน แม้จนทุกวันนี้พระภิกษุและภิกษุณียังเป็นที่เคารพนับถือของประชาชน ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นคือ ท่านภิกษุณีติชชูตรีไฮ ในทุกๆ ครั้งที่พระคุณเจ้าจาริกเข้าสู่วัดในหมู่บ้าน เหล่าอุบาสกอุบาสิกาจะมารวมตัวกันและรับฟังธรรมบรรยายจากท่าน

ถือกำเนิดในเมืองเว้ อันเป็นเมืองเก่าขลังเสน่ห์ที่ตั้งอยู่ตอนกลางของประเทศเวียดนาม

และเป็นหนึ่งในศูนย์กลางของพุทธศาสนาในปัจจุบัน ท่านได้เริ่มสมათานเป็นชาวพุทธนับแต่วัยเยาว์ คำสอนเรื่องอนิจจังลักษณะมีอิทธิพลต่อท่านมานับแต่เริ่มต้น และได้กลายเป็นแนวทางชี้นำในช่วงเวลาอันมีัดม่นของการถูกจองจำในภายหลังเมื่ออายุได้ ๑๗ ปี ท่านได้พบกับพระภิกษุร่วมสมัยที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดท่านหนึ่งของประเทศเวียดนามคือ ท่านดิชन्हันห์ (ซึ่งขณะนั้นยังพำนักอยู่ในวัดตูเฮียวเมืองเว้) และได้ช่วยในงานบรรณาธิการนิตยสารทางพุทธศาสนาเล่มหนึ่ง เมื่ออายุได้ ๒๖ ท่านได้เข้ารับการอุปสมบทเป็นภิกษุณีที่วัดฮองอัน เมืองเว้ ซึ่ง

เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ชาวเวียดนามเริ่มประสบทุรกรรมจากสงครามที่หนักหน่วงขึ้นเรื่อยๆ ทัศนียภาพอันงดงามของเมืองเว้เปื้อนนองด้วยเลือดและเป็นสภาพที่สิ้นหวัง พระภิกษุและภิกษุณีจำนวนมากหาได้นั่งเฉยดูตายหากให้ความช่วยเหลือในทุกวิถีทางที่จะทำได้ มีการรวมตัวเป็น “กลุ่มทูตแห่งความรัก” และออกเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งแจกจ่ายยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และอาหาร

ท่านติชชูตรีไฮไม่เคยหยุดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม แม้จนปัจจุบันท่านยังเป็นหนึ่งในภิกษุณีชี้นำในกลุ่มพุทธศาสนา

ประสบการณ์นี้ช่วยให้อาดมาเข้าใจถึง คำสอนเรื่องอนิจจังอย่างแท้จริง จากการปฏิบัติสมาธิภาวนาในเรือนจำ อาดมาได้เรียนรู้ว่า ห้วงแห่งสังสารวัฏและ พระนิพพานไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ แต่เป็นหนึ่งเดียวกัน

เพื่อสังคมในประเทศเวียดนาม แต่พระคุณเจ้ายังได้ทุ่มเทเพื่อการศึกษาพุทธศาสนาให้ลึกซึ้งขึ้นไปอีก และได้เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยวันฮันท์ ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๐๗ ในกรุงไซ่งอน ท่านได้เพิ่มพูนความรู้ด้วยการไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ กรุงปารีส และในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งได้แปลงานจากภาษาอังกฤษเป็นเวียดนามหลายเล่ม

ในเดือนกันยายน ๒๕๐๘ ท่านดิชन्हันท์ได้ก่อตั้งโรงเรียนเยาวชนเพื่อบริการสังคมขึ้น โดยเป็นโครงการหนึ่งของมหาวิทยาลัยวันฮันท์ และในระยะแรกมีนักศึกษามากกว่า ๓๐๐ คน ในประเทศที่ประชากร ๘๐ เปอร์เซ็นต์อาศัยอยู่ในสภาพยากจนข้นแค้น และในภาวะที่ภัยสงครามก่อความเสียหายอย่างใหญ่หลวง วัตถุประสงค์ของโรงเรียนนี้ก็เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมใน

ทางที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ท่านผู้ก่อตั้งเห็นว่าพุทธศาสนาต้องมีส่วนสัมพันธ์กับสังคม และเหล่าเยาวชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในเมือง ควรจะได้มีประสบการณ์ชีวิตอันยากลำบาก เช่นเดียวกับเพื่อนร่วมชาติในชนบทของตน

ท่านดิชन्हันท์เป็นหนึ่งในผู้ฝึกอบรมเยาวชนทั้งหญิงชายเหล่านี้ ในหลักสูตรระหว่าง ๓ ถึง ๖ เดือน อาสาสมัครรุ่นเยาว์จะได้รับการอบรมให้มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานแบบกลุ่ม การเรียนจากกรณีศึกษาและการพัฒนาสังคม พวกเขาจะได้ฝึกใช้มรรควิธีแบบพุทธ เพื่อการพัฒนาชุมชนในเขตสลัมในเมืองและหมู่บ้านห่างไกลที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยการร่วมมือกับชาวบ้าน พวกเขาได้ช่วยสร้างศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียน ศูนย์สาธารณสุข และสหกรณ์การเกษตร ท่านดิชन्हันท์ไฮบอกว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานคือ

ความสัมพันธ์กับชาวบ้าน เพราะในภาวะสงคราม ประชาชนต่างมีความหวาดระแวงและเกลียดชังต่อกันเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้มีการกล่าวหาเยาวชนเหล่านี้ว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์บ้าง พวกชาตินิยมบ้าง พวกเขาจึงมีสภาพเหมือน “บัวกลางทะเลเพลิง” และได้ถูกฆ่าตายไปเป็นจำนวนมากในระหว่างปฏิบัติงานเพื่อประชาชน

ในปี ๒๕๑๘ การเริ่มต้นของระบอบการปกครองโดยรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในประเทศเวียดนามได้ ทำให้กิจกรรมเหล่านี้ชะงักงันลง ท่านดิชन्हันท์ไฮและเพื่อนของท่านจำนวนมากได้ประสบกับความยากลำบากมากขึ้น คนจำนวนมากอพยพออกนอกประเทศ ผู้ที่ไม่สามารถหรือไม่ปรารถนาจะเดินทางออกไปล้วนถูกจองจำ ในปี ๒๕๒๗ ท่านดิชन्हันท์ไฮได้ถูกคุมขังและเพิ่งได้รับอิสรภาพเมื่อปี ๒๕๓๑ นี้เองที่ท่านกล่าวถึงเหตุการณ์ในช่วงนั้นว่า “ประสบการณ์นี้ช่วยให้อาดมาเข้าใจถึงคำสอนเรื่องอนิจจังอย่างแท้จริง จากการปฏิบัติสมาธิภาวนาในเรือนจำ อาดมาได้เรียนรู้ว่า ห้วงแห่งสังสารวัฏและพระนิพพานไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ แต่เป็นหนึ่งเดียว

กัน” ในห้องคุมขังขนาดสี่ตาราง เมตร ท่านได้เดินจงกรมเป็นระยะทางรวมกัน ๕ กิโลเมตรทุกวัน โดยไม่นานก่อนที่จะถูกจับกุม ท่านได้รับหนังสือเล่มหนึ่งจากท่านดิชन्ह ฮันห์ คือ *คู่มือการเดินจงกรม (A Guide for Walking Meditation)* ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจต่อการภาวนาของท่านเป็นอย่างมาก ในภายหลังเมื่อถูกจองจำร่วมกับสตรี ท่านก็ได้บรรยายธรรมและให้ศีลห้าแก่พวกเขาเหล่านั้น

ไม่นานหลังจากได้รับการปล่อยตัวออกมาในปี ๒๕๓๑ ท่านได้เริ่มงานกิจกรรมอีก เมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ท่านสามารถตั้งศูนย์เด็กเล็กแห่งหนึ่งขึ้นในเขตยากจนของกรุงไซ่ง่อน ท่านกล่าวว่า “ทุกวันนี้ การทำงานเพื่อสังคมเป็นไปอย่างง่ายตายมากขึ้นมาก และนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ เป็นต้นมา รัฐได้อนุญาตให้มีการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์สาธารณสุข หรือสถานเด็กกำพร้าได้ แต่ทุกอย่างยังขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ” “เมื่อเราไปทำงานบรรเทาทุกข์ เจ้าหน้าที่บางคนจะขังใส่เรา พวกเขาต้องการเงินจากเรา ส่วนเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ยอมรับและกระทั่งยังให้การสนับสนุนงานของเราด้วย” เนื่องจากรัฐบาลไม่

มีความสามารถจะดำเนินกิจการเพื่อสังคมในทุกส่วนได้ งานจำนวนมากจึงเกิดจากความริเริ่มขององค์กรพัฒนาเอกชน แต่รัฐบาลก็ยังเกรงกลัวอิทธิพลของทั้งพระภิกษุและภิกษุณี เหตุการณ์ลูกฮือและประท้วงของคนจำนวนมากนับพันต่อรัฐบาลคาทอลิกของนายเตียมในช่วงต้นของทศวรรษ ๑๙๖๐ ซึ่งพุทธศาสนิกจำนวนมากถูกจองจำและสังหาร ยังเป็นภาพที่ติดตาตรึงใจของพวกเขา เป็นเหตุให้มีการปราบปรามอย่างทารุณต่อการวิพากษ์วิจารณ์ทุกรูปแบบ และสหธรรมิกของท่านดิชन्हูตรีไฮหลายท่าน อย่างเช่นท่านดิชกวางโด และท่านดิชเฮวนกวาง ล้วนถูกจำกัดเขตอยู่ในที่พิัก

แต่ท่านดิชन्हูตรีไฮมีความหวังว่า สถานการณ์ต่างๆ ของพุทธศาสนาในประเทศเวียดนามจะดีขึ้น ท่านกล่าวว่า “ในสังคมปัจจุบันมีความโลกและการฉ้อราษฎร์บังหลวงปรากฏอยู่เป็นอันมาก และมีคนยากจนอยู่มากมายทั่วประเทศ” เพื่อจะเผชิญกับสิ่งท้าทายเหล่านี้ พระคุณเจ้าได้รื้อฟื้นการรวมกลุ่มในอดีตคือขบวนการ “ทูตแห่งความรัก” ขึ้นมาอีก ซึ่งทางกลุ่มมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ ๑) จัดการสนทนา

ประจำสัปดาห์เรื่องพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชน ๒) จัดหาทุนให้แก่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และศูนย์เด็กเล็กในย่านคนยากจน ๓) โครงการช่วยเหลือผู้พิการที่อยู่กับบ้าน ๔) งานบรรเทาทุกข์และงานอนามัยแก่คนยากจน

เพื่อจะแพร่ขยายความคิดเรื่องพุทธศาสนาเพื่อสังคมของท่านออกไป ท่านได้เป็นผู้นำชุมชนให้แก่ภิกษุณีรุ่นเยาว์ ๒๕ รูป และสามเณรจำนวนหนึ่งซึ่งมีอายุน้อยที่สุดถึง ๖ ขวบ ภิกษุณีรุ่นตรุษและฆราวาสรุ่นเยาว์จำนวนมากเหล่านี้ เป็นความหวังที่พุทธศาสนาจะมีส่วนเอื้อให้เกิดการสร้างสรรค์สังคมอย่างใหม่ที่เปี่ยมมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้รับการปกป้อง ค้ำครองด้วยหลังคาของวัด และเปิดกว้างสำหรับทุกคนที่ต้องการความช่วยเหลือ

พิภพ อุดมอิทธิพงษ์ ถอดความจาก *A Messenger of Love : Vietnamese Buddhist Nun -Thich Nu Tri Hai, Martin H. Patrigh Seeds of Peace Vol.10 No.2 May-Aug 1994.*

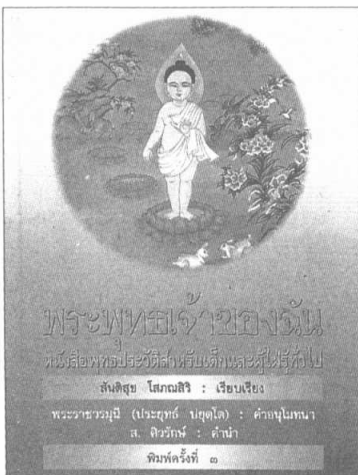
หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการใช้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรม

๑) หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสาราณียกรได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๒) การให้บริการตู้หนังสือเสขิยธรรมนี้ เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าของภิกษุ สามเณร และแม่ชีเป็นหลัก ดังนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปถวายแล้ว หากพระคุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเขียนวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นฆราวาสนั้น หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทางศพพ. ในราคาพิเศษพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้

ตู้หนังสือเสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระยา คลองสาน กทม.๑๐๖๐๐
ธนาณัติสั่งจ่าย นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์
ปณ.คลองสาน

พระพุทธเจ้าของฉัน

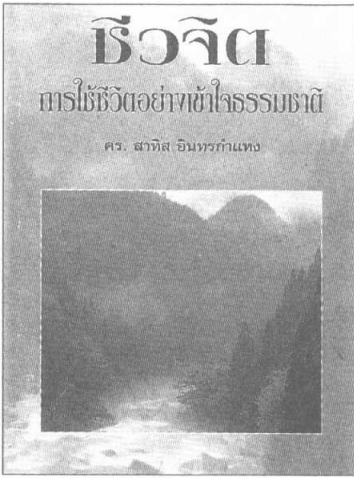
สันติสุข โสภณสิริ เรียบเรียง

หนา ๑๑๙ หน้า ราคา ๖๐ บาท
สำนักพิมพ์ศยาม พิมพ์ครั้งที่ ๓

เมื่อครั้งยังผู้เรียบเรียงอยู่ในเพศบรรพชิต ภาษาที่ใช้จึงเป็นคำสามัญ ซึ่งอาจจะดูแปลกตาและขัดเขินอยู่บ้าง สำหรับคนที่คุ้นกับคำราชาศัพท์ในหนังสือพุทธประวัติส่วนมาก ส่วนนักที่กระชับเข้าใจง่าย ทั้งยังมีภาพประกอบซึ่งทำให้หนังสือมีสีสันน่าสนใจยิ่งขึ้น และโดยเหตุที่ผู้เรียบเรียงประสงค์จะให้เด็กๆ เกิดความรัก

สัตว์ รักธรรมชาติ และรักเพื่อนมนุษย์ เนื้อหาที่ดึงมาจากทั้งคัมภีร์ฝ่ายเถรวาทและมหายาน จึงเน้นให้เห็นถึงพระกรุณาธิคุณของพระพุทธองค์เป็นจุดสำคัญหรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่า พระพุทธเจ้าของฉัน เป็นพระพุทธรูปเจ้าแห่งความรักนั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า พระพุทธเจ้าของฉัน เป็นหนึ่งในงานเขียนพุทธประวัติที่น้อยชิ้นที่บรรจุเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้สามารถสื่อถึงเด็กๆ ในปัจจุบันสมัยโดยเฉพาะ ตั้งแต่

ชีวจิต การใช้ชีวิตอย่างเข้าใจธรรมชาติ

ดร.สาทิส อินทรกำแหง·เขียน
 หน้า ๑๐๕ หน้า ราคา ๔๐ บาท
 สำนักพิมพ์ อตัมมโย

ถ้าสิ่งเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติ
 อย่างถูกต้อง จะทำให้ชีวจิตเป็น
 ปรกติ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
 และยังเอื้อเพื่อให้จิตใจสุขสงบ
 ด้วย คุณหมอมเรียกแนวทางนี้ว่า
 “ชีวจิต” และอธิบายว่า

“การปฏิบัติตามแนวชีวจิต
 จะมุ่งไปในด้านการสร้างสุขภาพ
 กายและใจก่อน โดยการใช้อาหาร
 สุขภาพ การใช้เครื่องอุปโภค
 บริโภคที่มาจากธรรมชาติหรือ
 ใกล้กับธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่
 จะทำได้ ในขณะที่เดียวกัน ชีวจิต
 ความเป็นอยู่ก็ต้องเป็นไปตาม
 ธรรมชาติ คือใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์
 และเรียบง่าย โดยเหตุที่สังคม
 ปัจจุบันได้เปลี่ยนไปยึดเรื่องวัตถุ
 นิยมมากมายเหลือเกิน จึงควร
 พยายามละเรื่องวัตถุนิยมให้มาก
 ที่สุดที่จะทำได้” (น.๗)

ฟังดูจะรู้สึกได้ว่า แนว
 ทางชีวจิตที่พัฒนามาจากแนวคิด
 ของฝรั่ง ๒ ประการคือ Wholistic
 และ Macrobiotics จะใกล้เคียง

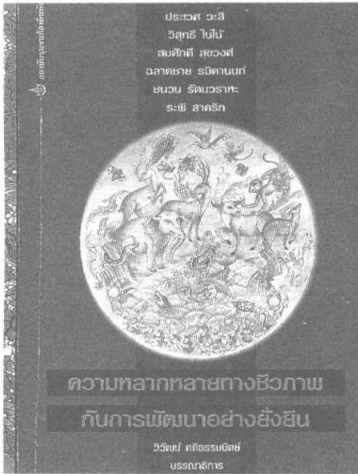
กับหลักปฏิบัติตามพระวินัยที่เน้น
 การกินอยู่อย่างเรียบง่ายนี้เอง
 คุณหมอม ยังเรียกการปฏิบัติตาม
 แนวนี้ว่าเป็นการกระทำด้วยปัญญา
 ดังที่ยกพุทธภาษิตไว้ในคำนำว่า
 “ปัญญา วิสุขมตฺติ แปลความว่า
 บุคคลย่อมบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา
 หมายความว่ามีความรู้ที่ถูกต้อง
 ในการดูแลรักษาจิต ย่อมจะทำให้
 มีชีวจิตและสภาพแวดล้อมดีด้วย”

หากสนใจว่าการปฏิบัติ
 ตามแนวชีวจิตเป็นอย่างไร การ
 รับประทานอาหารตามธรรมชาติ
 เป็นอย่างไร เรื่องการออกกำลังกาย
 และการพักผ่อน ปกิณกะอื่น
 ฯลฯ ควรหาอ่านได้จากหนังสือ
 ชีวจิตฯ นี้ เพราะมีคำอธิบายและ
 ตัวอย่างที่ถ่ายทอดความเข้าใจ ยัง
 แกรมด้วยสูตรสำเร็จสำหรับคนที่
 ไม่ต้องการยอหยั่งหนังสือมากอย่าง
 เช่น “ข้อแนะนำบางอย่างเพื่อให้
 เกิดสุขภาพที่ดี” (น.๑๐) “สูตร
 สร้างตัวเองให้เป็นคนใหม่ภายใน
 ๑๔ วัน” (น.๑๒) เป็นต้น

“ชีวจิต.....อยู่ได้เพราะ
 ธรรมชาติ เรียนได้จากธรรมชาติ
 ศึกษาปรัชญาชีวิตจากธรรมชาติ
 ไม่มีธรรมชาติ ก็ไม่มีชีวจิต” (น.๖)

“นักวิชาการแนวใหม่ชาว
 ญี่ปุ่นเชื่อว่ามะเร็งตัวร้ายจะปรากฏ
 ภายหลังจากเหยื่อของมันมี
 อาการผิดปกติเรื้อรัง (เรียกตาม
 ภาษาวิชาการว่า “ภาวะก่อนมะ-
 เร็ง”) คาดว่าคนอเมริกัน ญี่ปุ่น
 กับประชากรในโลกพัฒนาหรือ
 โลกผู้มีอันจะกินถึงร้อยละ ๘๐-๙๐
 กำลังอยู่ในภาวะดังกล่าว” (น.๑๘
 -๑๙) คุณหมอมสาทิสกล่าวไว้อย่าง
 น่ากลัวในหนังสือเล่มนี้ และอธิบาย
 สาเหตุว่า เป็นเพราะสภาพ
 ชีวจิตมนุษย์ที่อยู่ห่างจากธรรมชาติ
 มากเกินไป และการกินอยู่อย่าง
 ไม่ปกติ

คุณหมอมสาทิสอธิบายต่อ
 มาถึงปัจจัย ๖ อย่างที่มีผลต่อชีวจิต
 มนุษย์คือ อาหาร น้ำ อากาศ
 สิ่งแวดล้อม สภาพชีวิตประจำวัน
 และการรักษาตัว ถ้าสิ่งเหล่านี้
 ผิดปกติ ร่างกายจะเจ็บป่วย แต่

ความหลากหลายทางชีวภาพ กับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ประเวศ วะสี, วิสุทธิ์ ไบไม, สมศักดิ์ สุขวงศ์,
ฉลาดชาย รมิตานนท์, ชนวน รัตนวรหะ, ระพี สาคริก เขียน
วิวัฒน์ คติธรรมนิต บรรณานิการ
หน้า ๒๔๖ หน้า ราคา ๘๐ บาท
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

เป็นความจริงที่ว่า ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมในเมืองไทย ใกล้ถึงจุดหายนะภัยเข้าไปทุกทีๆ แล้ว ต้นเหตุแห่งหายนะกรรมก็คือ การพัฒนาอย่างไม่ยั่งยืนนั่นเอง ที่ทั้งดูดซับตีมิททรัพยากรธรรมชาติอย่างตะกตะกลาม โดยปราศจากการถนอมรักษา อย่างถูกต้องและตั้งมั่น ทั้งยัง ขาดการเคารพนบต่อธรรมชาติอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จะ เรียกว่าเป็น “การทำลาย” หรือ “การฆาตกรรม” แทน “การพัฒนา” ก็ไม่ผิดแผกแต่ประการใด ดังนั้น จึงมีความเป็นจำเป็นที่จะต้องแสวงหาหนทางใหม่ ที่สว่างไสวและเกื้อหนุนต่อการดำรงชีวิตอย่างมีสมดุล โดยไม่เบียดเบียนทั้งเพื่อนมนุษย์ด้วยกันหรือ แม้แต่ธรรมชาติ ซึ่งก็คือ หนทาง

แห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ท่านผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้นำเสนอไว้นั่นเอง

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ไม่อาจมองข้ามความสำคัญและความจำเป็นของความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ไปได้ เพราะความหลากหลายทางชีวภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ต่อฐานอนาคตของการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นฐานการพัฒนาทรัพยากรพลังงาน ซึ่ง เป็นสิทธิอันชอบธรรมของประเทศ “ด้อยพัฒนา” ทั้งหลาย และเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพนี้ ไม่ควรให้ความสนใจ เฉพาะมิติทางวัตถุเท่านั้น แต่ควรนำมิติทางสังคม-วัฒนธรรม เข้ามาเชื่อมโยงด้วย เพราะถ้า ความหลากหลายทางชีวภาพเป็น

แหล่งสะสมความรู้ทางธรรมชาติ ฉันทัด ความหลากหลายทางสังคม-วัฒนธรรม ก็เป็นแหล่งสะสมความรู้จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติกันนั้น

จากกฎอนิจจังที่ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงล้วนเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงนั้น มีความเกี่ยวพันโยงใยอย่างเป็นปัจเจกการ (อิทัปปัจเจตตา) ฉะนั้นจึงไม่มีสิ่งใดดำรงอยู่อย่างแยกส่วน โดยไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ซึ่งแม้ จะมีความแตกต่างหลากหลายแต่ ก็เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นบูรณาการ (Integrity) ทั้งหลายทั้งปวง จึงเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า องค์รวม (Holism) จะเห็นได้ว่า ความหลากหลายทางชีวภาพนั้น เกื้อหนุน

ความหลากหลายทางชีวภาพนั้นไม่ได้มีอยู่ทุกที่ในโลก มี

จำเพาะแต่ประเทศในแถบร้อนเท่านั้น แน่หนอนว่าเมืองไทยของเรายังคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างชนิดที่ค่อนข้างสมบูรณ์ทีเดียว (แม้จะเทียบไม่ได้กับอดีต) เนื่องจากประเทศไทยมีลักษณะโดดเด่น คือเป็นแหล่งที่มีสิ่งมีชีวิตที่กำเนิดเฉพาะจุดเฉพาะแหล่งมาก และมีพืชพรรณบางอย่างที่กำเนิดเฉพาะพื้นที่เท่านั้น เช่น ตะเคียนหิน เคี่ยมคะนอง สะเดาปักษ์ คอแรน เป็นต้น

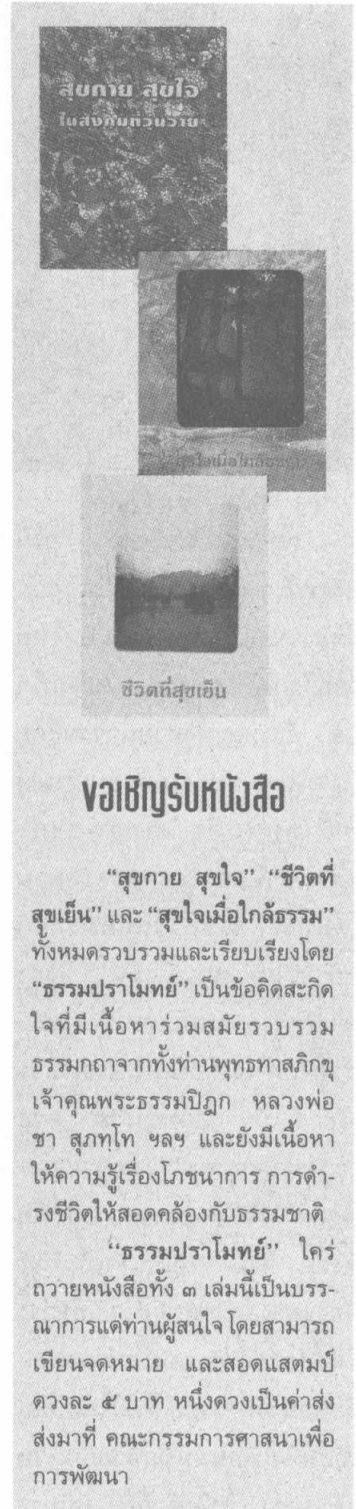
ส่วนคำกล่าวที่ว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา” ที่ถูกตีตราติดหนึบหนับมานั้น ไม่อาจใช้เป็นดัชนีวัดความเจริญรุ่งเรืองได้เสมอไป และการที่ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศนิยมวัดความเจริญรุ่งเรืองกันที่ตีกรามบ้านช่อง เทคโนโลยีอันทันสมัย ตัวเลขทางเศรษฐกิจ ฯลฯ แต่หารู้ไม่ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วเหล่านั้นอ่อนด้อยในความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทางชีวภาพหรือทางวัฒนธรรม จึงไม่น่าแปลกใจที่ผู้คนในประเทศพัฒนาแล้วยังคงยึดมั่นอยู่กับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจากแม่พิมพ์เดียวกันตามๆ กันไป

ในเล่ม นอกจากท่านจะได้สัมผัสกับงานเขียนทางวิชาการจากบุคคลสำคัญๆ อย่าง ประเวศ วะสี วิสุทธิ์ ไข่ม้วน สมศักดิ์ สุขวงศ์

ชนวน รัตนวราระ และระพีสาคริก แล้ว ยังมีผลสรุปจากการประชุมเสวนาเรื่อง “ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา” มาเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้กว้างไกลขึ้นไปอีก

โดยส่วนตัวแล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าการพัฒนาที่เป็นอยู่นั้น ดำเนินอย่างผิดแนวทางมาโดยตลอด ซึ่งถ้าหากไม่มีการทบทวนและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังแล้วละก็ คำว่า “สายเกินแก้” ก็จะถูกนำมาแทนที่แทนคำว่า “ยังไม่สาย” เมื่อนั้นความเจ็บปวดและความสูญเสียก็จะบังเกิดขึ้น ชนิดที่เราไม่ทันมีโอกาสดั่งตัวด้วยซ้ำไป สมกับคำกล่าวของอ.ประเวศที่ว่า

“ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งความรู้อันยิ่งใหญ่ที่ธรรมชาติสะสมไว้เป็นเวลาหลายพันปีรอคอยให้มนุษย์ไปศึกษาให้เข้าใจและใช้คุณค่าของความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ การทำลายความหลากหลายทางชีวภาพจึงเป็นการทำลายโอกาสของมนุษยชาติที่จะได้รับคุณค่าของความรู้ในธรรมชาติ ซึ่งจะไม่มีวันหวนกลับมาอีกเลย” (น.๒๑)

วอชิงตันหนังสือ

“สุขกาย สุขใจ” “ชีวิตที่สุขเย็น” และ “สุขใจเมื่อใกล้ธรรม” ทั้งหมดรวบรวมและเรียบเรียงโดย “ธรรมปราโมทย์” เป็นข้อคิดสะกิดใจที่มีเนื้อหาร่วมสมัยรวบรวมธรรมจากทั้งท่านพุทธทาสภิกขุ เจ้าคุณพระธรรมปิฎก หลวงพ่อชา สุภทฺโท ฯลฯ และยังมีเนื้อหาให้ความรู้เรื่องโภชนาการ การดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ

“ธรรมปราโมทย์” ใคว่ถวายหนังสือทั้ง ๓ เล่มนี้เป็นบรรณาการแด่ท่านผู้สนใจ โดยสามารถเขียนจดหมาย และสอดแสตมป์ดวงละ ๕ บาท หนึ่งดวงเป็นค่าส่งมาที่ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา

๑๒

ขลุ่ยขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย

๑ โอลิม ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย

๒ ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย

๑๓

๑ ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย

๒ ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย

๓ ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย
 ขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ยขลุ่ย

อนาคตของสังคมไทยไม่อาจแยกขาดจากอนาคตของสถาบันสงฆ์ การฟื้นฟูบทบาทของสถาบันสงฆ์ชั้นใหม่ จึงมีความหมายอย่างมากต่ออนาคตของสังคมไทย ในอดีตอย่างน้อย ๕๐ ปีเป็นต้นมาความเป็นผู้นำของสถาบันสงฆ์ได้ลดลงอย่างมาก เนื่องจากคุณภาพของพระสงฆ์ได้ลดน้อยถอยลงมาโดยตลอด สถาบันสงฆ์ได้กลายเป็นทางผ่านสำหรับคนเป็นอันมากได้เขยิบฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น นอกจากนั้น บทบาททางสังคมของพระสงฆ์ยังได้ถูกยื้อแย่งโดยรัฐ และสถาบันผู้เชี่ยวชาญต่างๆจนพระสงฆ์มีบทบาทเพียงแต่พิธีกรรมเป็นหลักสภาพเช่นนี้ทำให้สถาบันสงฆ์กับประชาชนเห็นต่างกันมากขึ้น หรือแม้จะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดอยู่บ้าง ก็เป็นไปในทางที่ไม่เกื้อกูล เช่น มุ่งส่งเสริมบริโภคนิยมแก่พระ เป็นต้น

ใน ๗-๘ ปีข้างหน้า แผนการทางด้านศาสนาควรให้ความสำคัญในเรื่องการฟื้นฟูบทบาททางสังคมของพระสงฆ์ (ซึ่งโยงไปถึงการส่งเสริมสามเณรและแม่ชีไปพร้อมกัน)

เค้าโครงงานด้านศาสนาในอนาคต

พระไพศาล วิสาโล

แนวทางการฟื้นฟูบทบาททางสังคมของพระสงฆ์มีดังนี้

๑) การศึกษาอบรม แบ่งเป็น
 ก) การศึกษาในระบบ (ทั้งของคณะสงฆ์และของรัฐ)
 ควรมุ่งที่การผลักดันให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานทางด้านปริยัติธรรมสำหรับพระ สามเณร และแม่ชีอย่างทั่วถึง โดยมีได้มุ่งที่

การบ่มเพาะให้เป็นศาสนทายาทเท่านั้น หากเป็นไปเพื่อการมีชีวิตที่ดีและเกื้อกูล ไม่ว่าจะบ่มบวชหรือฆราวาสในภายหลังก็ตาม
 ข) การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาทางเลือก ควรมุ่งที่การอบรมพระและแม่ชีให้มีความรู้สมัยใหม่ในด้านสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม การสื่อสาร และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
 เป้าหมายที่ควรกำหนดใน ๗-๘ ปีข้างหน้าคือ การมีคณะฝึก

อบรมแบบ Semi-professional ที่สามารถให้การอบรมแก่พระสงฆ์ ได้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง คณะฝึกอบรมอาจทำในรูปเครือข่าย หรือตั้งเป็นองค์กรหรือสถาบันก็ได้ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการอบรมสามเณรอย่างจริงจัง อย่างน้อยภายใน ๗-๘ ปีนี้ ควรมีสถานฝึกสามเณรแนวใหม่ ไม่น้อยกว่า ๕ แห่ง ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการทดลองหรือการทำเต็มรูป

๒) การสร้างเครือข่ายสนับสนุนพระสงฆ์

ปัจจุบันมีพระที่ทำงานด้านพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขมากขึ้น ภายใน ๗-๘ ปีนี้ ควรจะสามารถสร้างเครือข่ายพระอนุรักษ์หรือพระนักพัฒนาได้ทั่วประเทศ โดยแต่ละภาค การมีเครือข่ายของตนเองซึ่งครอบคลุมพระ ๓-๔ จังหวัดเป็นอย่างน้อย และควรส่งเสริมให้เครือข่ายพระสงฆ์เหล่านี้ร่วมมือกันทำงานในประเด็นที่เป็นปัญหาาระดับภูมิภาค นอกเหนือจากปัญหาาระดับท้องถิ่น

๓) ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างพระกับฆราวาสในลักษณะที่เกื้อกูล

ควรคาดหวังว่าภายใน ๗-๘ ปีข้างหน้า น่าจะมีความสัมพันธ์ ๒ ลักษณะเกิดขึ้น

ก) พระสงฆ์มีอิทธิพลในทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ในสังคมสมัยใหม่มากขึ้น โดย

-มีความสามารถในการเผยแพร่ธรรม-แก้ปัญหาชีวิตคนรุ่นใหม่โดยอาศัยสื่อสมัยใหม่ เช่น วิทยุ (จัดรายการตอบปัญหาคนรุ่นใหม่) วิดีทัศน์

-มีการประยุกต์พิธีกรรมที่สมสมัยและเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น

ข) การอุปถัมภ์เกื้อกูลพระโดยฆราวาส ทั้งในด้านความรู้ การศึกษา การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของพระ การเอื้อเพื่อให้พระเจริญในพระธรรมวินัย

ควรตั้งความหวังว่า ในอนาคตอันใกล้ เครือข่ายพระนักพัฒนาหรือพระอนุรักษ์จะมีฐานสนับสนุนในหมู่ประชาชนมากขึ้น และขณะเดียวกัน ประชาชนคนรุ่นใหม่ก็ให้ความสนใจและติดตามสนับสนุนงานด้านการพัฒนาของพระมากขึ้น

● **เสขิยธรรม ฉบับที่ ๒๒**
 พุทธภาคม-มิถุนายน ย่างเข้าเดือนหก ฝนก็ตกปรอยๆ แต่ในความเป็นจริง ฝนตกอย่างกะพ้ำรัว โดยเฉพาะทางเหนือ น้ำท่วมหลายจังหวัด เป็นการหักปลายปากกาเขียนทำนายไว้ตั้งแต่ต้นปีว่า “จะแล้งน้ำ”

● ได้ติดตาม “กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา” ซึ่งจัดประชุม ณ วัดประชาชุมพล อ.กุดชุม จ.ยโสธร เมื่อ ๒๕-๓๐ เมษายน เรื่องอื่นยังไม่ต้องพูดถึง เอาแค่สมาชิกของกลุ่มพูดคล่องก็เหลือเกินแล้ว เล่นเอาวิทยากรขาดๆ เกินๆ อย่างพระมหาประจวบ ปณญาที่ไปต้องมีอาการเหมือนคนเป็นหวัดลงคอ งานนี้อาจารย์เล็ก-ปรีดาเขียนรายงานไว้ในเล่มแล้ว

● ฝ่ายประธานกลุ่ม พระครูโรจนธรรมจารี พูดจาดี นิ่มนวล ได้เนื้อหาสาระ ฟังแล้วนឹมหูดีจิงเลย จัดว่าเป็นพระเถระหัวก้าวหน้ารูปหนึ่ง ภายในวัดของท่านก็รีนรมย์มาก เพราะมีป่าไม้แน่นชนิด ทั้งๆ ที่แวดล้อมด้วยทุ่งนา และใกล้กับตลาดอำเภอ กุดชุม น่าจะพูดได้ว่าเป็นที่อัศจรรย์แห่งหนึ่งของเมืองไทย

● กิจกรรมของวัดประชาชุมพลน่าสนใจหลายอย่าง เช่น โรงเรียนพิมพ์ดีดของวัด ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ฝึกหัด ไม่ต้องไปเรียนนอกวัด ให้คนเขาพูดเสียดสีเอาได้ว่า “เพื่อแย่งงานชาวบ้าน” นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนเด็กเล็ก ซึ่งเป็นยุทธการปลุกฝังพุทธศาสนาตั้งแต่เยาว์วัย มีรถคอยบริการให้ความสะดวก เขียนข้างรถไว้อย่างน่ารักว่า “โรงเรียนเด็กวัดประชาชุมพล” อ่านแล้วทำให้คิดไปไกลว่าเดี๋ยวนี้มีโรงเรียนเด็กวัดแล้วหรือ

● ส่วนพระครูสุภาจารวัฒน์ ตอนนี้ร่างกายแข็งแรงขึ้นมากแล้ว “ศีลพรต” ได้ไปเยี่ยมวัดของท่าน เมื่อวันที่ ๒๕ เม.ย. ๓๗ ยังประทับใจไม่หาย วัดท่าลาดเป็นวัดเล็กๆ แต่จัดระเบียบของวัดได้อย่างสวยงาม มีสนามหญ้าเป็นสัดส่วน รอบๆ วัดล้อมด้วยต้นไม้และมะม่วง แม้จะไม่ใช่วัดป่า แต่ความสะอาดทำให้ดูสบายตา อาคารมีเพียงแค่ ๒ หลัง ใช้งานได้สารพัด ไม่ดูเกะกะตาเหมือนบางวัด

● ออกจากกุดชุมแล้ว เลยไปอำนาจอเจริญเพื่อเยี่ยมพระครู

พระครูมงคลวรวัฒน์ วัดเทพมงคล สิ่งแวดล้อมภายในเหมือนเดิม แตกต่างขึ้นมาบ้างก็ตรงที่ต่อเติมอาคารเพื่อดัดแปลงรังของโครงการพักฟื้นผู้ติดยาเสพติด ซึ่งจะรับได้รุ่นละไม่เกิน ๑๐ คน เป็นชายล้วน เป็นความร่วมมือระหว่างวัดกับหน่วยงานของรัฐคือโรงพยาบาล ถ้าเป็นไปได้ด้วยดี ก็ถือว่าเป็นบทบาทหนึ่งที่จะช่วยพยุงสังคมนี้ให้กระตือรือร้นได้

● กลับจากอีสานมีคำพูดติดใจแว่วหูอยู่หลายประโยค “ให้น้อยไม่พอ ให้ใหญ่ล้น” เป็นการสะท้อนโฉมหน้าการพัฒนาประเทศของเราว่า เมืองที่ไม่พัฒนา ก็ขาดแคลนทุกอย่าง ส่วนที่พัฒนามีทุกอย่างจนเหลือเพื่อ

● อีกประโยคหนึ่ง “การศึกษาที่รัฐจัดขึ้นนั้น ก็เพื่อผลิตคนไปรับใช้ระบบอุตสาหกรรมนิยมมิใช่ระบบธรรมชาตินิยม” ยังผลให้ผู้จบการศึกษาไปอยู่กับท้องถิ่นไม่ได้ หากมันอยู่ได้ก็ไม่สามารถประกอบอาชีพตามที่เรียนมาได้ เพราะไม่ใช่เรียนเพื่ออยู่กับธรรมชาติ แต่ครั้งไปอยู่กับระบบอุตสาหกรรม ก็ไม่มีหน่วย-

งานรองรับได้เพียงพอ ภาวะว่างงานจึงเกิดขึ้น จึงน่าจะถือได้ว่า สอนมาเพื่อให้คนเป็นทาสของระบบ แทนที่จะเป็นไทและมีอิสระในการประกอบอาชีพ

● แล้วเป็นอันต้องไปเยี่ยมเมืองระยองอีกครั้งหนึ่ง เมื่อโครงการอาหารเพลเพื่อสามเณรมูลนิธิเด็ก จับมือกับศพพ. และอาศรมวงศ์สนธิ จัดสัมมนาเรื่องการศึกษาของสามเณรที่วัดเขาสาปของพระอาจารย์วิทยา จิตตรมโม ผู้เรื่อรนามของกลุ่มเสขิยธรรมเมื่อ ๗-๙ พฤษภาคมนี้

● วัดเขาสาปวันนี้มีอาคารโรงเรียนสามเณรเป็นตึก ๓ ชั้น ราคาประมาณ ๖ ล้านบาท จากการดำเนินการอย่างล้มลุกคลุกคลานเมื่อ ๘ ปี บัดนี้ได้ก้าวข่างมายืนอยู่ในแนวหน้าของโรงเรียนระดับเดียวกัน

● แม้โรงเรียนจะยิ่งใหญ่ขนาดไหนก็ตาม พระผู้ดำเนินการเกือบทุกแห่งมักจะโดดเดี่ยว เพราะขาดพระภิกษุใจสิงห์รูปอื่น ๆ ร่วมงานด้วย พระอาจารย์ทองสุข ถ้วยลายครามเอามาขัดสีฉวีวรรณเสียใหม่ จะร่วมงานกับพระอาจารย์วิทยาได้สักกี่ปี ยังไม่

อยากจะคิด ได้แต่ภาวนาว่าขอให้ นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ อะไรจะเกิดก็ขอให้มันเกิด แต่อย่าให้เกิดเร็วนักเลยพ่อนกขม้นเหลืองอ่อนที่นับถือ

● การประชุมปรึกษาหารือ เรื่องการจัดงานประชุมประจำปีของกลุ่มเสขิยธรรม อาศรมวงศ์สนธิ เมื่อ ๒-๓ พฤษภาคม ยังผลให้การประชุม ณ วัดอรัญญาวาส ขาดความกระชับ และขั้นตอนที่ตีเท่าที่ควร เพราะเพียงแค่ว่าพูดที่มีบางคนพูดเพียงแค่ว่าให้เหตุการณ์ผ่านไปว่า ค่อยไปกำหนดเอาในวันงาน ยังงอยู่เลยว่าเขา คิดอย่างไร?

● มีพระผู้ใหญ่ในกลุ่มหลายท่านบ่นว่า จัดไม่เป็นระบบเลย “ศีลพรต” ได้แต่สงสารเด็ก ๆ ศพพ. ซึ่งหวังจะพึ่งพามันสมองของพระคุณเจ้า มัวแต่เกยกันว่าใครจะเป็นผู้ชี้หน้าตี ความประสงค์มันต้องเป็นพระคุณเจ้า แต่เมื่อจุดไม่ระเบิด ก็จะโทษกันไปทำไม มี ปีนหน้าถ้าให้ตี มันต้องชดเชยแจ่มแจ้งเสียก่อน

● ที่ประชุมพูดถึงปัญหาต่างๆ เช่น การศึกษาของสงฆ์ การอนุรักษ์ป่าไม้ นักบวชสตรี

ฯลฯ เป็นการสะท้อนถึงปัญหาและวิธีแก้ อันเป็นบทสรุปเพื่อนำไปสู่ผลของการปฏิบัติต่อไป อันที่จริงมิใช่เป็นเรื่องซีเรียสอะไรนัก แต่ท่านสันติกโร พระฝรั่งจากสวนโมกข์ ท่านพูดให้เหตุผลได้น่าหนักดี ตามลักษณะของผู้คงแก่เรียน ทำให้หลายท่านต้องหยุดฟังท่านพูด

● เรื่องต่างๆ ที่พูดกัน ไม่มีเรื่องอะไรจะเคร่งเครียดและครั้นเคร่งเท่าเรื่อง “นักบวชสตรี” เสนอว่า พระไม่ให้โอกาสแก่โยมซีโยมซีไม่มีความปลอดภัยในวัดและขาดอิสระ ได้เถียงกันเกือบวงแตก

● อย่างไรก็ตาม หลายท่านเห็นด้วยที่จะให้มีนักบวชสตรีเข้าร่วมด้วยทุกครั้งที่มีการประชุมกลุ่ม และการประชุมครั้งนี้มีนักบวชสตรีที่อาวุโสกว่าเพื่อนคือแม่ชัชฎา ชิดใจ จากสำนักปฏิบัติธรรมสถิต จ.เพชรบูรณ์ เธอพูดว่าที่บวชนั้นไม่ใช่เกิดจากปัญหาที่คนส่วนมากคิดกัน แต่บวชด้วยศรัทธา

● หมึง-ชายเป็นของคู่กัน การจะพูดว่าพระรังเกียจชันั้นหาถูกไม่ หลายวัดไม่รับให้ชอยู่ด้วย

มิใช่เหตุผลอื่น เพียงแต่ท่านต้องการป้องกันพรหมจรรย์ของท่านเท่านั้นเอง เป็นเรื่องของน้ำตาลใกล้หมด พระคุณเจ้าทั้งหลายอย่าอวดดีไปนักเลย ตราบใดที่ท่านยังไม่ถ่ายบัลสวาระรดหัวแม่เท้าตัวเอง ก็อย่าเพิ่งคุยโว

● ชอบใจบุคลิกของ “สุธีโรภิกขุ” จากเขาวงบรรพตาราม จ.เลย จริงๆ พูดจาเรียบง่าย ไบหน่าอ้อมเอิบ จะพูดจะเดินก็เป็นไปด้วยอาการสำรวมตามบุคลิกพระป่า ท่านได้พยายามสะท้อนให้เห็นการศึกษานอกระบบ อย่างที่วัดป่าทั้งหลายได้สอนลูกศิษย์อยู่นั้น น่าจะเป็นแนวทางรักษาพระศาสนาได้ทางหนึ่ง แต่ถ้าให้ตีน่าจะถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรกันบ้าง

● อีกรูปหนึ่งมีความคล่องตัวสูง สามารถถ่ายทอดความคิดได้อย่างชัดเจน ในสายตาของ “ศีลพรต” แล้ว น่าจะไปได้ไกลในเวทีของนักเผยแผร์ คือ พระไพโรจน์ อนงคโณ สวนธรรมสากล สงขลา จะจัดเจนยิ่งขึ้นถ้าได้เพิ่มเติมส่วนที่เป็นหลักธรรมวินัยเข้าบ้าง มิใช่พุทธทาสลิสต์อย่างเดียว

● การประชุมปีนี้ได้รองประธานกลุ่ม กรรมการดำเนินงาน และกรรมการกลุ่มศึกษาย่อยอีกหลายรูป นัดประชุมอีกที่ ๙ ก.ค. นี้ที่สำนักงานศพพ. จะพูดถึงเรื่องใหญ่ๆ ที่ไม่สามารถพูดให้จบในที่ประชุมจ.น่านได้ เช่น เรื่องหนังสือเสขิยธรรม พระคุณเจ้าท่านใดจะรับอาสาดำเนินการบ้าง กองทุนเสขิยธรรมเพื่อการพัฒนา ข้อวัตรกลุ่มเสขิยธรรม คู่มือพระเสขิยธรรม ฯลฯ รายละเอียดและอนุสนธิจากการประชุมครั้งนี้ได้จากรายงานในเสขิยธรรมฉบับนี้

● นอกจากการตั้งกลุ่มดำเนินงานด้านต่างๆ แล้ว สิ่งที่เป็นรูปธรรมจากประชุมอีกอย่างก็คือ การแสดงฉันทานุมติมีหนังสือสนับสนุนและให้กำลังใจโยมฉลาดผู้อดอาหารมาแล้วเกือบเดือน (ขณะนั้น) เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ประชาชนใช้โดย เพราะถือเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม แล้วพระที่อยู่ฝ่ายธรรมะจะไม่สนับสนุนหรือไม่

● ในฐานะปัจเจกบุคคลพระย่อมมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้ทุกเรื่องว่าตนเห็นด้วย

หรือไม่เห็นด้วย การที่รับนิยัตติจากรัฐ ก็เชื่อว่าจะต้องเห็นด้วยทุกอย่างเหมือนรัฐ หรือการที่รับอาหารบิณฑบาตจากชาวบ้าน ก็เชื่อว่าจะต้องเห็นด้วยทุกอย่างเหมือนชาวบ้าน พระแตกต่างจากสัตว์เลี้ยงมากมายนัก แต่การแสดงออกในที่สาธารณะพึงระวัง เพราะพระนั้นเป็นสถาบันด้วย

● วันที่ ๑๖ มิถุนายน เป็นวันที่ทราบข่าวโยมฉลาดถูกจับข้อหาหมิ่นพระบรมชไม์ทราบบเป็นเกมส์ของใคร ทำให้เลิกอดข้าวโดยปริยาย สรุปรว่าล้มเหลว เพราะขาดแนวร่วมเป็นปีกแผ่นบทรียนการต่อสู้คือ ต่อไปต้องชัดเจน เข้าใจได้ง่าย และมีประเด็นเดียว ถ้าหลายอย่างก็มั่วเหมือนกลุ่มเสขิยธรรมนั้นแหละ เอ๊ะ! เกี่ยวอะไรกันด้วย

● เอ็ดมันด์ เบอริค เป็นใคร อยากทราบให้ไปอ่านหนังสือ *ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน* ของ เสน่ห์ จามริก พูดไว้อย่างน่าฟัง ขอยืมมาปิดท้ายว่า “การปฏิวัตินั้นกระทำขึ้นเพื่อสงวนรักษา ไม่ใช่ทำลาย”

กับ ธิมมิกสังคม ชุมนุม

ปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่ ๑

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

สวนโมกขพลารามจะมีงานประจำปีไม่มากนัก ๒๗ พ.ค. อันเป็นวันคล้ายวันเกิดท่านอาจารย์พุทธทาส เป็นอีกวันหนึ่งที่ศิษยานุศิษย์จำนวนมากจะมาร่วมกัน ทั้งพระภิกษุ สามเณร และอุบาสก อุบาสิกา ทั้งนี้ได้เพื่อมาเฉลิมฉลองดั่งคติทางโลก หากมาร่วมกันปฏิบัติธรรมถวายเป็นอาจารย์บูชา

ปีนี้ก็เช่นกัน คนจำนวนมากมาร่วมงาน “วันล้ออายุ” แต่ก็มีจำนวนน้อยลงไปถนัดตา ซึ่งพระปฏิคมที่นั่นกล่าวกับข้าพเจ้าว่า ทุกปีที่มีคนมาก เพราะพระท่านมักจะนำลูกศิษย์ติดตามมาด้วยเป็นคันธรถบัส แต่ปีนี้ ตั้งแต่วันเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา ก็มีคนน้อยแล้ว เมื่อถามถึงสาเหตุต่อไป ท่านก็สันนิษฐานเองว่า

“น่าจะเป็นเพราะท่านอาจารย์ดับไปแล้ว” นั่นเอง

หากเกือบขวบปีที่ท่านอาจารย์พุทธทาสได้ละจากสังขารไป ลูกศิษย์และศรัทธาจำนวนมากยังไม่เชื่อว่า “ท่านจากโลกนี้ไปจริงๆ” หลวงตาสไว นักบรรยายธรรมประจำโรงปั้นตอบข้อกังขาเรื่องนี้ อย่างมั่นใจว่า “ไหนใครว่าท่านตาย ท่านยังอยู่ที่นี่ อาตมาเชื่อว่าท่านยังอยู่ และไม่เคยรู้สึกท้อใจกับหน้าที่ที่ทำอยู่เลย มีแต่อยากจะทำงานให้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น”

“พุทธทาสยังไม่ตาย”

“ท่านพุทธทาสได้บอกไว้ล่วงหน้าก่อนแล้วว่า ท่านยังไม่ตาย เพราะพุทธทาสที่เป็นนามธรรมยังไม่ตาย ธรรมะคำสอนของท่านยังปรากฏอยู่เสมอ” น.พ.ประเวศ วะสี แพทย์ผู้มีบทบาทรักษาโรคของสังคมมากกว่าบุคคล ให้เหตุผลที่เชื่อว่าท่านพุทธทาสยังไม่ตายต่อคนจำนวนนับร้อยที่นั่งฟังอย่างเงิบสงบบนลานหินโค้ง เวทีธรรมกลางแจ้งของสวนโมกข์ ในโอกาสไปปาฐกถาพุทธทาสครั้งที่ ๑ ซึ่งจัดโดยองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กร ซึ่งเหตุที่ไม่ใช้คำว่า

ทำไม

ท่านพุทธทาสองค์เดียว
จึงมีอิทธิพลมากกว่า
มหาวิทยาลัย
ทั้งมหาวิทยาลัย?
เพราะว่าท่านสามารถ
เรียนรู้ได้จากทุกเรื่อง
จากทุกสถานการณ์
และทุกวัน ท่านบอกว่า
“เลี้ยงไก่ไว้เป็นครู
เลี้ยงสุนัขไว้เป็นครู”
จะเห็นได้ว่าถ้าเรา
ไม่มีความยึดมั่นถือมั่น
เราจะเรียนรู้ได้จาก
ทุกเรื่อง ทุกคน
ทุกเวลา แต่ถ้า
เราเกลียดคนอื่น
ที่คิดไม่เหมือนเราขึ้นมา
เราจะไม่ได้เรียนรู้

“ปาฐกถาพุทธทาสอนุสรณ์” ดัง
ที่นิยมใช้กันทั่วไปในการจัดกิจกรรมเพื่อรำลึกถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ก็ด้วยผู้จัดเชื่อว่าท่านพุทธทาสยังไม่ได้ละจากโลกนี้ไปนั่นเอง ก่อนรายการปาฐกถาในบ่ายวันที่ ๒๘ พ.ค. ครั้งนี้ ก็ได้มีการอ่านกลอน ชับเสภาที่ร้อยกรองโดยคุณแนวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ อย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถสะกดคนดูได้อย่างขลังด้วย

“คุณูปการของท่านอาจารย์พุทธทาส คือ ท่านเตือนนับตั้งแต่ตั้งสวนโมกข์เมื่อปี ๒๔๗๕ว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในโลก แต่ตอนนั้นไม่มีใครสนใจ จนปัจจุบันจึงเกิดวิกฤตการณ์โลกในด้านต่างๆ ขึ้น และแก้ไขได้ยาก เพราะเกิดจากมิจฉาทิฐิของแต่ละคน และโครงสร้างสังคมที่ส่งเสริมความรุนแรง” ปาฐกได้เริ่มเนื้อความของปาฐกถาและกล่าวถึงทางออกของวิกฤตการณ์นี้ว่าคือการสร้างให้เกิดปัญญา ซึ่งท่านอาจารย์พุทธทาสได้ทิ้งธรรมะ ๕ ประการที่จะส่งเสริมให้เกิดปัญญา ประการแรก ความมีอิสระทางปัญญาคือความไม่ยึดมั่นถือมั่น

ประการที่สองที่ท่านเสนอว่า ธรรมะคือธรรมชาติ เป็นกฎของธรรมชาติ ซึ่งองค์ความรู้นี้จะช่วยให้มองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสรรพสิ่งกับธรรมชาติ ซึ่ง

เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

ประการที่สามคือ คำสอนเรื่องอิทัปปัจจยา คือการมองทุกสิ่งอย่างเชื่อมโยง จะแก้ไขวิกฤตปัจจุบันที่มีสาเหตุเนื่องมาจากทัศนกรรมการมองแบบแยกส่วน อย่างเช่น

การมองคนแยกจากธรรมชาติ มองเศรษฐกิจเป็นแต่เรื่องของเงินหรือรายได้เท่านั้น และที่สำคัญคือไม่เห็นความสำคัญของความหลากหลายในธรรมชาติ ในสรรพสิ่งทั้งปวง ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคง

พุทธทาสตรีธรรมกับ อิสระภาพทางสังคม

นอกจากคำสอนเหล่านี้ยังมีธรรมะที่ปาฐกเรียกว่าเป็น“พุทธทาสตรีธรรม” ซึ่งก็คือปณิธาน ๓ ข้อของท่านอาจารย์ ที่ว่าจะช่วยให้พุทธศาสนิกหรือศาสนิกแห่งศาสนาใดก็ตาม เข้าใจถึงความหมายที่ลึกซึ้งที่สุดแห่งศาสนาของตน หนึ่งใน การทำความเข้าใจ

ทั้งนี้เพราะ
เราศึกษาโดย
เอาวิชาเป็นตัวตั้ง
ไม่ได้เอาความจริง
เป็นตัวตั้ง
ยิ่งเพิ่มวิชาต่างๆมากขึ้น
คนก็ยังไม่รู้ความจริง
มากขึ้น เราเรียน
ศาสตร์ต่างๆ
ด้านเทคนิควิธี
แต่ไม่เข้าใจความจริง
ของมนุษย์ สังคม และ
สิ่งแวดล้อม
เพราะฉะนั้น
“ศาสตร์” ต่างๆ
จะเป็นเหมือนอาวุธหรือ
ศาสตราที่มนุษย์
เอามาทำร้ายกัน
เหมือนคนป่าเถื่อน
ที่มีอาวุธคนละอัน
เป็นการเรียนเพื่อไปสู่
ความป่าเถื่อน
มากยิ่งขึ้น

อันติระหว่างศาสนา หนึ่ง และ
การตั้งเพื่อนมนุษย์ให้ออกมาเสีย
จากวัตถุนิยม หนึ่ง

“ทั้งหมดนี้จะนำไปสู่ความ
เป็นอิสระภาพ ซึ่งท่านพุทธทาส
พบว่าเป็นเรื่องที่มีความหมายมาก
สำหรับสังคมไทยและสังคมโลก
เพราะสังคมที่มีอิสระภาพจะมีแต่
ความสงบสุข” น.พ.ประเวศกล่าว
สรุปคุณูปการของมรดกธรรม
ของท่านพุทธทาสต่อสังคม และ
อธิบายเรื่องความมีอิสระภาพต่อ
ว่าหมายถึงการหลุดพ้นจากความ
บีบคั้นทั้ง ๔ ประการ คือทางกาย
จิต สังคม และปัญญา

อิสระภาพทางกายคือการ
ที่คนมีสุขภาพดี ซึ่งเชื่อมโยงกับ
การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี การหลุด
พ้นจากความบีบคั้นทางจิต คือ
จิตที่เข้าใจถึงความหลากหลาย
ทางธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจ
ธรรมชาติ ความบีบคั้นทางสังคมคือ
โครงสร้างทางสังคมที่อยู่ดิฐธรรม
เอารัดเอาเปรียบ จึงต้องแก้ไขให้
คนหลุดจากแอกทางสังคมนั้น
และสุดท้ายคือการหลุดจากความ
บีบคั้นทางปัญญา ซึ่งอาจารย์ถือ
ว่ามีความสำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้
อาจารย์ชี้ว่าระบบการศึกษาใน
ปัจจุบันไม่ได้ทำให้คนเกิดปัญญา
เพราะไม่ได้สอนถึงความสำคัญ
ของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ
ใจกว้าง และปัญญาที่ได้จากการ
เจริญสมาธิภาวนา

“ความรู้ทางปัญญากำลัง
หมดไปจากโลกในปัจจุบัน นัก
เรียนไม่มีความสุขจากการเรียน
เพราะครูสอนไม่เก่ง สอนไม่
ได้อย่างแจ่มแจ้ง การที่จะหลุด
พ้นจากความบีบคั้นทางปัญญาได้

ต้องมีความสามารถจะเรียนรู้
ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องในอดีต
และปัจจุบัน กรีกบอกว่า ไม่มี
มนุษย์คนใดสามารถข้ามแม่น้ำ
สายเดียวกันได้มากกว่าหนึ่งครั้ง
เพราะสิ่งต่างๆ ล้วนเป็นอนิจจัง
ถ้าไม่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะเกิด
ความตึบตันทางปัญญา”

“ทำไมท่านพุทธทาสองค์
เดียวจึงมีอิทธิพลมากกว่ามหา
วิทยาลัยทั้งมหาวิทยาลัย? เพราะ
ว่าท่านสามารถเรียนรู้ได้จากทุก
เรื่อง จากทุกสถานการณ์ และ
ทุกวัน ท่านบอกว่า “เลี้ยงไก่ไว้
เป็นครู เลี้ยงสุนัขไว้เป็นครู” จะ
เห็นได้ว่า ถ้าเราไม่มีความยึดมั่น
ถือมั่น เราจะเรียนรู้ได้จากทุก
เรื่อง ทุกคน ทุกเวลา แต่ถ้าเรา

เกลียดคนอื่นที่คิดไม่เหมือนเรา ขึ้นมา เราจะไม่ได้เรียนรู้”

“เพราะฉะนั้นจึงต้องมีใจกว้าง มองเห็นความหลากหลาย ซึ่งจะทำให้มนุษย์เรามีความสุข มีศักยภาพไม่สิ้นสุด และมีความรักต่อผู้อื่น” อาจารย์กล่าวสรุป ลักษณะและความสำคัญของการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

จากองค์ความรู้เหล่านี้เอง ที่อาจารย์โยงไปสู่ความหมายของ “อัมมิกสังคม” ซึ่งเป็นหัวข้อการปาฐกถาในวันนั้นว่า “อัมมิกสังคม ก็คือสังคมที่มีอิสรภาพ หลุดพ้นจากความบีบคั้นทั้ง ๔ ทวง คือ ทั้งทางกาย จิต สังคม และปัญญา”

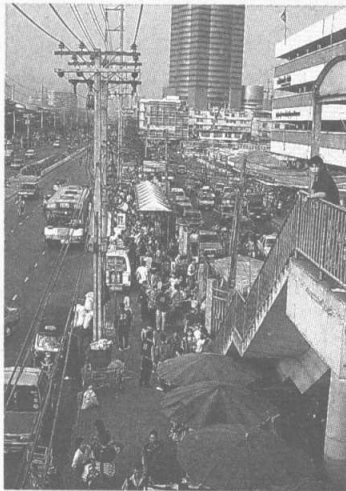
แต่แม้ว่าธรรมะจะเป็นสิ่งที่ดีงาม แม้วามรดกธรรมที่ท่านอาจารย์พุทธทาสทิ้งไว้จะมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่อาจารย์เสนอว่าเพียงการสอนธรรมะตามหลักพุทธศาสนายังไม่เพียงพอที่จะเยียวยาวิกฤตการณ์ต่างๆ ในโลกขณะนี้ได้ ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจกับมิติทางสังคมด้วย

“ชาวพุทธสนใจเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ถึงพุทธจะเป็นของดี ถึงจะมีการนำพุทธศาสนาเข้าไปช่วยแก้ไขปัญห สังคม แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะไปสนใจแต่ในแง่ของตัวคนเดียว ไม่สนใจทั้งสังคม ท่านอาจารย์พุทธทาสพูดเรื่องไม่เห็นแก่ตัวมา ๖๐ ปี แต่คนรอบข้างที่เห็นแก่ตัวก็มี

มากขึ้นเรื่อยๆ เป็นเพราะอะไร เป็นเพราะขาดมิติทางสังคม”

อัมมิกสังคม

จากอารัมภบทนี้เอง อาจารย์ได้นำเราเข้าสู่การวิเคราะห์

วิกฤตการณ์ทางสังคม ซึ่งท่านเรียกว่าเป็น “อัมมิกสังคม”

วิกฤตการณ์แรกคือ วิกฤตการณ์คนจน ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมี การพัฒนาไปตามแนวทางในปัจจุบันมากเท่าไร ช่องว่างระหว่างคนร่ำรวยและคนยากจนก็ห่างออกจากกันมากขึ้นเท่านั้น “คนในโลกเพียง ๒๐% เป็นเจ้าของรายได้และทรัพย์สิน ๘๑.๗% ขณะที่คนจนอีก ๒๐% เป็นเจ้าของทรัพย์สินเพียง ๑.๕๖% ของที่มีอยู่ในโลก และทุกปีจะมีเด็กตายเพราะความยากจนเป็นจำนวน ๒๐ ล้านคน” อาจารย์อ้างตัวเลขเพื่อยืนยัน

วิกฤตการณ์ต่อมาคือ วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมที่กำลังคุกคามมนุษยโลก รวมทั้งวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ ซึ่งอาจารย์ชี้ว่ามีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งมาก แต่คนไม่ค่อยสนใจ

อีก ๓ ประการหลังเป็น วิกฤตการณ์ของ “เครื่องมือในการแก้ไขปัญหา” อย่างแรกคือ วิกฤตการณ์ทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากสถาบันทางการเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะไม่มีนักการเมืองที่มีคุณภาพ นอกจากนั้นระบบการปกครองที่รวมศูนย์อำนาจหรือมีการกระจายอำนาจอย่างไม่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดความเครียดขึ้นในระบบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ เช่นเดียวกับวิกฤตการณ์ในระบบราชการ ซึ่งเต็มไปด้วยปัญหาการคอร์รัปชัน และไม่เข้าใจความคิดของราษฎร

วิกฤตการณ์ของเครื่องมือ ประการสุดท้ายคือ วิกฤตการณ์ทางการศึกษา ซึ่งระบบการศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถทำให้คนรู้ความจริงได้ เพราะวิถีชีวิตที่ต่างกันระหว่างคนเมืองกับคนชนบท

“คนในปัจจุบันมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันมาก คนในเมืองอยู่ในสิ่งแวดล้อมเทียม เขาไม่รู้ว่าน้ำมาจากไหน มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้สายและสงเสริม ไม่รู้ว่า

พี่น้องในชนบทเขาหาหน้าลำบาก
 อย่างไร คนไปศูนย์การค้าก็ไม่
 เข้าใจว่าตัวเองกำลังสนับสนุน
 การทำลายสิ่งแวดล้อม เพราะ
 ศูนย์การค้าต้องใช้ไฟฟ้าอย่าง
 มหาศาล ซึ่งได้มาจากการทำลาย
 สิ่งแวดล้อม การทำลายป่าไม้”

ระบบมหาวิทยาลัยนอก
 จากจะเป็นแหล่งที่ทำให้คนโง่งง
 เพราะเรียนรู้อะไรต่าง ๆ มาเพียง
 ด้านเดียว ยังทำให้ผู้เรียนไม่
 สามารถนำวิชามาเชื่อมโยงกับ
 สังคมได้ และเพราะขาดจริยธรรม
 จึงนำความรู้ที่มีมาเบียดเบียนซึ่ง
 กันและกัน จนนำไปสู่ความรุนแรง
 ในสังคม

“อย่างเรื่องกฎหมายจะนำ
 ไปสู่ความรุนแรงในสังคม เพราะ
 คนมันแต่ไปยึดกับกฎหมาย โดย
 ไม่หันต่อความเปลี่ยนแปลงทาง
 สังคม คนเรียนกฎหมายจะเรียน
 มาทางเทคนิค เพื่อใช้ในการ
 ตัดสิน แต่ไม่ได้นำมาใช้เพื่อให้
 เกิดปัญญา นักศึกษาเศรษฐ-
 ศาสตร์ก็หวังอยากจะได้แต่เงิน
 แพทย์ก็เห็นแต่ไข้ ไม่เห็นคน
 เห็นเป็นส่วนๆ เพราะเรียนมาไม่
 ครบ นักรัฐศาสตร์ไม่สามารถ
 พัฒนาประชาธิปไตยได้ เพราะไป
 คิดว่าประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง
 ละเลยความสำคัญของบทบาท
 ของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เพราะ
 ไม่เข้าใจสังคม

ทั้งนี้เพราะเราศึกษาโดย

เอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาความ
 จริงเป็นตัวตั้ง ยิ่งเพิ่มวิชาต่างๆ
 มากขึ้น คนก็ยิ่งไม่รู้จักความจริง
 มากขึ้น เราเรียนศาสตร์ต่างๆ
 ด้านเทคนิควิธี แต่ไม่เข้าใจความ
 จริงของมนุษย์ สังคม และสิ่ง-
 แวดล้อม เพราะฉะนั้น “ศาสตร์”
 ต่างๆ จะเป็นเหมือนอาวุธหรือ
 ศาสตร์ที่มนุษย์เอามาทำร้ายกัน
 เหมือนคนป่าเถื่อนที่มีอาวุธคนละ
 อัน เป็นการเรียนเพื่อไปสู่ความ
 ป่าเถื่อนมากยิ่งขึ้น (educated into
 barbarianism)”

จากวิกฤตการณ์ทั้ง ๖
 ประการนี้นำไปสู่วิกฤตการณ์ใหญ่
 คือ วิกฤตการณ์ทางสังคม ซึ่ง
 ภาพที่ชัดเจนคืออัตราการเกิด
 อาชญากรรมที่สูงมากขึ้นเรื่อยๆ
 และการละเมิดศีลทั้ง ๕ ข้อ
 อย่างกว้างขวาง แต่ทั้งนี้อาจารย์
 ชี้ว่าสาเหตุไม่ได้เกิดจากความ
 เสื่อมลงของศีลธรรมเพียงอย่าง
 เดียว หากเกิดจากโครงสร้าง
 สังคมที่เป็นอยู่มีความรุนแรง
 และได้รับผลกระทบต่อมาจากใน
 ระดับโลกด้วย เพื่อจะช่วยให้เข้าใจ
 ผลกระทบของโครงสร้างทาง
 สังคมที่มีต่อวิกฤตการณ์ของมนุษย์
 อาจารย์ได้กล่าวเปรียบเทียบว่า

“เหมือนกับไก่ ถ้ามันหา
 กินอยู่ตามชายป่าทั่วไป ก็จะมี
 การทะเลาะกันน้อย แต่ถ้าเอาสุ่ม
 มาครอบไว้ แล้วจำกัดอาหาร ไก่
 ก็จะทะเลาะกัน จะจิกตีกันมาก

แต่ทั้งนี้ไม่ได้แปลว่าไก่เลว แต่
 เป็นเพราะมีโครงสร้างเข้ามากา-
 หนดให้ทำอะไรโดยที่ไม่ตั้งใจ
 เช่นเดียวกับมนุษย์ ปัญหาที่เกิด
 ขึ้นไม่ใช่เพราะมนุษย์เลวร้าย
 แต่มนุษย์เองก็ไม่มีอิสระ เพราะ
 ถูกระบบทางสังคมครอบงำไว้อยู่”

“สังคมสมัยพุทธกาล ต่าง
 คนต่างอยู่ คนสามารถพึ่งตนเอง
 ได้ ไม่เข้าไปเชื่อมต่อกัน ไม่มี
 ผลกระทบต่อกันและกัน แต่เดี๋ยว
 นี้เรื่องของประเทศหนึ่งมีผลกระทบ
 ต่อกัน อย่างสหรัฐออกพระ-
 ราชบัญญัติการเกษตร (Farm Act)
 จะมีผลกระทบต่อส่งออกทาง
 การเกษตรของเรา ไม่เคิล แจ็ค-
 สันมีอิทธิพลต่อคนทั้งโลก เพราะ
 มีการเข้ามาเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะ
 ในเรื่องของอำนาจ”

“เพราะฉะนั้น ชาวพุทธ
 จึงต้องเข้าใจความเชื่อมโยง ไม่
 เช่นนั้นจะไม่มีพลังมากพอจะไป
 ต่อต้านพลังแห่งอภุศลมูลที่เชื่อม
 โยงกันอยู่ทั่วโลกได้ อย่างอหิ-
 นาทานที่กลายเป็นมหาอหิณา-
 ทานไป เช่น การปันหุ้น และ
 ระบบต่างๆ ที่สามารถล้วงกระ-
 เป้าทุกคนได้ เพราะโครงสร้างจะ
 มันเงินไปสู่คนรวยหมด คนจนจะ
 ไม่ได้อะไรเลย ไม่ใช่เรื่องที่ว่าคน
 แต่ละคนจะทำดีหรือไม่ดีแล้วจะ
 ได้ผลเฉพาะตัวเท่านั้น”

สาเหตุและทางออก จากวิกฤตการณ์

สาเหตุที่ทำให้เกิดวิกฤตทางสังคมดังกล่าวก็คือ การที่โครงสร้างพื้นฐานของสังคม โดยเฉพาะตัวครอบครัวและชุมชนมีความอ่อนแอ แต่เดิมทั้งสองสถาบันเป็นเครื่องรักษาศีลธรรมได้ดีที่สุด คนในชุมชนจะควบคุมกำกับกันเองอย่างทั่วถึง แต่ปัจจุบันสังคมกำลังขาดความเป็นปึกแผ่น กำลังล่มสลาย เพราะดำเนินไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้อง ขาดปัญญา เป็นเหตุให้ขาดภูมิคุ้มกัน และไม่สามารถต้านทานความเสื่อมทรามทางจริยธรรมที่คุกคามเข้ามาได้

“สังคมทั่วโลกกำลังขาดความเป็นปึกแผ่น (social cohesion) และกำลังล่มสลาย (social disintegration) แต่โลกกำลังต้องการความเป็นปึกแผ่น เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม เหมือนปลาที่ต้องอยู่เป็นฝูงๆ ต้องมีการจัดองค์กร (organization) เพราะจะสามารถเผชิญและหลบหลีกอันตรายได้ดีกว่า”

“ถ้ามีความเป็นปึกแผ่นทางสังคม ใครจะทำอะไร ทุกคนจะรู้ถึงกันหมด และถ้าในชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน สิ่งนี้จะ เป็นเครื่องกำกับพฤติกรรม เป็นโครงสร้างทางศีลธรรม รวมทั้งวัดจะเป็นจิตวิญญาณของชุมชน

วัดกับบ้านจะควบคุมซึ่งกันและกัน ในโลกนี้ไม่มีวัดฤดูใดที่ลอยตัวอยู่คนเดียวได้ ต้องมีความสัมพันธ์เป็นระบบ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจปัจจุบัน เราเอาเงินเป็นสำคัญ ไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนและครอบครัว ต้องมีการออกไปรับจ้างแรงงานนอกหมู่บ้าน ไม่ได้อยู่กับครอบครัว จึงเกิดความเครียดมากขึ้นและชุมชนล่มสลาย” อาจารย์ให้บรรดาอธิบายถึงภาพและสาเหตุของความล่มสลายทางสังคม อันเป็นเหตุแห่งวิกฤตการณ์ใหญ่ ๗ ประการที่กล่าวถึงข้างต้น

ทางออกสำหรับปัญหาเหล่านี้คือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคม ซึ่งต้องเริ่มจากทำให้ทั้งครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็ง ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องหนุนเสริมหลายทาง ในฝ่ายของรัฐจะต้องเลิกระบบรวมศูนย์อำนาจในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร โดยควรให้เป็นหน้าที่ของชุมชนท้องถิ่น ตัวระบบเศรษฐกิจที่เป็นมิชญาเศรษฐกิจ ก็ต้องเปลี่ยนมาคำนึงถึงเพื่อนมนุษย์ ครอบครัว สิ่งแวดล้อม และสังคมมากขึ้น ไม่ใช่มุ่งเน้นแต่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว ในขณะที่เดียวกัน แต่ละชุมชนต้องรวมตัวกันเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานด้านต่างๆ เมื่อทำได้ดังนี้แล้ว รัศมีก

สังคมจะเกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ ซึ่งจะทำให้เกิดศักยภาพที่ไม่มีสิ้นสุด และทุกคนมีความสุขมากจากการทำงานร่วมกัน แต่ทั้งนี้ยังมีปัจจัยหลักอีกหลายประการที่จะทำให้เกิดความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งคือ

ประการแรก จะต้องมีการพัฒนาทางจิตวิญญาณ ต้องสร้างให้มีความเอื้ออาทร เกิดความรัก ความผูกพันทางจิตวิญญาณ เป็นการสมานเข้าหากัน ซึ่งจะทำให้เกิดพลังมาก อย่างเช่นการอาศัยความเชื่อของศาสนาเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตวิญญาณของคนในสังคม เป็นต้น

ประการที่สอง จะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งอาจารย์เน้นคุณลักษณะสำคัญ ๒ ประการ คือการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ในทุกหมู่คนในชุมชน เพื่อจะทำให้สามารถควบคุมพฤติกรรมซึ่งกันและกันได้ จะพูดถึงการศึกษาของคนเพียงส่วนน้อยไม่ได้ นอกจากนั้นการเรียนรู้จะต้องเรียนจากของจริง มีการเข้าไปสัมผัสอย่างจริงจัง (interactive learning through actions) มิเช่นนั้นผู้เรียนจะไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าไปทำงานพัฒนาชุมชน

ประการสุดท้ายชุมชนจะต้องมีการจัดการ (management) และต้องมีการจัดรูปองค์กรด้วย

ในตอนเย็นวันนั้น เรายังมีรายการเบาๆ อีกรายการหนึ่งคือ การเสวนาเรื่อง “**เครดิตชีวิตของท่านพุทธทาส**” ซึ่งได้สานุศิษย์สำคัญทั้งพระภิกษุและฆราวาสมาร่วมเสวนา ทำให้ซาบซึ้งในธรรมปฏิบัติของท่านอาจารย์พุทธทาสมากขึ้นไปอีก ทั้งในเรื่องความมุ่งมั่นที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนา เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับจริตและความสามารถของแต่ละบุคคล ความอดทนและหนักแน่นต่อความยากลำบากประการต่างๆ ทั้งทางกายและใจ ฯลฯ

การอธิบายหลักพุทธธรรมให้สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่

เวทีเช้าวันต่อมาเป็นการอภิปรายเรื่อง “การอธิบายหลักพุทธธรรมให้สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่” มีวิทยากร ๔ รูป/ท่านคือ อูบาสิการัตน์จวน อินทรกำแหง พระสันติกโรภิกษุ คุณเดชา ศิริภัทร และคุณประชา หุตานุวัตร โดยมีคุณอรศรี งามวิทย์พงษ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ

อาจารย์รัตนจวนได้เริ่มการอภิปรายก่อน โดยชี้ให้เห็นว่าตัวธรรมะนั้นไม่มีปัญหา และไม่ได้ล้ำสมัย หากปัญหาอยู่ที่วิธีการนำเสนอต่างหาก ที่ทำให้คนรู้สึก

สามารถจะไปถึงได้ และไม่ล้า นำคำบางอย่างมาพูด เช่นเรื่อง อนัตตา เพราะถือว่าเป็นของสูง ตรงนี้เป็นคุณูปการของท่านอาจารย์พุทธทาสอย่างชัดเจนที่สามารถใช้คำพูดง่ายๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัยมาใช้เพื่อนำเสนอข้อธรรมที่ลึกซึ้ง

“เมื่อไม่นานสิ่งที่เป็หัวใจ เป็นแก่น เป็นรากฐานมาสอน ก็จะทำให้คนรู้สึกที่ไม่สามารถนำธรรมะนั้นมาใช้ได้ และอย่างที่ท่านอาจารย์สอนว่า “การทำงานเป็นการปฏิบัติธรรม” เป็นคำสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตยุคใหม่ เพราะคนสามารถปฏิบัติธรรมได้โดยไม่ต้องออกจากบ้านหรืองานเพื่อมาอยู่วัด” อ.รัตนจวนกล่าว ยกตัวอย่างการประยุกต์ธรรมะอย่างสมสมัยของท่านอาจารย์พุทธทาส

ท่านสันติกโรและคุณเดชาก็เห็นด้วยในประเด็นนี้ว่า ตัวธรรมะไม่มีปัญหาและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ล้ำสมัย (อวกาศ) หากสิ่งที่เป็นปัญหาคือการที่เราไม่สามารถเข้าถึงแก่นของธรรมะต่างหาก ทั้งนี้เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ คนในปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงความรู้ด้วยการภาวนา หรือ “ภาวนามยปัญญา” อันต่างจากสุดมยปัญญา (ปัญญาที่ได้จากการฟัง) และจินตมยปัญญา (ปัญญาที่ได้จากการคิด)

ขณะเดียวกัน คุณประชาเห็นว่าการอธิบายธรรมะเสียใหม่จะต้องมีอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นกับความเปลี่ยนแปลงของความคิดของผู้ฟัง (บริษัท) ซึ่งถือเป็นหลักการสอนธรรมะตามพุทธศาสนา ที่จะต้องรู้สภาวะจิตใจของผู้รับฟัง และต้องมีการเปลี่ยนภาษาที่ใช้ให้เหมาะกับยุคสมัย

อ.รัตนจวนได้เสริมต่อมากในประเด็นการเข้าถึงปัญญาด้วยการภาวนาที่ขาดไปในปัจจุบันว่าเป็นเพราะเราเรียนแต่ปริยัติ โดยไม่มีการปฏิบัติ จึงขาดปฏิเวธซึ่งไม่ครบองค์ประกอบของพุทธศาสนา

“ท่านพุทธทาสบอกว่าอย่ามัวไปสอนแต่จริยศึกษา แต่จะต้องสอนจริยธรรม คือต้องมีการปฏิบัติธรรมร่วมด้วย แต่ปริยัติที่ถูกต้องก็มีความสำคัญ เพราะจะช่วยทำให้เกิดความแจ่มแจ้ง เป็นการยกระดับที่จะเข้าสู่หัวใจของคำสอน” อ.รัตนจวนยกตัวอย่าง

ท่านสันติกโรสนับสนุนประเด็นนี้โดยบอกว่า ศาสนาจะต้องเป็นเรื่องที่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติ ท่านพุทธทาสสอนด้วยการให้ปฏิบัติ ไม่ต้องอาศัยความเชื่อ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตนซึ่งเป็นชาวต่างประเทศหันมาสนใจพุทธศาสนาตามแนวทางนี้ แต่คนทั่วไปจะ

เมื่อศาสนา มาก เพราะมีการสอนแบบยึดเยียด เป็นคำสอนแบบสำเร็จรูป

การอภิปรายต่อมาของวิทยากรสรุปได้ว่า จะต้องมีการทำให้ธรรมชาติมีส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทั่วไปด้วย โดยหลักก็คือจะทำให้คนมีความสุขมากขึ้น แต่ไม่ใช่เพราะความสุขจากการบริโภค แต่เป็นความสุขจากการกินน้อยอยู่น้อย และมีความสุขจากการปฏิบัติหน้าที่การงานมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปไม่ได้เลยถ้าขาดความเข้าใจธรรมชาติ

“ถ้าไม่มีธรรมชาติถูกต้องการทำงาน จะเกิดความทุกข์ การทำงานต้องเป็นการปฏิบัติธรรม” วิทยากรท่านหนึ่งสรุป

ในภาคบ่ายได้มีการเสวนาในหัวข้อเรื่อง “ธัมมิกสังคมกับชุมชน” ซึ่งผู้ร่วมเสวนามีทั้งพระภิกษุและฆราวาสที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานเผยแผ่ธรรมะและงานพัฒนา โดยเฉพาะนักพัฒนาที่มาจากภาคใต้ ได้มีการเสวนาร่วมกันถึงสถานการณ์ของชุมชนท้องถิ่นแต่ละชุมชนในขณะนี้ เพื่อพิจารณาว่าจะมีความเป็นไปได้มากเพียงใดที่ “ธัมมิกสังคม” จะเกิดขึ้นในสังคมทุกระดับตั้งแต่ระดับรากหญ้าได้เสนอไว้เป็นข้อเสนอเบื้องต้น

บางกกุลยา วัจวิญญู

ชาติ ๒ มีนาคม ๒๕๐๒
มรณะ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๖

พวกเราเรียกกุหลาบตามชื่อเล่นของเธอว่า “โหนก” ข้าพเจ้ารู้จักโหนกมาแต่ก่อนแต่งงานกับวิศิษฐ์ สมัยที่เธอทำหนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ข้าพเจ้าต้องคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพครั้งแรก โหนกเอาใจช่วยมาก หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นลงข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับคดีนี้ ที่มีเสียงเรียกร้องจากภายในภายนอกประเทศค่อนข้างบ่อย และมีบทความลงพิมพ์เนื่องๆ ไซ้แต่เท่านั้น โหนกยังห่วงใยมาถามสารทุกข์สุกดิบอยู่เสมอ

เมื่อแต่งงานกับวิศิษฐ์แล้ว ก็ยิ่งสนิทสนมกันมากขึ้นเป็นสองแรง แม้เมื่อเขาทั้งสองมีลูกด้วยกัน โหนกก็ยินดีช่วยเหลือเกื้อกูลงานของมูลนิธิเสรีธรรมโกเศศ-นาคะประทีปอย่างเต็มใจพวกเราจึงเสนอให้เธอเป็นกรรมการของมูลนิธิดังกล่าว เสียขายที่โรคร้ายเบียดเบียนปีศาจโหนกไม่สามารถร่วมมงานกับมูลนิธิฯ ได้นานและมากเท่าที่เธอปรารถนา แต่เธอก็เข้าหาธรรมชาติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาธรรมโอสถต่อสู้กับโรคร้ายอย่างรู้เท่าทันและอย่างปล่อยวาง จนวาระสุดท้ายเชื่อว่าเธอยอมไปสู่สุคติ

คุณกุหลาบ สายประดิษฐ์ได้
 รับการป้ายสีว่าเป็นคอมมิวนิสต์
 สำหรับนักนวนิยายฝีปากกล้าทาง
 การเมืองท่านนี้ ในช่วงเวลาอันรุ่ง-
 เรืองของเผด็จการทหารที่มีการต่อ-
 ต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างกว้าง-
 ขวาง ทางเลือกจึงมีอยู่แค่การกล้า-
 กลืนฝืนเงียบเสีย หรือไม่ก็ต้องเสี่ยง
 อันตรายจากการที่จะถูกเก็บ

กุหลาบ สายประดิษฐ์ หรือที่
 รู้จักกันดีในนาม “ศรีบูรพา” เลือกจะ

ค่าตอบแทนน้อย หากเป็นงานอัน
 ทำหายอุดมการณ์ แม้ว่าจะลงหลัก
 ปักฐานและมีชื่อเสียงมากแล้วในวง
 หนังสือพิมพ์ ท่านพบว่านวนิยาย
 เป็นช่องทางที่จะสามารถถ่ายทอด
 ความคิดได้อย่างลึกซึ้งและมีพลัง
 มากยิ่งกว่า

ท่านเป็นนักเขียนที่มีผลงาน
 มาก ซึ่งรวมทั้งบทความ และงาน
 แปลวรรณกรรมจากภาษาอังกฤษ
 เป็นไทยด้วย โดยนามปากกา “ศรี-
 บูรพา” มีความหมายว่า สัตบุรุษ
 แห่งบูรพทิศ

เมื่อเร็วๆ นี้ นักเขียนกลุ่มหนึ่ง
 ได้มาพบปะและอภิปรายกัน เกี่ยวกับ
 ชีวิตและงานของศรีบูรพา เพื่อจะ
 ช่วยรังสรรค์ให้มรดกของท่านสถาพร
 สืบไป และบางทีอาจเป็นการแก้ไข
 กล่าวหาคอมมิวนิสต์ที่เผด็จการทหาร
 ใส่ความท่านไว้ด้วย

“ท่านเป็นนักเขียนที่มีสำนึก
 ทางการเมือง” ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ ผู้
 แต่งเรื่อง ความรักของวัลยา โดยมี
 นามปากกาว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ กล่าว
 “และท่านยังเป็นนักเขียนที่มีส่วน
 ช่วยอย่างมากในการเรียกร้องให้เกิด
 สังคมที่มีความยุติธรรม และมีความ
 สมดุลระหว่างชนชั้นบนและล่างมาก
 ยิ่งขึ้น”

คุณศักดิ์ชัยยังได้เล่าเกร็ดเล็กๆ
 อันหนึ่งเกี่ยวกับท่าทีต่อต้านอย่าง
 เข้มแข็งต่อระบอบศักดินาของท่านว่า

“ภายหลังจากที่การใช้ราชทิน-
 นามได้ถูกยกเลิกไป (หลังการเปลี่ยน

“ศรีบูรพา” นักเขียน ผู้มีผลงานยืนยง

กุลชรี ดันสุภาพล

มีชีวิตอยู่เยี่ยงเสรีชน ผู้มีความคิดอัน
 เสรี ท่านได้เดินทางลี้ภัยจากประเทศ
 ไทยไปเมื่อปี ๒๕๐๒ โดยกลายเป็นผู้
 ลี้ภัยในประเทศจีน และไม่มีโอกาสจะ
 กลับมาเห็นถิ่นเกิดอีก

ท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๖
 มิถุนายน ๒๕๑๗ ปีนี้เป็นยี่สิบปีหลัง
 มรณกรรมของท่าน นักวรรณกรรม
 จำนวนมากได้จัดพิธีและกิจกรรมเพื่อ
 รำลึกถึงชีวิตอันกอบด้วยอุดมการณ์
 และความอาฆาตของ ท่าน โดยมุ่ง
 หวังมิให้ต้องสูญไปโดยเปล่าประโยชน์

เช่นเดียวกับนักเขียนจำนวน
 มากในสมัยของท่าน ศรีบูรพาเริ่มต้น
 จากวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งได้รับ

แปลงการปกครอง) รัฐบาลสมัย ๒๔๘๕ ได้เรียกประชุมนักหนังสือพิมพ์ เพื่อเจรจาให้มีการรื้อฟื้นขึ้นมา ในบรรดานักหนังสือพิมพ์ ผู้ที่ต่อต้านความคิดนี้อย่างเข้มแข็งคือคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์โดยท่านได้ต่อสู้จนกระทั่งเรื่องนี้จางหายไป”

วิทยากร เชียงกูร กวีผู้มีชื่อ ซึ่งปัจจุบันเป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนใจอ่านงานเขียนของศรีบูรพา

“งานของท่านมีอิทธิพลต่อทั่วทั้งสังคมไทยในตอนนั้น เยาวชนทุกคนต้องได้อ่านงานเขียนของท่าน ผมไม่เคยพบกับศรีบูรพาเป็นการส่วนตัว เพราะเกิดหลังยุคของท่านเป็นเวลา นาน แต่ผมได้เรียนรู้สิ่งต่างๆมากมาย จากงานของท่าน ซึ่งสามารถสะท้อนภาพที่เป็นจริงของสังคมได้เสมอมา และเป็นตัวแทนของชีวิตผู้คนและสภาพของสังคมในขณะนั้นๆ”

“สำหรับผมแล้ว ท่านไม่ได้เป็นทั้งคอมมิวนิสต์และคนที่สุดโต่ง ท่านเป็นเพียงนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ที่ซื่อตรงต่องานและตัวของตนเอง”

อย่างไรก็ตาม สังคมที่ไม่คุ้นเคยกับการตรวจสอบตนเอง ก็มักจะเข้าใจผิดต่องานของท่าน ซึ่งมักเสนอภาพในเงามืดของสังคมไทย งานเขียนจำนวนมากของท่านถูกตีตราต้องห้ามจากรัฐบาลในช่วงคริสต์ทศวรรษ ๑๙๕๐ อันเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะลบท่านออกเสียจากความรับรู้ของมหาชน

วิทยากร ได้ปฏิเสธความคิดเกี่ยวกับการเขียนโดยปราศจากอัตตวิสัย แม้ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง “กล่าวอย่างแท้จริงแล้ว งานเขียนทุกชนิดล้วนสะท้อนความคิดของผู้เขียน ซึ่งคุณอาจจะเรียกว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อก็แล้วแต่ แต่เป็นการไม่ถูกต้องที่จะประณามคนที่ยึดมั่นกับสิ่งที่ตัวเองเขียน สิ่งที่เราควรทำคือการศึกษาสาระที่นักเขียนต้องการจะสื่อออกมาหรือศึกษาความเชื่อของเขา”

วิทยากร กล่าวว่า ศรีบูรพาควรได้รับการยกย่องและความเคารพ เฝกเช่นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่อย่าง มรว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แม้ว่าท่านจะไม่มีภูมิหลังดึกดำบรรพ์ก็ตาม

“ท่านจบการศึกษาแค่โรงเรียนมัธยม แต่ท่านไม่เคยหยุดที่จะเรียนรู้ในยุคของศรีบูรพามีมหาวิทยาลัยเพียงหนึ่งแห่งคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หนังสือก็หาอ่านยาก แต่ด้วยความกระหายใคร่รู้ ศรีบูรพาได้ศึกษาโดยการทำงานและการอ่าน นี่เป็นเหตุให้ท่านสามารถก้าวมาเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ทรงภูมิรู้รอบด้าน

“จากบทความและหนังสือของเขา เราได้รับรู้ว่าศรีบูรพามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” วิทยากรให้ความเห็น

“ท่านเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ทำงานอย่างหนัก นอกจากงานหนังสือพิมพ์ ท่านยังมีงานแปลและงานนวนิยายอีก ครั้นเมื่อมีการสถาปนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็มอง
กันว่าท่านแก่เกินกว่าจะเป็นนักศึกษา
อีกครั้งหนึ่ง แต่ท่านก็ได้สมัครเข้า
เรียนและสำเร็จในวิชานิติศาสตร์และ
รัฐศาสตร์

“นอกจากนั้นในช่วงที่ยึดอาชีพ
หนังสือพิมพ์ ท่านได้เดินทางไป
ศึกษาวิชาการเมืองที่ประเทศออสเตรเลีย
เสียเสียสองปี ท่านมีจิตใจเยี่ยงครู
และมักจะสอนเพื่อนรุ่นน้องและคน
อื่นๆ แม้ว่าท่านจะไม่เคยเป็นครูจริงๆ
จริงๆ เลยก็ตาม” วิทยากรกล่าว

ดร.ขวัญดีอัครวณิชชัย อาจารย์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์ และผู้ทำการวิจัยงานเขียน
ของศรีบูรพา ให้ความเห็นว่า ใน
ระดับผิวเผิน งานเขียนของท่านไม่
ต่างจากของนักเขียนคนอื่นๆ ในยุค
ของท่านเลย

“อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นเอก-
ลักษณะคือ สาระด้านความคิดเห็นต่อ
สังคมที่ผู้เขียนพยายามถ่ายทอดให้ผู้
อ่าน ศรีบูรพาได้ถ่ายทอดสิ่งที่ท่าน
ได้เห็นและคิด ทั้งในบทความและ
นวนิยาย ท่านเป็นช่างหัตถกรรมทาง
ภาษาชั้นเลิศ และสาระของท่านก็
สามารถโยกคลอนความคิดผู้อ่าน

“ศรีบูรพาถือกำเนิดมาเป็นผู้
นำอย่างแท้จริง ทุกครั้งที่รัฐบาลสั่ง
ปิดหนังสือพิมพ์ของท่าน ท่านก็จะ
เปิดหนังสือพิมพ์ใหม่เสมอ ท่านมัก
เป็นผู้ริเริ่มและชักชวนเพื่อนฝูงให้
กลับมาทำงานกับหนังสือพิมพ์ฉบับ
ใหม่ของท่าน

“ยาขอบ ผู้แต่ง‘ผู้ชนะสิบทิศ’
ซึ่งเป็นนักเขียนร่วมสมัยกับศรีบูรพา
เขียนไว้ในคำนำของหนังสือว่า ช่วง
ที่กำลังจะพิมพ์หนังสือ ท่านป่วยเป็น
โรคทางเดินปัสสาวะ หากคนแรกที่
ยาขอบหวังพึ่งจะให้ช่วยก็คือศรีบูรพา”

สมัยนั้น ถือได้ว่าศรีบูรพา
เป็นสถาบันหนึ่งในวงการหนังสือ-
พิมพ์ ผู้ที่เข้าสู่วงการ มักจะต้องได้
รับการทดสอบจากท่านก่อนเสมอ
ซึ่งหากสอบผ่าน ก็ถือได้ว่า มีผลงาน
อันคู่ควรจะเข้าสู่วงการได้

ในปี ๒๕๓๑ มีการตั้งกอง-
ทุนศรีบูรพาขึ้นมาโดยคุณสุวัฒน์
วรดิฐ หรือ รพีพร ผู้มีโอกาสนอยู่
ใกล้ชิดและได้รับอิทธิพลจากศรีบูรพา
โดยกองทุนนี้ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน
บำนาญแก่นักเขียนไทย ที่มีส่วน
ช่วยเหลือสังคม และเพื่อจัดงาน
รำลึกถึงนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้
รวมทั้งยังมีกรมอบรางวัลประจำปี
แก่นักเขียนดีเด่นด้วย ซึ่งปีนี้ได้แก่
ส.ศิริรักษ์ นักเขียนและนักวิจารณ์
สังคมฝีปากกล้า

เก็บความจาก “A Writer Whose
Legacy Lives on” บางกอกโพสต์
๒๔ มิ.ย.๓๗

นายพิภพ ธงไชย

นายพิภพ ธงไชย เป็นผู้สนใจทำงานด้านการศึกษามาโดยตลอด โดยเฉพาะงานเกี่ยวกับเด็กภายใต้มูลนิธิเด็ก ซึ่งเป็นมูลนิธิที่นายพิภพเป็นกำลังหลักสำคัญมาแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อปี๒๕๒๑

กับ

บทบาทด้านศิลปวัฒนธรรม

ปัจจุบันมูลนิธินี้ได้มีบทบาทเด่นๆหลายด้าน ในด้านการศึกษาเพื่อเด็กที่ด้อยโอกาส โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นที่รู้จักและสนใจอย่างแพร่หลายมากแห่งหนึ่ง

การศึกษาสำหรับเด็กจากครอบครัวที่มีปัญหาต่างๆแห่งนั้น นายพิภพได้ให้ความสำคัญด้านการเรียนการสอนศิลปะเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการเรียนปกติธรรมดาทั่วไป ภายใต้หลักการให้ความรักและเสรีภาพ

ในการเรียนการสอนที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็กนั้น ได้พยายาม

ทุกทางเพื่อให้เด็กซึมซับความเป็นศิลปะ นอกจากเรียนวาดเขียน บั๊น ทอ ย้อม เหล่านี้แล้วยังสนับสนุนให้เด็กเล่นละครและดนตรี มีห้องเปิดเพลงที่มีรสนิยมให้เด็กคุ้นชินในความละเมียดละไมของเสียง รวมทั้งมีวิถีทัศน์ที่เป็นเรื่องศิลปะสาขาต่างๆไว้มายเพื่อความบันเทิงและประกอบการเรียนการสอนด้วย

ความพยายามในทางศิลปะเหล่านี้ มิได้จำกัดอยู่ในโรงเรียนดังกล่าว แต่นายพิภพ ธงไชยได้มีความพยายามสนับสนุนศิลปินที่มีชื่อเสียงทั่วไป ทั้งในด้านละครดนตรี และศิลปะของประเทศ ซึ่งมักจะนำผู้ผลิตงานศิลปะระดับผู้ใหญ่ให้ลงมาทำงานเพื่อเด็ก และได้ผลดี เป็นที่ตื่นตัวมากขึ้น

ดังจะเห็นได้ว่าเคยจัดแสดงละครเวทีสำหรับเด็ก โดยเชิญนักร้องนักแสดง นักเล่นีนาทขึ้นร่วมงานพร้อมนักบวงดนตรีสำคัญๆหลายครั้ง ได้รับความร่วมมือจากศิลปินต่างๆ และหน่วยงานอื่นๆ ด้วยดีเสมอ

การแสดงดังกล่าว ย่อมต้องใช้ความพร้อมหลายด้าน ซึ่งมักจะทำสำเร็จได้ก็แต่ในเมืองกรุง แต่นายพิภพ ธงไชย ได้คิดถึงผู้ที่ยด้อยโอกาสในชนบทห่างไกล หาทางให้ได้เปิดการแสดงตามหัวเมืองชนบทอีกส่วนหนึ่งด้วย

ความพยายามเหล่านี้ คือ

ความพยายามที่จะชี้ให้สังคมตื่นตัวในหลายด้าน เช่น การศึกษา ที่ควรสัมพันธ์อย่างสำคัญยิ่งกับศิลปะ ในฐานะศิลปะเป็นอาหารใจ เป็นสิ่งข่อมวิญญูณมนุษย์ให้ละเอียดละไม ปัญหาเด็กข่อมมิใช่สงครามห้กันเพียงด้านอาหารภายในแ่งนี้จะเห็นว่านายพิภพ ธงไชย ได้พยายามต่างไปจากองค์กรอื่นๆ ที่ทำงานแนวเดียวกัน

ในด้านวรรณศิลป์ นายพิภพ ธงไชย ได้พยายามสร้างงานด้านภาษาอย่างหลากหลาย ไม่เพียงตีพิมพ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก แต่วรรณกรรมที่จะเสริมช่วยให้ผู้ใหญ่เข้าใจเด็ก เข้าใจชีวิตและครอบครัว เช่น งานวรรณกรรมโลกที่ไม่อาจตีพิมพ์ได้ง่ายๆ ตามสำนักพิมพ์ทั่วไป เพราะกำไรน้อยและเสี่ยงต่อการขาดทุน นายพิภพ ธงไชย ก็พยายามสนับสนุนการพิมพ์หนังสือเหล่านี้ อาจได้แก่ นวนิยาย

คลาสสิก หนังสือเกี่ยวกับดนตรี นี่ไม่รวมหนังสือบทความ บทวิชาการ ที่ให้ความรู้ด้านการศึกษ้อื่นๆ ซึ่งนายพิภพได้ผ่านการเป็นบรรณาธิการและการจัดพิมพ์มามาก

กล่าวเฉพาะหนังสือเด็กได้แก่หนังสือภาพ นายพิภพ ธงไชย ยังได้ริเริ่มนำเสนอสิ่งดังกล่าวผ่านทางสมุดบันทึกประจำวัน (ไดอารี่) ซึ่งเป็นวิธีการที่ประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลายในประเทศนี้ นั่นคือสามารถทำให้ผู้ซื้อหรือผู้ใช้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่ถือนิทานภาพ เท่ากับว่าได้อยู่ติดใกล้โลกของเด็กตลอดปี นับเป็นวิธีการที่มีความหมายยิ่ง และนิทานเหล่านี้ก็ยิ่งขยายบทบาทออกไป โดยนายพิภพยังจัดให้มีการประกวดนิทานอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการตื่นตัวในวงกว้าง มีการคิดเขียนนิทานเพื่อเด็กมากขึ้น มีการจัดออกค่ายนิทาน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในหมู่คนเขียนนิทานทั้งเก่าและใหม่เป็นประจำ

ตัวอย่างของความพยายามงานศิลปะมาใช้เพื่อเด็กๆ ดังกล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า นายพิภพ ธงไชย ได้สนับสนุนและเผยแพร่งานด้านศิลปะหลายสาขามีสาขาวรรณศิลป์ จิตรกรรม ดนตรี และการแสดงอย่างหลากหลาย และมีผลดีเป็นที่ยอมรับ จักกันทั่วไป

ดังนั้นจึงเห็นว่ามูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ซึ่งมีจุดประสงค์สนับสนุนเป็นแรงใจให้แก่ผู้มีบทบาทด้านงานศิลปะเพื่อสังคม สมควรเสนอนายพิภพ ธงไชย แห่งมูลนิธิเด็ก ได้รับรางวัลสนับสนุนการสร้างสรรคทางศิลปกรรมประจำปี ๒๕๓๖ เพื่อเป็นแบบอย่างสืบไป

เทพศิริ สุขโสภา

ขอเชิญร่วมบริจาคปัจจัยเพื่อสนับสนุนการ
จัดถวาย“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” หนังสือ
เพื่อการจรรโลงพุทธศาสนาโดยการประยุกต์ธรรม
ให้สมสมัย แก่พระภิกษุสงฆ์ในชนบทห่างไกล

“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” มียอดการ
พิมพ์ครั้งละ ๑,๐๐๐ เล่ม ซึ่งมากกว่าครั้งหนึ่ง
ของยอดพิมพ์ในแต่ละครั้ง จะจัดถวายแก่พระภิกษุ
ผู้สนใจ ทั้งที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับศพพ. และที่
ไม่เคยเข้าร่วมแต่มีความสนใจและขอหนังสือมา
ต้นทุนการจัดพิมพ์ (รวมทั้งค่าจัดส่ง) ครั้งละประมาณ
๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับการแบ่งเบาจากสมาชิกที่
เสียเงินซึ่งมีไม่ถึง ๒๐% ของสมาชิกทั้งหมด

ทำบุญอย่างใหม่ ทำบุญวันเกิด ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญวันพระ ฯลฯ

หากท่านมีจิตศรัทธาที่จะร่วมกันจรรโลง
พระพุทธศาสนาโดย “การให้ธรรมเป็นทาน” ดังนี้แล้ว
ขอได้รับเป็นสมาชิกอุปถัมภ์แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์
ดังกล่าว เพื่อที่ท่านจะได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ

สมาชิกอุปถัมภ์เสขิยธรรม ๑.๒๒

๑. พระวิษณุเทพ ปัญญาวุฑฒโต	๕๐๐ บาท
๒. พระครูสังฆวิชัย (สมนึก นาโถ)	๑,๐๐๐ บาท
๓. คุณสุพัตรา จิตรนันทพร	๘๐๐ บาท

๒๐ ปีแห่งมรดกธรรม
"ศรัียูธพา"